This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

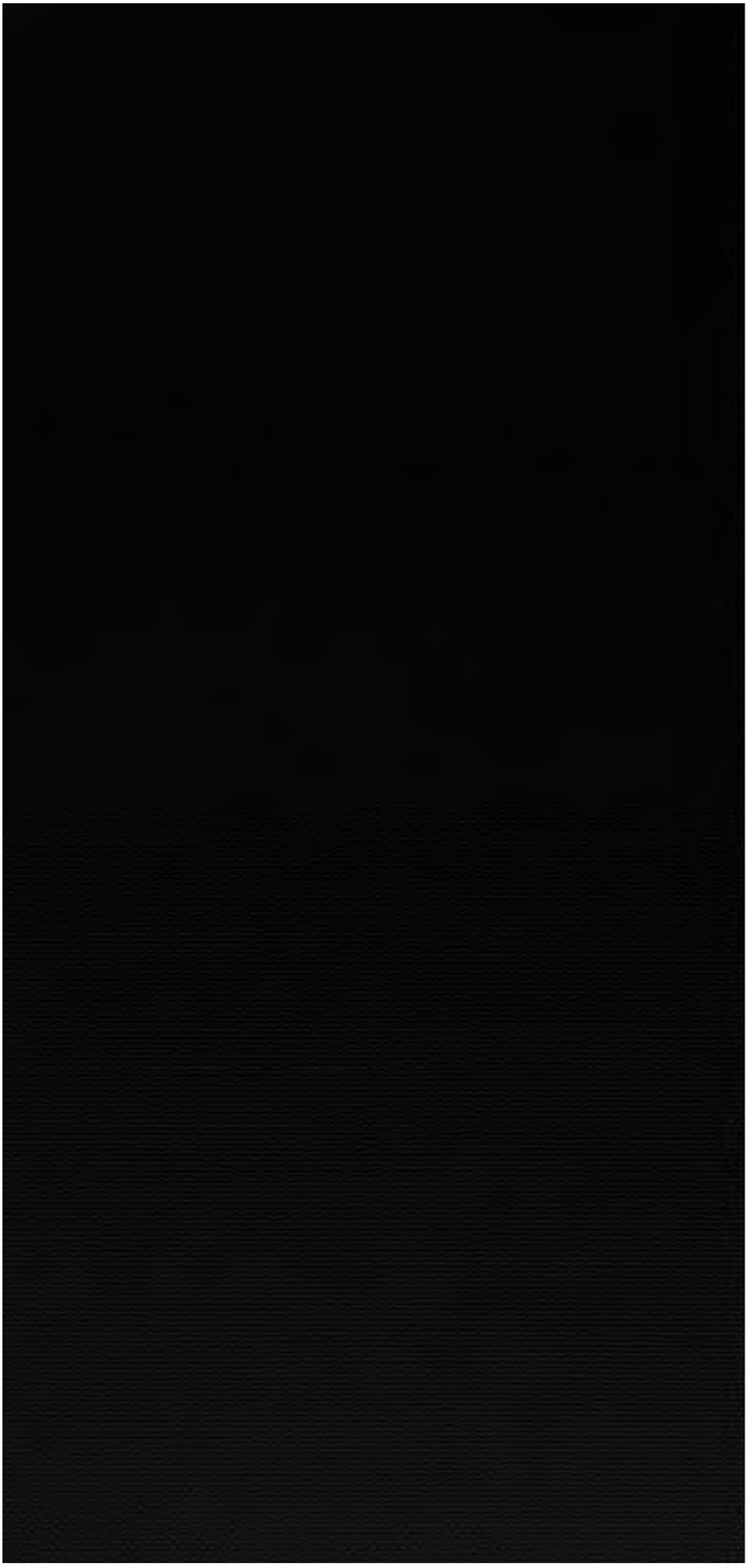

B - 304

SPISY
JANA AMOSA KOMENSKÉHO.
ČÍSLO 4.

JANA AMOSA KOMENSKÉHO

MAUDROST STARÝCH ČECHŮ,

ZA ZRCADLO VYSTAVENÁ POTOMKŮM.

Z RUKOPISU LEŠENSKÉHO

VYDAVÁ

JAN V. NOVÁK.

V PRAZE.
NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY SLOVESNOST A UMĚNÍ.
1901.

PUBLIKACE

III. TŘÍDY ČESKÉ AKADEMIE POSUD VYDANÉ.

ROZPRAVY.

ROČNÍK I.

Čís. 1. Dr. *Jan Kvíčala.* Nové kritické a exegetické příspěvky k Vergiliově Aeneidě. . . . . Cena 3 K -- h.
» 2. *Adolf Patera.* Jana Amosa Komenského korrespondence. Cena 3 » 60 »
» 3. *J. Truhlář.* Počátky humanismu v Čechách. . . . Cena — » 80 »
» 4. *Robert Novák,* Grammatická, lexikální a kritická pozorování u Velleja Paterkula. . . . . Cena 1 » 80 »
» 5. Dr. *Jiří Polívka.* Kronika o Bruncvíkovi v ruské literatuře. . . . . Cena 2 » 80 »

ROČNÍK II.

» 1. Dr. *V. Mourek.* Syntaxis složených vět v gotštině. Cena 6 » 40 »

ROČNÍK III.

» 1. Dr. *Jan Kvíčala.* Bádání v oboru skladby jazykův indoevropských Část I. . . . . Cena 4 » 80 »
» 2. *Robert Novák.* Mluvnicko-kritická studia k Liviovi. Cena 4 » — »
» 3. *Vavřinec Josef Dušek.* Hláskosloví nářečí jihočeských. I. Část: Consonantismus. . . . . Cena 1 » — »
» 4. *Josef Truhlář.* Humanismus a humanisté v Čechách za krále Vladislava II. . . . . Cena 3 » 20 »

ROČNÍK IV.

» 1. *Ferdinand Menčík.* Příspěvky k dějinám českého divadla. Cena 2 » 60 »

ROČNÍK V.

1. Dr. *Jan Kvíčala.* Kritické a exegetické příspěvky k Platonovým rozmluvám. I. Faidros, Gorgias. . . . . Cena 7 » — »

ROČNÍK VI.

» 1. *Josef Zahradník.* O skladbě veršů v Iliadě a Odyssei. Cena 2 » 80 »
» 2. *Vavřinec Josef Dušek.* Hláskosloví nářečí jihočeských. II. Část: Vokalismus. . . . . Cena 1 » -- »
» 3. Dr. *Jan Kvíčala.* Kritické a exegetické příspěvky k Platonovým rozmluvám. II Protagoras. Symposion . . Cena 6 » 40 »
» 4. *Ignác Hošek.* O poměru jazyka písní národních k místnímu nářečí. . . . . Cena — » 40 »

ROČNÍK VII.

» 1. *Jan Loriš.* Rozbor podřečí Hornoostravského ve Slezsku Cena 1 » 50 »

ROČNÍK VIII.

» 1. *Ignác Hošek.* Nářečí českomoravské. Díl I. Podřečí polenské. Cena 2 » 60 »

SPISY

JANA AMOSA KOMENSKÉHO.

ČÍSLO 4.

MAUDROST STARÝCH ČECHŮ, ZA ZRCADLO VYSTAVENÁ POTOMKŮM.

V PRAZE.
NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.
1901.

JANA AMOSA KOMENSKÉHO

MAUDROST STARÝCH ČECHŮ,

ZA ZRCADLO VYSTAVENÁ POTOMKŮM.

Z RUKOPISU LEŠENSKÉHO

VYDÁVÁ

JAN V. NOVÁK.

V PRAZE.
NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.
1901.

Tiskl Alois Wiesner v Praze, knihtiskař České Akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění.

ÚVOD.

Chystaje se sbírati slova pro »*Thesaurus linguae Bohemicae*« čili Poklad jazyka českého již v době studií Herbornských, Komenský umínil si přijmouti do něho vedle úsloví též přísloví, aby v něm měl, jak sám praví,*) »Lexicon plenissimum, grammaticam accuratam, idiotismorum elegantias et emphases *adagiaque.*« I dí, že dlouholetou prací v díle tom způsobil plnou harmonii mezi latinou a češtinou ve slovech, úslovích, zvláštnostech jazykových, příslovích a průpovědných rčeních (adagia sententioseque dicta), že vyjádřiti se mohla souběžně latinsky a česky též »proverbialia proverbialiter«.

Činil-li to vše dle nějakých vzorů, na př. dle Erasma Rotterdamského či některého slovníkáře, ze slov těchto není jasno, neboť dílo v prvotné podobě se nezachovalo.

Také do díla fysikálně zeměpisného, které tehda rovněž připravovati počal a jemuž dal jméno »*Theatrum universitatis rerum*«, vkládati mínil přísloví.**) Tu také vyslovuje již úmysl přísloví sebraná vydati někdy ve zvláštní knížce (»peculiari aliquando libello emittere est animus«.) V zachované nám knize I. vyskytuje se pouze jediné přísloví:***) »Píseň tak dlauhá není žádná, aby konce neměla« (v nyn. vyd. č. 1742. a 1743.)

»Theatrum«, určené poučení krajanů, skládáno bylo již záhy v mládí Komenského, mluví v něm o svém povolání kněžském, za to však o pozdějších úmyslech didaktických a vševědných není tu ani stopy. Sbíral tedy Komenský přísloví již v mládí a mínil je brzo vydati také o sobě.

Když pak pořádal věcný a jazykový materiál pro první *Bránu* (Lešenskou), zajisté mu při jednotlivých větách připadala též *adagia,* t. j. jadrná rčení lidová, na nichž jevily se vtipné úsudky zvláště o věcech přírodních a rozličných činech nebo vlastnostech lidských. Vysvětliti to lze netoliko péčí o výraznost latinského textu, ale i známou snahou Bratří, kteří vážili si mnohem více jadrné a vtipné mluvy lidové než ozdůbek a okras, jež dle mravu tehdejšího byly hojně čerpány ze spisovatelů latinských.

*) Epist. ad P. Montanum, I., Patera, Korrespond. Kom., str. 234.

**) Předml. lat. »Ad eruditos gentis meae«, ve vyd. z r. 1897 str. 24 – 25.

***) Ruk. str. 103, vyd. z r. 1897 str. 70, ř. 7.

Tím stalo se, že příslovná sbírka Komenského došla ve Bráně skutečně svého vlastního a konečného určení. V návodu k užívání Brány zajisté Komenský žádá, a usnesením shromážděné Jednoty to také schváleno (Dekr. p. 296—297), aby pro dokonalé osvojení tato rukojeť latinská probírala se desetkrát, pokaždé ovšem za jiným účelem. Při osmém probírání text její oživovati se měl také příslovími, jimiž nejednou snáze bylo jej objasniti než výkladem pouze věcným.

Možno tedy říci, že v době, kdy latinská Brána docházela prvních úspěchů, sbírka přísloví v rysech hlavních byla asi též hotova.

O titule Komenský, jako vůbec v té příčině býval velmi starostliv, dosti dlouho měl rozpaky, jak patrno z prvního listu rukopisu. Tu za latinským názvem »*Adagiorum Bohemicorum farrago*« nacházíme počáteční návrh hlavního nápisu českého: »*Maudrost předků národu českého, vel starých Čechů.*« Návrh tento Komenský později zaměnil jiným, totiž: **Maudrost starých Čechů,** *za zrcadlo vystavená potomkům.* Při tom však pojala jej pochybnost, nemíl-li by spíše položiti »Starých *předků in genere*«, když pojal tam i některá přísloví jinonárodní, ač v počtu poměrně nehojném.*)

K vytištění české Brány došlo, jak známo, teprve dvě léta po Bráně latinské, t. r. 1633, když na vydání českého textu naléháno bylo i od církve samé, poněvadž k úspěšnému užívání na škole domácí byl nezbytný. Ovšem vnější úprava toho vydání ani tehdy nebyla příliš skvělá. Nevydán zajisté při tom ani souběžný text latinský, nepřipojen ani seznam slov, ač v úvodě se o něm mluví a žákům byl značně potřebný. Stalo prý se to, jak dí sám Komenský, z nedostatku papíru. Sotva bylo tedy na snadě jak pořadateli, tak i církvi dosti prostředků na vydání sbírky příslovné, která k českým »*Vratům*« měla býti jen pomůckou vedlejší, a to také jedině pro žáky české.

V letech pozdějších, když Komenský pro jiné národy chystal knihy školské, sešlo nejen z vydání české Didaktiky a Brány české v novém zpracování, ale i vůbec spisů pomocných, zvláště když návrat do vlasti Bratřím na vždy byl zamezen (po r. 1648.) A tak i sbírka přísloví, s jinými spisy didaktickými pro vlastní národ od spisovatele chystaná, zůstala rukopisem, odkudž teprve v naší době vyvázla, připojena byvši ku prvnímu vydání Didaktiky české (r. 1849).

Ještě před vydáním užil sbírky Komenského *Fr. Lad. Čelakovský*, když počátkem r. 1842 spolu s jinými rukopisy Komenského přičiněním Jana Ev. Purkyně a Fr. Palackého dostala se do Prahy; do Mudrosloví přijal ji téměř celou, právě tak jako dříve vydanou sbírku Flaškovu a Červenkovu.

Z rukopisů Komenského v Lešně chovaných důležitější a významnější byly potom zakoupeny pro knihovnu Musea král. Českého, ostatní vráceny. Sbírka přísloví jest nyní majetkem archivu chrámu Svatojanského

---

*) Viz níže při popisu rukopisu přísloví opis celého listu tit., str. VII.

v Lešně, stavěného za doby Komenského, jejž také jako biskup Jednoty zasvěcoval.

Rukopis přísloví jest malého formátu foliového, sešit v silnějším papíře, na němž napsán titul od samého Komenského. Strany popsané má 93; před posledním listem textu vložen dlouhý proužek, na němž Komenský poznamenal přísloví, jež se mu na místo případné vložiti nepovedlo. V zadu kromě desk jsou ještě tři listy prázdné; paginace počíná teprve sbírkou samou, úvod dvě strany obsahující není označen. Strany jednotlivé popsány nejsou stejně; zejména téměř prázdno je tam, kde sběratel chtěl pořádati přísloví dle jmen (kap. LXXVII.).

Pokud se týče obsahu rukopisu, patrno na první pohled, že veškeren materiál příslovný nebyl v něj zapsán najednou. Co sběratel pohotově měl nejprve, to dal svému písaři zaznamenati tak, aby zůstaly dostatečné mezery pro další přípisky. K opisu tomu, opatřenému již i úvodem, i písař i Komenský sám pak přičiňoval průpovědi později nasbírané a opravoval nápisy kapitol, jež sám do rukopisu asi napsal nejprve.

Vět později připisovaných není sice většina, ale přece počet dosti značný, zvláště na některé straně. Patrno též, jak Komenský jednotlivá přísloví s místa na místo přenášel a sám opět zapisoval, a to v dobách různých. O tom svědčí nestejný rukopis, inkoust různé barvy, ba i nedostatek vhodného péra leckde jest znamenati.

Celý rukopis je vůbec zřejmým toho dokladem, co víme o Komenském též odjinud, že díla svá neváhal opět a opět přestrojovati, jen aby dosáhl v nich pokud možno největší dokonalosti. Sám to dosvědčuje na př. o druhém zpracování Brány v Elbinku, kterou několikrát úplně přestrojil, a o Bráně věcí, kterou prý až do smrti neustále předělával, jen aby ji učinil dokonalou a mládeži přístupnou.

Jak by tedy definitivní úprava sbírky pro tisk byla vypadla, i z tohoto vlastního rukopisu Komenského lze jen přibližně uhodnouti.

To lze říci též o titule, jak patrno z obálky rukopisu, kde čteme psáno vlastní rukou Komenského:

„Adagiorum Bohemicorum farrago.

Nedatili hlavního titule: *Maudrost Předků Národa Českého*, vel *Starých Čechů.*

Pak v Předmluvě prokázati, že v přípovídkách pěkných veliký díl Maudrosti záleží. A to z Šal. verba prudentis Prov. I. Item ex Mo. p. pe. Just. titul 12, p. 20.

A teprvá že i našim Předkům P. B. dal Maudrost, nechať jsau Přípovídky nejedny odjinud vzaté (od Řeků, Latiníků, Němců), ale doma . . . *)

*) Několik slov nečitelných.

»*Maudrost Starých Čechů* za zrcadlo vystavená Potomkům.«	(Proč ne *Přcdků* in genere? Protože tam i z Latiny, Němčiny, Polačiny, Řečtiny prologus buď.)«

Na vnějším okraji čteme mimo to napsáno směrem od středu dolů tato slova: »Až do Matěje zima se chvěje, Pak od Matěje k létu naděje.«

Cizojazyčných přísloví má sbírka málo, německých jen několik, polského ani jediného; poněkud více jest latinských dle vzoru Jak. Srnce z Varvažova. I soudíme, že titul nejpřípadnější je ten, jejž sběratel napsal nejníže a nejposléze, totiž: »*Maudrost starých Čechů, za zrcadlo vystavená potomkům.*«

Přísloví Komenského, jak řečeno, vyd. poprvé nákl. Matice České r. 1849 zároveň s Didaktikou (na str. 198—268). Podruhé vyšla opět s Didaktikou u I. L. Kobra na pamět smrti Komenského r. 1871 (str. 324—434), a to jen dle vydání prvního, nikoli dle rukopisu. Mimo věcné omyly a chyby opisovačské, které se vyskytují také v prvotném vydání, je tu hojně chyb tiskových.

Z nedostatků, jež se vyskytují v obou otiscích, vytýkáme především značnou mezeru, že totiž vynechávají str. 32—33: rukopisu; patrně tu opisovač najednou obrátil dva listy a nepovšimnuv si paginace psal dále. Na str. 71. a některých jiných vynecháno několik přísloví, při rostlinách, zvířatech a částech těla lidského vynecháno podrobnější rozvržení jednotlivých kapitol, ač provedeno od samého sběratele, mimo to dosti značná řada přísloví nebyla přečtena správně, čímž pozbyla pravého smyslu; lze se pouhým přirovnáním nového otisku k staršímu o tom přesvědčiti.

Pokud se týče látky rukopisu, Komenský sám věty příslovné kdysi počítal, neboť na dolejším okraji každé strany nacházíme číslo, a na str. 88. rukopisu vypočítává, že úhrnný počet je 2115 přísloví; nám vypadl počet poněkud větší, z čehož patrno, že i po provedeném počítání ještě připisovány nové věty. Avšak z našeho počtu 2214 vět (některých variantů jsme nepočítali zvláště, poněvadž i v rukopise napsány jsou na téže řádce s prvním příslovím a nepočítány) odečísti jest 136, protože mnohá přísloví ve sbírce vyskytují se na různých místech dvakrát nebo třikrát. Pod čarou na věty takové i na přísloví obsahu zcela podobného upozorňuje se odkazy.

Ve sbírku pojata jsou vedle přísloví ovšem i pořekadla, jakož doba starší v té příčině rozdílu nečinila. Komenského výměr přísloví v úvodě položený je dle toho také od našeho odchylný, neboť klade důraz na obsah allegorický, aby obrazem nebo výrokem o věci vnější a tělesné vyjadřovalo se něco duchovního, jež by je tím zároveň objasňovalo. Proto jest mu přísloví neúplným podobenstvím, kde vysvětlení se nepodává; prosté gnómy nezdají se mu býti příslovím, ač také takové věty ve svou sbírku přijal.

Užívání a vkládání vět příslovných Komenský stanoví jednak pro ozdobu řeči, jednak pro jadrnost významu, tak že se tím pozornost k věci více upíná i snáze udržuje.

Přísloví dělí dle námětů čili věcí, z nichž obrazy k nim se berou:

1. z věcí přirozených, počítajíc od živlův a nerostův až po člověka;
2. věcí z řemeslných, t. j těch, jež lidé vymyslili a spořádali;
3. z událostí a příběhů;
4. z bajek, od moudrých lidí vymyšlených.

V tomto pořádku také rukopis je sestaven. Je to celkem týž základ jako při Bráně, v níž Komenský zahrnouti chtěl nejobyčejnější výrazy o všech věcech lidských. Dobře se o tom přesvědčujeme, přirovnáme-li kapitoly obou děl blíže.

Kapitola Brány.	Kapitola přísloví.
I. Vchod.	
II. O původu světa.	I. Přísl. od Boha a andělů vzatá.
III. O živlích.	
IV. O obloze.	II. Př. od oblohy vzatá. Od času. Od místa.
V. O ohni.	III. Od ohně. Od světla.
VI. O věcech v povětří se dělajících.	IV. Od povětří a větrů. Od oblaků, deště, sněhu, mrazu, ledu, hřímání.
VII. O vodách.	V. Od vody, studnic, řek, moře.
VIII. O zemi.	VI. Od země, rovin, hor.
IX. O kamení.	VII. Od kamení.
X. O kovích.	VIII. Od kovů. Od jiných minerálních věcí.
XI. O stromoví a ovoci.	IX. Od zrostlin, trávy, kvítí, stromů, ovoce (veřejně).
XII. O bylinách.	X. Od trávy a bylin (částečně).
XIII. O křovinách.	XI. Od stromoví a ovoce.
XIV. O živočiších, a nejprv o ptácích.	XII. Od živočichů veřejně (od ryb, ptáků, zvířat).
XV. O vodních (tvořích).	XIII. Od ryb porůznu.
	XIV. Od ptactva všelijakého porůznu.
XVI. O hovádkách.	XV. Od zvířat porůznu.

Kapitola Brány.	Kapitola přísloví.
XVII. O zvěři.	XVI. Od hovad porůznu.
XVIII. O obojživelních (tvořích) a zeměplazích.	XVII. Od menších a rozličných živočichů.
XIX. O žížalách (hmyzu).	XVIII. Od audů některých živočichů.
XX. O člověku.	XIX. Přípovídky od samého člověka a těla jeho vzaté.
XXI. O těle a nejprv o audech zevnitřních.	
XXII. O audech vnitřních.	
XXIII. O případcích těla.	XX. Příp., vzaté od rozl. případností těla lidského.
XXIV. O nemocech.	XXI. Od nemocí rozličných.
XXV. O vředích a ranách.	
XXVI. O citech zevnitřních.	
XXVIII. O smyslech vnitřních.	
XXVIII. O mysli.	XXII. Od duše, rozumu, vůle etc.
XXIX. O vůli a náruživostech.	
XXX. O řemeslech veřejně.	XXIII. Příp. od řemeslnictví (in genere).
XXXI. O zahradnictví.	XXIV. Od zahradnictví.
	XXV. Od stavitelství.
XXXII. O orbě.	XXVI. Od orby aneb sedlství.
XXXIII. O mletí.	XXVII. Od mlynářství.
	XXVIII. Od šlejfířství.
XXXIV. O pekařství (pečení chleba).	XXIX. Od pekařství.
	XXX. Od malířství.
XXXV. O pastýřství.	XXXI. Od pastýřství.
XXXVI. O řeznictví.	XXXII. Od myslivectví, čihařství.
XXXVII. O myslivectví.	
XXXVIII. O rybářství.	XXXIII. Od rybářství.
XXXIX. O ptáčnictví.	XXXIV. Od řeznictví.
XL. O kuchařství.	XXXV. Od kuchařství.
XLI. O nápojů strojení.	XXXVI. Od vinařství, pivovarnictví, šenkýřství.
XLII. O formanství (vozatajství).	XXXVII. Od formanství a rejthartství.
XLIII. O plavectví.	XXXVIII. Od plavectví.
XLIV. O chůzích.	XXXIX. Od vandrovnictví.

Kapitola Brány.	Kapitola přísloví.
XLV. O kupectví.	XL. Od kupectví.
XLVI. O šatných řemeslech.	XLI. Od tkadlcovství a saukennictví.
	XLII. Od řemenářství.
	XLIII. Od krejčovství.
	XLIV. Od ševcovství.
XLVII. Šatstva rozdílové.	XLV. Od šatstva.
XLVIII. O kujících a tešících řemeslech.	XLVI. Od havířství.
	XLVII. Od kovářství, zámečnictví.
	XLVIII. Od bradýřství.
	XLIX. Od mydlářství.
	L. Od tesařství a truhlářství.
	LI. Od soustružnictví.
	LII. Od hrnčířství.
XLIX. O domu a jeho částkách.	LIII. Od stavení.
L. O jizbě.	LIV. Od malířství.
	LV. Od lázně a lazebnictví.
LI. O večeřadlu.	LVI. Od jídla, kvasu, hodování.
LII. O hostěnici (léhanici).	
LIII O lázni a švárnosti.	
LIV. O manželství a příbuzenství.	LVII. Od manželství a příbuznosti.
LV. O dětí rození.	
LVI. O krevnosti.	
LVII. O hospodářství.	LVIII. Od domovní zprávy.
LVIII. O městě.	LIX. Od rozličných věcí v městě.
LIX. O chrámu.	
LX. O církvi.	
LXI. O pohanských a židovských pověrách.	
LXII. O radním domu.	
LXIII. O saudech.	LX. Od věcí právních.
LXIV. O zločincích a trestáních.	
	LXI. Od věcí kostelních a církevních.
LXV. O královském stavu.	

Kapitola Brány.	Kapitola přísloví.
LXVI. O království a zemi.	
LXVII. O pokoji a válce.	LXII. Od věcí válečných.
LXVIII. O školách a cvičení.	LXIII. Od věcí školních.
LXIX. O pokoji k študování.	
LXX. O grammatice.	LXIV. Od umění svobodných.
LXXI. O dialektice (logice).	
LXXII. O řečnictví a skládání veršů.	
LXXIII. O počtářství.	
LXXIV. O geometrii.	
LXXV. O měrách a váhách.	
LXXVI. O prohledačství a malířství.	
LXXVII. O hudbě.	LXV. Od muziky.
LXXVIII. O hvězdářství.	
LXXIX. O vypisování země.	
LXXX. O historictví.	
LXXXI. O lékařství.	LXVI. Od lékařství.
LXXXII. O umění mravů veřejně.	
LXXXIII. O opatrnosti.	
LXXXIV. O středmosti.	
LXXXV. O čistotě.	
LXXXVI. O mírnosti.	
LXXXVII. O přestávání na svém.	LXVII. Od žebráctví.
LXXXVIII. O spravedlnosti, nejprv směnné.	
LXXXIX. O spravedlnosti podílné.	
XC. O udatnosti.	
XCI. O trpělivosti.	
XCII. O stálosti.	
	LXVIII. Od auřadů a povinností.
XCIII. O přátelství a vlídnosti.	
XCIV. O upřímnosti.	
XCV. O obcování s sebau učených.	LXIX. Od conversací.
XCVI. O hříčkách.	LXX. Od her a kratochvílí.
XCVII. O smrti a pohřbu.	LXXI. Od bolestí, nemocí a smrti.
	LXXII. Od pohřbu a hrobařství.
	LXXIII. Od měst, městeček, vsí, hradů a panství.
	LXXIV. Od vlastností národů.

Kapitola Brány.

XCVIII. O opatrování Božím.

XCIX. O andělích.

C. Závírka.

Kapitola přísloví.

LXXV. Od příhod.

LXXVI. Od příběhů beze jmen.

LXXVII. Od příběhů se jmény.

LXXVIII. Přípovídky, vzaté od fabulí.

LXXIX. Přípov., udělané z paronomasií.

LXXX. Index eorum, quae incertis sedibus errant.

LXXXI.*) Varia.

Nenaskytlo-li se pro některou kategorii Brány vět příslovných hojně, Komenský spojoval v jedno, co Brána měla rozvedeno podrobněji, naproti tomu v jiných kapitolách provádí rozdělení podrobnější, na př. u rostlin, zvířat a člověka; také v kapitole o věcech válečných to činí. Postup v jednotlivostech tu má obyčejně dle pořádku abecedního. Úpravu k textu Brány blíže přiléhající byl by asi provedl až pro sám tisk.

Že však při všem sestavování sbírky hlavní zření měl jen k námětu čili podkladu obrazu příslovného, shlukly se mu častěji pod jedinou kategorii věty velmi různého smyslu, v nichž jednou jádro, jindy opět jen povrchní znak k sobě je druží. Znamenáme to na př. i v těch kapitolách, které se vztahují k řemeslům; tím více pak je to v kapitolách počátečních.

Ptáme-li se po původnosti sbírky Komenského, třeba především stanoviti poměr ke známým sbírkám starším, a to pokud lze číselně.

Úplně jisto jest, že Komenský při sestavování své látky v rukou měl sbírku *M. Jakuba Srnce z Varvažova,* vyd. v Praze r. 1582 u Jiřího Nigrina s n. »*Dicteria seu Proverbia Bohemica*«, neboť ze 721 přísloví a pořekadel sbírky Srncovy přijal 606, a to obyčejně doslovně dle svého vzoru.

Dále je dosti pravděpodobno, že znal také sbírku *Červenkovu,* přijatou později do Grammatiky Blahoslavovy s doplňky a úpravou. Nalézáme totiž u něho přes 350 vět podobných, ovšem nikoli vždy tak doslovně stejných jako u Srnce, ale velmi často nápadně shodných; rozdíly vysvětliti lze změnami od Blahoslava provedenými. A jestliže sbírka Červenkova zachovala se i samostatně vedle Grammatiky Blahoslavovy, jak patrno z vydání Hankova v ČČM. 1829, je na snadě myšlenka, že znal ji též Komenský a užil jí, pokud se mu hodila. Počet vět podobných aspoň tomu nasvědčuje.

Naproti tomu lze tvrditi zcela určitě, že sbírky *Flaškovy* Komenský neznal. Neboť ač jsme ve sbírce jeho shledali celkem 89 vět, podobných

*) Od kapit. XIII. čísla kapitol nejsou v rukopise, nýbrž jen dle Brány doplněna, a to na základě označených prvních částí.

větám v nejstarší sbírce českých přísloví, přece slovné znění těch vět je častěji značně odchylné, a co ve větách starších je nejnápadnější, toho Komenský obyčejně nemá. Dělo se s větami příslovnými totéž, co i jindy se děje s tradicionelní literaturou: myšlenka sice trvá, než roucho její se mění, přizpůsobuje se nové době, novému vkusu.

Pro snadné posouzení závislosti Komenského na předchůdcích položili jsme v tomto vydání věty podobné pod čáru a odkazujeme na ně číslem K tomu účelu přísloví Flaškova sečtli jsme dle vydání Fr. Palackého v ČČM. 1827 (II. vyd. ve Výboru I.), Červenkova a Blahoslavova dle vydání Hankova, doplněného z vydání Blahoslavovy Grammatiky od Jos. Jirečka a Ign. Hradila (str. 295 až 298), počítajíce v této sbírce jen dle alinei, t. j. dle odstavců, poněvadž v nedokonalém vydání Hankově jinak nemožno; sbírku Srncovu pak citujeme dle vlastního jeho rozdělení v centurie a dekady (na př. I, 3, 5 = 5. přísl. 3. dekady I. centurie). Shodně znějící přísloví uvádíme jen číslem, odchylné citujeme; kdekoli přísloví u Komenského vyskytuje se několikrát, citujeme sbírky přirovnané jen poprvé, v dalším na ně pouze odkazujíce.

Jako sbírka Blahoslavova, tak i Komenského na leckterém místě poukazuje na původ přísloví z Moravy, po níž sběratel pilně cestoval za účely místopisnými a snad i starožitnickými, a to také v letech, kdy byl již vlastně bez stálého bydliště, totiž po vyhnání z Fulneka. Za příklad uvádíme tuto aspoň některá: Č. 31. Strach, by se nebe *neobořilo.* — Č. 138. Vodu v stúpě *opíchati.* — Č. 141. *Říčicí* vodu vážiti. — Č. 200. *Zovířele* dřevo těžce se zpřímí. — Č. 213. Hluchý jako *peň.* — Č. 229. Nebude z té *rže* mauka. — Č. 509. Snědl to co pes horký *koblih.* — Č. 761. Směje mu se na to *hubice.* — Č. 921. Coť se na jeho *říčici* dostane, umí *zopálati.* — Č. 1105. Ujeda míli, postůj koni chvíli; ujeda tři, čela jim potři, ujeda šest, dej jim *jest.* — Č. 1251. Švec dokad jednoho *bota* neušije, druhého nezačíná. — Č. 1330. Chtěl udělati čbánek, a když zatočil kruhem, udělala se *perníčka.* — Č. 1357. K *líčení* (= bílení) třeba líčidla. — Č. 1388. Mysl již dávno *v mísi.* — Č. 1770. Kdo chodí s *kabelí,* toho Pán Bůh nadělí. — Č. 1821. *Poký* chodím, *potý* se hodím. — Č. 1930. Hleď, aby sobě ze mne *gejd* neudělal. Slova tiskem vyznačená zřejmě svědčí o původě moravském.

Některá přísloví od Komenského samého doložena jsou jinonárodními, latinskými a německými, někde i ku písmu sv. se odkazuje. Doklady ty bylo by lze ovšem značně rozmnožiti, ale i z těch nehojných vět cizojazyčných, jež sbírka podává, je patrno, že sběratel nepokládal všech sebraných vět za původní, nýbrž shledával podobné myšlenky také u jiných národů, jako to činili již jeho předchůdci, nejzevrubněji Blahoslav, vedle něho Srnec, částečně i Veleslavín (ve slovníku »Dictionarium linguae latinae«, viz ČČM. 1885, str. 338—339). Závislost na sbírkách polských (Sal. Rysińského z r. 1618 a Řeh. Knapského z r. 1632) dokázati nesnadno, poněvadž příbuznost jazyková a národní, jakož i sousedství vedlo přirozeně

k vypůjčování jadrných a vtipných vět, jež však při podobném názoru na svět u národů příbuzných mohly také oběma býti společné. Sledy by nám tedy mohly zjednati jen doklady skutečných polonismů, jako na př. při č. 1794. Pánem velkým být jest velká *nevole*, u Knapského: Panem wielkim być, wielka *niewola*.

Podrobné a úplné stopování pramenů, z jakých vznikla jednotlivá přísloví, není ostatně úkolem tohoto úvodu; to náleží k důkazu o původnosti našich příslovných vět vůbec. Účelem vydání tohoto je především věrný otisk rukopisu; proto zaznamenává se pod čarou i to, co bylo od sběratele opět přetrženo nebo jako poznámka připojeno, věty od Komenského samého napsané tištěny jsou kursivou, co napsáno vedle vět prvotních při okrajích, označuje se hvězdičkou napřed položenou. Od vydavatele přidány jen číslice ke kapitolám, počínajíc od XIII., aby přehled přísloví a podobnost ku postupu v Bráně byla patrnější. V této nové podobě a samostatném vydání doufáme, že přísloví od Komenského spořádaná a namnoze i sebraná stanou se vítaným příspěvkem k mudrosloví našeho lidu.

Za propůjčení rukopisu vyslovuji upřímný dík p. Vilému Bickerichovi, pastoru při chrámě Svatojanském v Lešně.

Vydavatel.

Přípovídky

co a k čemu jsau a odkud se berau.

Přísloví neb přípovídka jest krátké a mrštné nějaké propovědění, v němž se jiné praví a jiné rozumí, to jest, slova znějí o nějaké zevnitřní, tělesné, známé věci, a namítá se jimi něčeho vnitřního, duchovního, méně známého. Ku příkladu, když dím: *Slepý o barvách sauditi nemůž*, míním to, že čemu kdo nerozumí, o tom mluviti a saudu vynášeti nemá. *Mezi sršně nedmýchej*. t. hněvivého člověka nepopauzej. *Kdo chce žíti, musí síti*, t. kdo chce užitek bráti, musí pracovati; kdo chce učeným býti, učiti se musí etc. Z čehož viděti, že každé přísloví (vlastně tak řečené) contracta quaedam similitudo jest, to jest tajné věci k věci přirovnání a podobenství s sebau nese, toliko že se jedna z nich (apodosis) vymlčuje. Nebo plně mluvě řeklbych: Jakož slepý o barvách sauditi nemůž, tak o umění ten, kdo se mu neučil. Jakož mezi sršně dmýchati jest bauřiti je: tak člověka popudlivého dráždditi jest bauři začínati. Jakož oráč žádné žně míti nemůž, jestliže pole neosel: tak nepracovitý lenoch užitku ať nečeká. Protož se někdy slovíčka přirovnání namítající přidávají (*jako, co, není než, div že* etc.*) k. p. *Upřímý jako motovidlo. Má se drle, co chodec na brle. Není než vlk* (t. lakomec). *Div že neošediví* (t. starostí) etc.

Berau se také někdy za přísloví prostá povědění, když jen pěkná a v krátkých slovích mnoho smyslu vypovídající jsau, jako: *Čiň dobře***) *stále, a neboj se císaře ani krále. Pokud víry, potud člověka. Komu nelze raditi, nelze pomoci. Věc Bohem sauzená nemine. Kde není kázně, není bázně. Všeho do času. Nauze nedá zvůle,* neb: *Nauze vůli hamuje* etc. Ale to vlastně mluvě *adagia*, t. přísloví neb přípovídky nejsau, než *gnomae* neb *sententiae*, t. povědění stručná, kteráž ačkoli také svau užitečnost a platnost mají, onano však mají vždy větší líbeznost: proto že mysl hned na dvé se rozvírá, i na to, co se literně jmenuje, i na to, co se pod tím míní; a tak věc tím jadrněji v mysli vázne, čím patrněji podobenstvím vysvětlení béře.

*) Tato slova napsána rukou Kom.

**) Za tím naps.: *a právě,* přetrž.

Z čehož viděti, že pro dvě příčiny adagia se užívá: *Jedno, pro ozdobu řeči*, kteráž se jimi jako kvítky neb perličkami rozkošnými províjí. *Druhé, pro jadrnost***) *rozumu,* aby mysl i v pozornosti snáze zadržána býti, i snázeji a mocněji chápati mohla. (b)

Takové paroemiae neb adagia, t. přísloví, berau se ze všelijakých vůbec známých věcí a směřují vždycky k fformování v nás rozumnosti a opatrnosti při věcech života a obcování se dotýkajících. Ku příkladu:

I. *Z věcí přirozených,* živlů, kovů, zrostlin, zvířat, etc.; jako když se dí: Proti praudu plovati. Nevše zlato, co se třpytí. Strom jednau ranau nepadá. Vlk leže netyje, etc.

II. *Z věcí řemeslných,* od lidí vymyšlených a spořádaných, jako: Dal se bez vesla na moře. Jak zapřáhl, tak jede. Na jedno jsau kopyto. Komu se chce tancovati, tomu snadno pískati, etc.

III. *Z historií* neb věcí někdy při někom stalých a zběhlých, jako: Saul mezi proroky. Nepodařilý Absolon. Vředovitý Lazar. Mistr Nauze naučil Dalibora hausti, etc.

IV. *Z básní a ffabulí*, kterýmiž někdy mudrci lidské činy vyobráželi, jako: Beran vlku vodu kalí. Kráva muškátu rozumí. Hlava bez mozku, etc.

A tohoť i tuto pořádku při vypisování českých adagií šetřiti se bude, aby nejprv z věcí přirozených vzatá (Pod tituli ad pag. 33), potom z řemeslných (pod tituli ad p. 75), pak z historií (p. 77), naposledy z fabulí předkládána, a nač se jedno každé vztahuje, místo výkladu hned přidáno bylo (p. 88).

---

*) Za tím naps.: *vyznamenání;* přetrž.

Od věcí přirozených.

Aliquid nihilo. Lepší něco než nic. (1)

I. Přísloví od Boha a angelů vzatá.

Bohu říci učiniti jest.

Bůh štěstím vládne.

Člověk myslí, míní, Pán Bůh obmyslí. mění.

Jest Boží a Michalů; o opilém říká se. *To tušim od nějaké historie.*

Boha nepřeválíš.

* *Nekázal P[án] B[ůh] bláznit. (Učinil nás k obrazu svému; maudře sobě veďme).*

Bůh není náhlý, ale jest pamětlivý. Žal. 50, 21.

Jak tě najde, tak tě sauditi bude. Ezech. 33, 12.

Pěkný jako angel.

Dobře bude, když čert umře a peklo shoří. (Nevážní říkají; a však se i vážně užívati může, když vyznamenati chceme, že v světě darmo lepšího způsobu čekati, proto že ďábel lidí svozující neumírá.)

Čert ďábla škube; t. o zlých sebe dojímajících.

Léhá na čertové plachtě.

I s čertem on trefí.*)

Nedarmo čert svou matku bil, že se neuměla vymluviti.

Trefil čert na ďábla.

---

*) Původně napsáno: *S každým býti i s čertem trefiti.*

1. Červ. 120. Lepší málo než nic.
3. Viz č. 2093. Červ. 28. Srn. I, 8, 5.
4. Srn. II, 6, 10. Člověk myslí, a . . .
5. Srn. II, 3, 5.
6. Srn. IV, 1, 8.
12. Srn. II, 8, 1; III, 1, 1.
14. Srn. III, 2, 3. S každým by i s čertem trefil.
15. Srn. III, 2, 6.
16. Červ. 70. Obať jsau čert jako ďábel. Srn. III, 6, 4.

Nebude po čertově vůli.

Čert vždy musí svau vyvésti.

Chybila mu modla; od modly. (*Hicne, an inter artificialia? t. religiosa ovšem.*)

Právě dokřtěný.

* *Neobřezaný Žid, vel: křtěný Žid.* (2)

II. Přísloví od oblohy vzatá.

Komu slunce svítí, co mu do měsíce? nedbá hvězd; t. komu Pán Bůh neb někdo mocný přeje, postranní závisti se nebojí.

Ještě se nebe hýbe; t. ještě čas jest, co se nestalo, státi se může.*)

* *Myslí, že jemu samému slunce svítí.*

* *Také ještě před našimi vraty* ⊙ **) *bude.*

Měsíce při nastání nechval; t. konec ukáže.

Vypadl po měsíci.

Chtělby nové věci z devátého ponebí slyšeti.

Chce hvězdy zobati.

Div nebe čelem neprovrtá *(o pyšném, spínajícím se).*

Strach, by se nebe neobořilo.

Strach, by slunce nesvítilo.

Protoť slunce vyjde.

Na štíru býti s někým.

Svítá mu v žaludku; o vylačnělém říkáme.

K samému svítání i mladí kohauti pějí.

Po tmě jako v noci.

---

*) Za tím přetrž.: *Dnem se léto neopozdí. Aliquid parum pro nihilo habetur* (viz č. 60.).

**) patrně čísti jest: *slunce.*

17. Červ. 255. Nemáli býti po Bohu, nechať také není po čertu. Srn. III, 9, 4.
18. Srn. III, 9, 5.
19. Viz č. 1626. Srv. IV, 3, 3.
20. Srn. III, 1, 4. Jest . .
21. Viz č. 2012.
22. Viz č. 101. Srn. II, 1, 8. Nedbám na měsíc ani hvězdy, když mi slunce svítí.
24. Srn. III, 3, 3. Mní, že mu . . .
26. Červ. 17. Nechval dne na vzchodu slunce.
27. Srn. I, 5, 8.
31. Srn. II, 6, 3.
32. Srn. II, 6, 3.
33. Srn. II, 6, 3
36. Viz č. 348.

Od času.*)

* *Po času přišel: t. příležitost zmeškal.*
Rok má krok a život v patách smrt.
Některý týden z neděle.
Kdo má čas a času čeká, čas tratí.
Dočkej času, co hus klasu.
Zítra také den bude.
O zítřek se nestarati.
Ještě všem dnům večer nepřišel.
Za rána se staral.
Ještě není po času.
A ty letos, jako lůni.
Cos včerejší? Včeras přišel? Znam. hlaupost.**)
Kdo ví, co večer přinese! (t. že konec nejistý).
V pravaus hodinu přišel.
Nikomu není tak šťastná hodina, aby někomu nešťastná nebyla.
Již sau tomu neděle.
Z večera kvas, z rána rada.
Druhý den vždycky maudřejší.
Přijde čas, přijde rada. (Komt Zeit, komt raht. Dies diem docet.)
Ne všecko pojednau.
Co rozum nedává, čas přináší.
Časem svým sobě usmyslí.
Dnem se léto neopozdí. (Parum pro nihilo habetur.)
* *Nyní se bere podíl.*

---

*) Na okraji poznam. Kom.: *NB. Zeleným podtržené náleží pod následující titul.* (Zároveň naznačil přemístění pod zvláštní rubriku zde provedenou a dole připsal: *Vyber ex praemissis, cokoli teď zeleným* podtrženo.)

**) Za tím přetrž.: *Hledá včerejšího dne.*

39. Viz č. 2170.
42. Viz č. 341. Červ. 233. Počkej času jako . . Srn. II, 5, 2.
44 Srn. I, 9, 5.
46. Srn. IV. 4, 1.
47. Srn. II, 5, 9. Čas všemu přijde.
48. Červ 7. A my letos jako lůni.
49. Červ. 82. Co ty hledáš, tuším včerejšího dne? Srn. I, 7, 3. Hledá včerejšího dne.
50. Srn. II, 9, 9. Nevejskej, daleko ještě do večera.
51. Viz č. 2038.
57. Červ. 110. Dobré jest počkej.
58. Srn. III, 7, 1.
59. Srn. III, 9, 10. Časem svým usmyslí sobě.

* Od místa. *)

* *Není se kam podít.*
* *Všudy má těsno.*
* *Již sme na prostraně.*
* *Svět je široký.*
* *Co napřed, to napřed.*
* *Dotud až potud.*
* *Vrt sem, vrt tam. (O vrtkém.)*
* *Kudy sem, tudy tam.* (3)

III. Od ohně. **)

Oheň za ňadry nositi.
Kdo chce škody zbýti, nedej jiskře ohněm býti.
Když u sauseda hoří, kdo můžeš, odstav svého.
Ohně olejem nehasí.
* *Pospíchá jako z ohně.*
* *Cos pak****) *pro uhlí přišel?*
Kde sláma a oheň blízko sebe leží, rádo hoří. se chytá.
Podpalovati.
Co v ohni stojí, by železné bylo, rozpálí se.
* *Co tě nepálí, nehas.*
Do ohněby vskočil. (O služebném.) †)
Jeden se řeřavý uhel od druhého hřeje.
Vel: Uhel živý přiložený k jiným i mrtvé obživuje.
Kdo daleko od ohně, nespálí se.
Vedle suchého hoří i surové.
Spálil se, t. chybilo mu naměření.
Vel: Hleď, aby se nespálil.
Přilil horkého k teplému.

---

*) Kom. poznam. na vnitřním okraji: *NB. Budeli tytul obzvláštní od času, nech jest také Od Místa ut:*

) Za tím naps.: **a světla. Zrušeno pozn. Kom.: *Rozděliti ty tytule na dvé, co zeleným zatrženo, nech se obrátí pod světlo;* jak i v otisku provedeno.

***) Za tím naps. *jakoby;* přetrž.

†) Naps. původně: *O služebnosti,* m. přetrž. *osti,* nadeps. *ê.*

67. Viz č. 1750. a 2175. Srn. III, 9, 4. Dotud toho bude až potud.
68 Viz č. 2178.
71. Viz č. 97. Srn. I, 2, 9. Chcešli zlému v cestu jíti, ...
72. Viz č. 1533. Srn. I, 1, 5. U sausedův hoří, odstav svého.
75. Viz č. 1042.
79. Viz č. 89. Červ. 427. Vždyckyť on rád hasí, když ho nepálí.
80. Srn. II, 7, 2. Skočil by pro to do ohně.
83. Srn. II, 10, 1. Kdo s ohněm, spálí se.
86. Srn. III, 7, 4.

I to nejtlustší přehoří, t. dřevo. Míní se, že každá věc neustalau snažností přemožena býti může. In specie: Že se statek jakkoli veliký utratiti může.

Co tě / koho nepálí, nehas.

Pro teplo i dým (snášeti musíme), t. pro pohodlí i nepohodlí něco strpěti.

Vel: kdo chce míti oheň, musí i dým snášeti.

Lepší se, co řemen v ohni.

Až se z něho / mu oči jiskří; t. o hněvivém.

Zapálený, žeby od něho rozžel.

Nenechá, by hořelo.

Jakoby mu kůl nepohořel.

Dobře v čas jiskru uhasiti.

Hleď, aby mu močidla nevypálil.*)

* *Hleď, aby se nespálil.*

* *Spálil se.*

Jedno slunce za všecky hvězdy stojí.

Od světla.

Komu kahance třeba,**) nalévej oleje.

Svíce lidem slaužíc, sama se stravuje. (Aliis inserviendo consumor.)

Svíčky netřeba než do dne.

Více svíc,***) více světla, t. víceli rádců, více rady; nepřijdeli na něco jeden, přijde druhý.

Bylo mu světlo; *když někdo mnoho očí na se obrácených má; na koho hledí.*

Stín mne tu jest, mysl všecka jinde. / jinam.

Onen mu zaslání.

---

*) Za tím napsal Kom.: *Brzo vyhasil,* ale opět přetrhl.

**) Nad *Komu* nadeps. *Kdo,* nad *třeba — potřebuje,* přetrž.

***) Přetrž. ze slova *svíček — ček.*

89. Viz č. 79.

90. Červ. 27. Musí se dým pro teplo trpěti.

92. Viz č. 1237. Fl. 196. Zprav sě, jako řemen v uhlí. Červ. 7. Šlechtí se co řemen v ůhni. Srn. II, 9, 9. Polepší se . . . ; IV, 1, 5.

96. Srn. III, 6, 5.

97. Viz č. 71. Srn. I, 2, 9.

98. Srn. III, 1, 6.

101. Viz č. 22.

IV. Od povětří a větrů.*)

Lepší pták na talíři pečený, nežli v povětří vznešený (t. lepší**) věc jistá než nejistá).

Větrem živu býti nelze.

mauku.

Zpraví to jako vítr plevy.

pastuší chalupu.

Oni tam z té strany větru nahánějí.

Aby naň vítr nevál; t. rozkošníček.

Kam vítr, tam plášť. (*O vrtkavém člověku.*)

Pudivítr, t. blázen.

Koruhvička se obrátila, t. vítr z jiné strany jde, což koruhev na věži jinak obrácená ukazuje. Užívá se o proměně štěstí.

Jiný věje vítr; o témž.

Po bauři bývá jasno, po jasnu mračno.

Po nečasu bývá čas.

Kdo větrů šetří, nebude síti, a oblaků, nebude žíti.

Vítr lapati.

* *Fučí mu v kotrbě.*

Od oblaku, deště, sněhu, mrazu, ledu, hřímání

Co z nebe prší, to žádnému neškodí.

Spadne z něho, co z husy dešť.

* *Po nečasu bývá čas.*

Z velikého mračna (neb povětří) malý déšť.

Rozešlo se mračno bez deště.

Kdo doma zmokne, ani ho Bohu líto není.

Trefil z deště pod žlab.

---

*) Za tím naps. Kom : *oblaků, deště, hřímání, mrazu, ledu,* ale přetrhl, utvořiv zvl. odstavec níže.

**) Za tím naps.: *malý užitek jistý, nežli veliký nejistý;* přetrž.

109. Viz č. 324; pod 333. a 382. Srn. I, 2, 1. Jistčí pták na taléři pečený, nežli dva . . .
111. Červ. 66. Zpravils jako vítr mauku.
113. Červ 277. Špatný větřík mu uškodí.
114. Červ. 67. a 230. Srn. I, 4, 8.
116. Červ. 465. Jinam se korauhvička obrátila.
118. Červ. 21.
119. Viz č. 125. Červ. 21. Po nečasi čas bývá.
121. Viz č. 1004. Červ. 222. Stín lapá a vítr honí. Srn. I, 4, 4. Vítr lapají.
122. Viz č. 745. Červ 12. Srn. II, 2, 2.
124. Červ. 457. Co z husy voda.
125. Viz č. 119.
129. Červ. 16.

Zmokl pod střechou, pod víchem, ano nepršelo. O opilém.
Stálý jako letní sníh; t. vrtkavý
Hůř nežby mrzlo.
Na holo zahřmělo; t. chybilo naměření.
Na hromu lehne, na hromu vstane. (5)
Na ledě se zhřívati.

V. Od vody, studnic, řek, moře.

Špatná zhoda, s ohněm voda. (Contraria nunquam coëunt).
Jistý co v koši voda
Vodu v stupě opíchati, potřebná věc; sc. inanis opera.
Na vodě psáti. In aqua scribere.
Vodu měří.
Říčicí vodu vážiti.
Item: Do děravé nádoby líti.*)
Kdo do vody upadne, třeba trnu se chytí.
Tichá voda břehy podmílá, bývá hluboká. prudká pak předce běží.
Teč vodo, kam Pán káže; (káže, t. strauhu udělaje).
Kam voda má spád, tam teče.
Voda za led slibuje (t. méně nejistý za nejistého).
Trefil z lauže do bláta. (Incidit in prunas cupiens vitare patellam)
Vel: Nepřilévej lauže k blátu.
Co z bláta se dobývá.
Proti praudu plovati těžko. Inanis opera.
Kaupá se drže se břehu.
Bezedné jezero, čím se víc do něho sype, tím víc lační.
Potok chce s mořem válčiti.
Do moře vody přilévati.

---

*) Za tím naps.: *Plaut.* přetrž.

130 Srn IV, 4, 9 Zmokl ano nepršelo.
131. Červ. 37.
137. Viz č. 1010.
140. Srn. I, 4, 4.
144. Červ. 60. Tichá voda břehy podmílá, ryje, podrývá . . . Srn. II, 4, 10.
145. Červ. 67. a 358. Ale teč voda, kam Pán káže, třebas na makovici. Srn IV, 1, 1. Teč voda, . . .
146. Červ. 67. Jako voda, kam jí dolů, tam teče.
148. Červ. 205. Trefil z bláta do lauže. Přilil bláta k lauži. Srn. I, 5, 1. Nepřilívej . . . Srn. III, 5, 5. Chtě se lauže uvarovati, upadl do bláta.
149. Viz č. 174. Srn II, 6, 5. Rovně co by to do bláta uvrhl.
151. Viz č. 1147. Fl. 49. Kup sě, a břěhu sě drž. Srn. I, 3, 5. a I, 5, 4. Červ. 63. Kaupej se drže se břehu.
154. Viz č. 169 a 207.

Moře přeplauti nesnadno..
Pomáhá potoku soliti.*)
Dvau břehů se držel, a oba se s ním utrhly; t. chybilo mu naměření.
Podemlenému břehu nevěř.
Již sem na břehu, t. již rozumím.
Již sme vybředli (Res est in vado), t. z nebezpečenství.
Kdyby řeč jeho byla mostem, nechtělbych já po něm choditi (o lháři**) se *užívá, aneb snadně slibujícím a neplnícím*).
Má řeči co vody.
Voda aukropu není židší.
Coby se po něm voda slehla.
Jakoby v moři utonul.
Mnoho dotud vody uteče.
Jde mu co z vody.
Moře nevypiješ. **Moře nepřepiješ.*
Do moře vody nenos.
By se břehu chytil, všecko se s ním utrhne. (6)

VI. Od země, rovin, hor.

Všudy jest země Páně.
Mohlby se do země vraziti; o starostlivém říká se.
Mohlby se propadnauti klna.
Jakoby se z bahna dobýval.
Práší se.
Ani za prach, coby do oka, padlo.
Pole má oči, les uši, chovej se všudy, jak sluší.
Slibuje hory doly, a když k skutku přijde, nepodáť vody.

---

*) Za tím naps : *By se břehu chytil, vše se s ním utrhne;* přetrž.
**) Za tím naps.: *míní;* přetrž.

156. Srn. I, 3, 7.
159. Viz č. 1148. a 2149. Srn. III, 7, 2.
160. Viz č. 1142.
162. Srn. III, 2, 8; III, 3, 4. Nestarej se, dáť řeči . . .
163. Srn. I, 4, 2.
164. Srn. II, 5, 8.
165. Srn. II, 5, 8.
166. Srn. II, 6, 3. Mnoho vody dotud . . II, 9, 9.
167. Srn. II, 10, 6.
168. Srn. IV, 1, 8. Moře nevypiješ.
169. Viz č. 154. Srn. II, 9, 5.
170. Viz č. 1149. Červ. 34. Srn. III, 8, 7.
172. Červ. 515. Radšebych se pod zemí viděl
175. Viz č. 892.
177. Červ. 404. Les má uši, pole oči.
178. Viz č. 192. Červ. 114. Slibuje hory doly. Srn. III, 3, 4.

Ještě je to za horami.
Z mravence horu děláš.
Jakoby ze mne hora spadla (když kdo těžké práce, aneb starosti, odbude).
Nad propastí státi. (*Inter incudem et malleum versari.*) (7)

VII. Od kamení.

Nepohnutý co skála.
Čím kámen dél na místě leží, tím víc mechem obroste.
Pes hryze kámen.
Tvrdá skála.
Písek v snopky vázati. Aristid.
Z písku provaz plésti. (8)

VIII. Od kovů.*)

Lepší zlata ffunt, než olova deset.
Ne vše zlato, co se blýští, třpytí, t. nehleď povrchně jen na věc, mýlí zevnitřní blesk často.
Zlaté hory slibovati.
Aby mu zlato sypal, nešelby.
Rez z železa pilník zstírá.
Železo železem se ostří.
Moc železo láme.

Od jiných minerálních věcí.

Z akšteinu starého vypáchla vůně, z bohatých štědrost.
Milý, co v očích sůl. (9)

IX. Od zrostlin, trávy, kvítí, stromů, ovoce.

Nejprv veřejně.

Strom, kterýž se za mladu shýbá, bývá přímý.
Strůmek se z mládí dá ohýbat, k starosti nic.
Zovířelé dřevo těžce se zpřímí (t. zvyk zastaralý).
Strom po ovoci znáti.

*) Za tím naps.: *a jiných minerálních věcí;* přetrž.

184. Fl. 27. I kámen sě na jednom místě neobalí.
186. Srn. I, 3, 10.
190. Červ. 452. Ne vše zlato, co se svítí, blýští. Srn. III, 6, 8. (blyští).
191. Viz č. 178. a 1297. Červ. 114.
195. Viz č. 1684. a 1805. Fl. 100. Červ. 140. Srn. I, 9, 3.
196. Červ. 33. Štědrost bohatých vypáchla, jako z starého akšteinu vůně.
197. Viz č. 628. Srn. II, 10, 8. Jest mu míl co suol v očích.

Jednau ranau strom nepadá.

Strom dlauho roste, a pojednau se podetne.

Tak dlauho třeští, až se dolomí.

Hauževný.

Zasekal se hanebně.

Dříví do lesa, vody do moře.

Čím dále v les, tím více drev. Dato uno absurdo, infinita sequuntur.

Jako v lesi.

Kdo se bojí chřestu, nechoď do lesa; t. když se raubá a dříví kácí. Na bázlivé, kteří sobě z ledačehos strach dělají.*)

Na pohybné dřevo i kozy lezau. Quercu cadente quivis ligna colligit.

Za mízky tě lyka dříti. Neb: Dokud se lyka drau, tehdy na ně s dětmi jíti.

Hluchý jako peň.

Dřevo kam se šine, tam padne.

Prvé dozrál, než**) dorostl.

Bylina

Strom bez květu, panna bez studu, řídko přichází k jakému užitku.

Štěp

Od lesu.

Dříví do lesa voziti.

Kdo se prasku (chřestu) bojí, nechoď do lesa. (10)

Druhé částečně.***)

X. * Od trávy a bylin.

Přestal trávy tlačiti; t. umřel.

Co se komu líbí, tráva neb sláma.

Nerádby, aby po něm tráva rostla. Zn. závistivého, kterýž toliko sám sobě živ jest.

---

*) Za tím naps.: *Pole má oči, les uši, chovej se všudy jak slušĺ;* přetrž. (viz č. 137).

**) Za tím naps.: *rozkvetl neb*; přetrž.

***) Za tím naps.: *Po částkách;* přetrž.

204. Viz č. 1324. Červ. 359. Dotud něco praští, až se přelomí.

207. Viz č. 154. a 217.

209. Viz č. 1732.

210. Viz č. 218. Fl. 8. Bojě sě chřestu, nechoď v les. Srn. III, 10, 3.

212. Fl. 113. Když se lyka derú, nu na ně s dětmi. Červ. 278. Dokud mízka, jíti na lyka i s dětmi. Srn. II, 5, 3.

214. Srn. IV, 1, 6.

215. Srn. I, 7, 9. Prvé dozrál než rozkvetl neb dorostl.

216. Srn. I, 10, 10.

217. Viz č. 207. Srn. II, 9, 5. Do lesa dříví nevoz.

218. Viz č. 210. Červ. 168.

221. Srn. II, I, 9.

* Od kopřivy.

Kopřiva nezmrzne.
Co kopřivau býti strojí, hned z země leza pálí.
Znám tě kopřivo, že pálíš.

Od růže.

Pod růží mluviti.
Růže vije (o tom, kdo v dostatku sedí a pohodlí užívá).
Čas růží přináší.
Nepodobno pazdeří k té červené růži.

Od obilí.

Nebude z té rže mauka.
Má se jako hrách u cesty.
Zadusil se v konopích.
Příjemný co pazdero v nohy.

Od třtí.

Snadno píšťalky dělati ve třtí sedě.
Trest se neklátí bez větru; t. musíť nětco býti.
Klátí se co trest na bahně.

Od trnu.

Za mladu se trn ostří. (Urit mature.)
Jest mu trn v očích.
Seděl jako na trní; zn. tesknost.
Chce trn z své nohy vynít a do mé vstrčit.

XI. Od stromoví a ovoce.

Zdání své na topolovém listu zavěšuje; (t. nemůž se ustanoviti).
Jest dubového sluchu.
* *Dubový hlas.*
Nepálený dubový popel dobrý jest pro lámání.

---

225. Srn. IV, 1, 10.
227. Viz č. 847. Srn. I, 9, 2.
228. Srn. Srn. IV, 3, 7.
231. Červ. 217. Zadechl se v konopích. Srn. IV, 1, 7.
233. Červ. 256. Snadno mu sedě ve třtí píšťalky dělati.
235. Srn. II, 5, 7. Co trest na bahně.
237. Červ 125. Jest mu příjemný jako trn v noze.
239. Fl. 180. Vyňma z cizie ruky trn vsadiž v svú. Srn. II, 8, 2. Vytrhl trn z cizí nohy a vstrčil do svý.

Od ovoce.

Co brzy zrá, brzy dozrá: t. věci kvapné bývají nestálé.

Nechme se toho odležeti (po druhé se lépe dá, jako tvrdé ovoce, když se trochu odleží.)*)

Na holičkách zůstati; t. zmýlenu býti v naději. Nedozralé střešně holičky slovau, jimž podobní jsau první troštové; kteříž když k sezrání nepřijdau, na holičkách že se zaťaly, říkáme.

Nestojí za borovau šišku.

Totě výlupek.

Místo ořechu škořepiny.

Kdo chce jádro jísti, musí ořech rozlaupiti.**)

To byly jahody, toto je ořech, *když se věc snadná k nesnadné přirovnává.* (11)

Když hrušky zrají, tehdáž je česati a třásti.

* *Zralau hrušku snadno ztřásti.*

Tvrdo hrušku hrýzti, nechej jí.

Já o hruškách, on o slivách.

Já o slivách, on o cibuli.

* *S lonskem slívy připomíná.*

Kobylí jablka mezi pomorančími.

Jablko nedaleko stromu padne; pakliť padne, rádo se zase špičkau obrátí.

Daleko to jablko od stromu padlo.

Za zelena česaný, neb trhaný, kyselý bude.

Kozích vrátec sobe nechává.

Divná Mandragora.

Ví jméno hubám. (12)

---

*) Za tím naps.: *Kyselé jsau, t. chybilo mu naměření;* přetrž

**) Za tím naps.: *Toť jsau jahody, onono byl ořech: vel contra;* přetrž. Viz č. 211.

245. Červ. 107. Nechme té věci, až dozrá.

252. Srn. II, 5. 3; III, 7, 6. Za času sluší hrušky česati, višně trhati, i svým časem jahody zběrati

253. Červ. 111. Když jablka uzrají, samy sprší.

254. Červ. 478. Musíť tvrdé hrušky hrýzti.

255. Srn. II, 7, 4.

256. Srn. II, 7, 4.

257. II, 10, 9. Lonsky..

258. V. č. 2150.

259. Červ. 360. Jablko nedaleko padá od jabloně. Srn. II, 1, 3. Jablko nerádo daleko od jabloně padá; pakliť....

261. Červ. 107. Za zelena česány, kysely budau. Srn. II, 7, 10.

262. Viz č. 455. Červ. 121. Umíť on najiti kozí vrátce. Srn. III, 4, 7. Zanechal sobě kozích vrátec.

264. Červ. 449. Ani slivám, ani hubám.

XII. Od živočichů.

Veřejně.

A kdež to jest? veřejně.

Udělati něčemu nožičky (t. uměti uštemfflovati a věc jako na nohách postaviti, aby stála).

Porůznu (v. p. 14).*)

Od ryb veřejně.

V veliké vodě veliké ryby.

* *V malé vodě malé ryby.*

Což rybě u vodě škodí? Zn. zdraví.

Blaze rybám v vodě; říkáme o člověku, kterýž má, co žádá.

Osákl co ryba na blátě.

Nevždycky v saku ryba, také někdy žába.**)

*Čeho dosti, snadno tím plýtvati (jako ryba vodau, kterauž ustavičně do sebe ústy paušti, plýtvami vypaušti.****)

Od ptáků veřejně.

Pták je radši vně, než v kleci, by ty ho jak krmil; o svobodě.

Když pták z klece vynikne, nečekej, by se vrátil.

Ptáka zpěv prozrazuje.

Každý pták tak zpívá, jak mu narostl nos.

Ptáka po peří, vlka po srsti, člověka po řeči (t. poznáš). Cauda de vulpe testatur.

Každý ptáček svým se nosem živí.

Malý pták, malé hnízdo.

Nevím, čehoby u něho nebylo, leč ptačího mléka (o hojnosti se mluví).

Podobného peří ptáci k sobě se táhnau.

Všecken z brku vyražený, t. smutný.

Nechal po sobě pérka.

---

*) Před tím naps. od Kom.: *Částečně;* přetrž.

**) Za tím naps. od Kom.: *V malé vodě malé ryby bývají;* opět přetrž.; viz č. 268.

***) Za tím napsal Kom.: *od ryb v částkách p. 14.*

267. Červ. 421. Srn. II, 1, 6.

268. Srn. II, 1, 6. V malé vodě malé ryby bývají.

270. Srn. III, 2, 1.

271. Červ. 502. Osákl na suše.

272. Viz č. 321.

273. Viz č. 2057.

275. Viz č. 991. Červ. 23. Uletělť pták z klece, ...

278. Viz č 1830. Červ. 42. Známť toho ptáka po peří Srv. I, 5, 3.

283. Viz č. 994. Červ. 34. Z brku vyražen. Srn. IV, 3. 4. Vyrazil ho z brkuov.

284. Červ. 88. Srn. III, 10, 2. Zanechal tu pírka.

Roztahuje křídla (o pyšném říká se).

Všecko mi z rukau letí.

Nelétej, dokudť křídla nezrostau.

Prv létá, než se opeřil; neb, ještě mu brky neodrostly.

Holoplíště chce létati.

Coť to pískle zpraví? t. všetečný.

Cizím*) peřím létá; zn. dluhy.

Rádby doletěl.

Víra za moře zaletěla. (13)

Uč ty ptáka létati; říkáme, když kdo učiti neb štraffovati chce toho, kdo umění svého mistrem jest.

Nazobal vole; říkávají o někom, kdo úřadu jako humance dopadna, statku sobě nahnal.

Divný pták koba; divná koba (*t. krkavec*).

Brzo vysedl na větvičku (*o spěšně dospívajících. Nebo ptáčat mladých první z hnízda vandr jest na větev*).

Obraziti mu křídla, aby tak prudce nelétal.

Vytrhati mu brky, aby tak netejral.

Od zvířat veřejně.

Z cizí kůže snadno široké řeménky krájeti.

Na cizí kůži snadno bubnovati.

Po srsti hladiti.

Kde ocas řídí, tu hlava blaudí.

Umí ocasem vrtět. Cauda blandiri.

Rohy zdvíhati, bráti.**)

Myslel jsem, že má rohy.

Měchýřem by ho zastrašil: t. j. jako děti do měchýře hrachu dajíc, kočky straší.

Sraziti mu rohy, aby netrkal. (14)

---

*) Za tím naps.: *ten;* přetrž.

**) Za tím Kom. naps.: *Kdyby svině rohy měla, trkala by;* přetrhl.

287. Srn. I, 7, 9. Lítá prvé než mu křídla odrostly.

288. Červ. 50. Ještě má nevyspělé brky. Srn. II, 9, 2. Ještě mu brky neodrostly, a již chce lítati. Srn. III, 9, 8. Prvé chce létati, než mu křídla dorostau.

289. Červ. 48. Coť má létati holopliště.

290. Červ. 48. Coť malé pískle zpraví.

295. Srn. III, 4, 3.

297. Srn. I, 7, 9; II, 9, 2.

298. Srn. III, 3, 10.

299. Červ. 177. Osekali mu brky. Srn. III, 3, 10.

302. Červ. 388 Proti srsti hladiti.

305. Srn. III, 3, 10. IV, 5, 4. Rohy bráti.

306. Červ. 218. Jaksi již u nás zrohatěl.

307. Viz č. 1682. Červ. 451. Měchýřem ho. .

308. Červ 214. Drobet mu upilováno rohů. Srn. III. 3, 10.

Od hmyzu veřejně.[1])

Po částkách.

XIII. Od ryb[2]) porůznu.[3])

Auhoř mezi rybami; t. o svárlivém.
Auhoře za ocas držeti.[4])
Velryba do saku (chtíti lapati nemaudrost. Užívati se může o nerozvážlivě smělých a špatnými připravami o veliké věci se pokaušejících).
Velryb v saku (o nenadálém velikém štěstí, jehož malý někdo dochází.)
Uvázl[5]) *na udici (kdo chtivě na nějakau vnadu bera uvázne.)*
Zě všeho se[6]) *auhoř vyvine) ze všeho vyklauzne co auhoř).*[7])
Rozdíl jest mezi heryňkem a lososem.

Od raků.

Rak starý tresceli mladého o zpáteční chod, musí mu jinak ukázati.
Učiti raka přímo choditi.
Rak od vody.
* *Raka do vody (uvrhl.)*
Leze opak[8]) co rak.[9])
Chudému vždycky spíše v saku žaba než rak.
Leze jako rak s kvasnicemi. (15)

XIV. Od ptactva všelijakého, pitomého i divokého,[10]) porůznu.

Nevšickni ptácí jsau páv aneb orlice: Si bovem non possis, asinum agas.
Lepší vrabec v hrsti než jeřábek v lese (t. lepší málo jisté, než mnohé nejisté.)

---

[1]) Za těmi slovy není přísloví, než jen nový nápis od Kom.: *Od hada, v. p. 21 sub v.*
[2]) Za tím naps.: *částečně;* přetrž.
[3]) Za tím zvl. titul: *Od Auhoře;* přetrž.
[4]) Za tím naps. *co*; přetrž.
[5]) Za tím naps. *co*; přetrž.
[6]) Za tím napsal Kom.: *Sem ex p. 12;* což i v tisku provedeno.
[7]) Za tím zvl. titul: *Od heryňku a lososa;* přetrž.
[8]) Za tím naps.: *jako;* přetrž.
[9]) Za tím naps.: *Nevždycky rak v saku, někdy také žaba;* přetrž.
[10]) Za tím naps.: *po částkách;* přetrž.

309. Červ. 189. Vždyckyť on rotí, pravý auhoř mezi rybami.
310. Červ. 399 Držíť to jako auhoře za ocas. Srn. I, 2, 7. Drží co auhoře za vocas.
318. Fl. 25. A kde rak, ješto vody nenie. Srn. I, 4, 1.
319. Červ. 517. Utopíš raka ve vodě.
320. Červ. 180. Zpátkem leze co rak. Srn. II, 7, 3. Leze opak jako rak.
321. Viz č. 272. Srn. II. 8, 10. Ne vždycky rak ve mlejně, někdy taky žába se trefuje.
324. Viz č. 109. Pod. č. 333. a 382.

Od čápů.

Mnoho čápů, málo žab; t. mnoho hostí, málo jísti.

Vyšel z dobry co čáp z konopí.

Umí čápem točiti.

Od havranů.

Usedlý co havran na topoli; užívá se o nejistém dlužníku.

Havran havran.

Od holubů.

* *Není než holub.*

Teď holube, zrno; o hlaupých se říká, jimž se všecko do očí a do úst vstrčiti musí.

Na holuba netřeba než necek; t. prostého snadno podtrhnauti.

Lepší holub v ruce, než jeřábek na střeše.

Točí se co holub na baňce.

Od husi.

Hus za moře, hus domů. Pilum, non animum mutant, qui trans mare currunt.

Kde husy, tu štěbety, kde ženy, tu klevety.

Rozumím, odkud hus pije.

Dbá on, jakoby mu hus zapiskla.

Pisknešli, pisknu (od husi vzaté; z nichž jedna když piskne, druhá se hned ozve. Tím pak slovem jeden druhému trucuje, povíli naň co, že on zase.)

Rád by hauserem berana vylaudil. (Ad fabulas referendum.)

Čekám času, co hus klasu.

Od káně.

Káně umoklá.

---

325. Srn. II, 5, 1.

326. Červ. 451. Vyšel co čáp z konopí. Srn. I, 2, 5.

327. Srn. II, 7, 6.

331. Červ. 47.

332. Viz č. 986. Červ. 228. Na holuby nepotřebí než necky.

333. Viz č. 109, 324. a 382. Červ. 18.

334. Červ. 86. Srn. II, 5, 7.

335. Viz č 343.

336. Srn. II, 2, 8. Kde husy, tu smrad a štěbety; kde husy, tu lejna. Kde žena, tu kleveta; kde ženy, tu svár a klevety.

339. Viz č. 1929.

340. Viz č. 2153. Červ. 547. Vylaudil hauserem berana. Srn. II, 3, 1.

341. Viz č. 42.

342. Červ. 54. Sedí nadrchaný co umoklá káně.

Od kavky.

Kavka leť kam leť, vždy jest kavkau.
Kavka jest kavkau, černá, i když se v bílém sněhu válí. (16)

Od kohauta.

Kdo nejsa kohaut kokrhá, pokoj mrhá.
Zakohautil se naň.
Kohaut na svém smetišti hrdina; (neb rád kokrhá a zpívá).
Ke dni i mladí kohauti zpívají, t. když je staří probudí, a neb když světlo vidí.
Chodí jako uklvaný kohaut.
Běda kohautu, na kterého jestřába pauštějí.
I černá slepice bílé nese vejce.
Běda té slepici, na kterau jestřába štvau.
Slepičího mozku člověk; kterýž vždy výš na hřadu leze, dokud nad sebau co vidí, až třeba spadne.
Tele učí slepici kdákati.
Slepice kdáčic, zrna v ústech nezdrží.
*Doma kdáče, jinde nese.**)

Od kosa.

Když trefí kos na kosa, jeden z nich umyká nosa.

Od kuřat.

Maudřejší kuře, než slepice; zn. všetečnost.
Ano, kuře se prv rodí než vejce.

---

*) Č. 350—356 na str. ruk. 17. pod tit.: Od Slepice.

343. Viz č. 335.
347. Fl. 119. I kokot na svém smetišti udaten. Červ. 53. Co kohaut na svém smetišti. Srn. IV, 5, 4. Kohaut . . . rád kokrhá . .
348. Viz č. 36.
349. Červ. 372. Chodí co uklibaný kohaut.
350. Viz č. 352.
351. Viz č. 468.
352. Viz č. 350. Červ. 394. Běda té slepici, na kteréž se jestřáb učí.
355. Červ. 127. Všecko prokdáče, co slepice vejce.
356. Červ. 488. Bude kdákati, kde bude moci, a doma ponese. Srn. III, 2, 4.
358. Fl. 86. Již vajce múdřějšie než kuře. Srn. II, 2, 1. Kuřátko chce již maudřejší býti než slepice.

Ani kuře nerádo darmo kutá a hrabe.
Dělá se, jakoby neuměl kuřátka rozvázati.*)

Od kvíčaly.

Dobrá kvíčala z krmíka, t. krmný vepř.

Od lelka.

Lelky lapati.

Od orlice.

Uč ty orlici létati.

Orel much nelapá (ale zajíce, srny, sokoly etc.). Aquila non captat muscas.

Od páva.

Páv potřásá ocasem.

Od pěnkavy.

* *Neví ještě, kam pěňkava nosem sedá.*

Od sojky.

Má sojky v hlavě; zn. třeštíka.

Od sokole.

Když sokol oprší, i vrána ho ukluve. (17)

Od krahulce.

Slavíček z úlehle; t. krkavec.

Od slavíčka.

Zimní slavíček; t. vlk.

Od špačků

Rozvázal špačky.
Rozpauští špačky.

---

*) Za tím naps.: *a jest pravý štrus;* přetrž.

360. Červ. 77. Ani kuře darmo nehrabe. Srn. II, 2, 9.
361. Srn. III, 6, 5. dodáno: a jest pravý ffras. Srn. 9, 6. Nezdá se uměti . .
366. Červ. 75. Protřásá co páv ocasem.
367. Fl. 173. Zvieš, kam pěnicě nosem sedá. Červ. 43. A ty nevíš . . . Srn. IV, 1, 3.
368. Srn. II, 2, 2. Má sojky v hlavě.
370. Červ. 46. A ty pravý slavíček (= vlk).
372. Srn. II, 10, 2.
373. Červ. 418. Rozpustil špačky. Srn. II, 10, 2.

Od straky.

Straka ze kře, a tři v keř; když se co proti vůli naší množí, že ubrániti nelze.

Ukázati straku na vrbě; t. nejistým troštem potěšiti.

Já o strace, on o vráně.

Od tetřeva.

Hluchý tetřev.

Od veyra.

* Pravý vejr.

Od vrabců.

Vrabci se hádají o cizí proso.

Jde mi z tebe strach, co z pečeného vrabce.

Hledí co těhotný vrabec (o lenivém, neb o neveselém).

Lepší vrabec v hrsti, než na střeše pět.

Vrabci v trní.

Medle uč ty vrabce létati.

Od vrány.

Když se vrána zjestřabí, hleďte se ptáci.

Vrána vráně oka nevykline.

Vrána neumí než kvákati.

Ani kvákati, ani kvokati; o hloupých vzní.

Chytrý co mladá vrána.

Když přijdeš mezi vrány, musíš krákat jako ony.

Od vlaštovice. (18)

Jako vlaštovička šveholí; t. o řečňování.

---

374. Fl. 4. Straka ze kře, a dvě v keř. Červ. 426. = Fl. Srn. I, 1, 10.
375 Červ. 80. Ukázal mu ťuku (straku) na vrbě. Srn. II, 9, 1. Ukazuje ...
376. Srn. II, 7, 4.
377. Srn. II, 7, 9.
378. Srn. II, 7, 9.
379. Viz č. 2168. Červ 295. Svářite se co vrabci o cizí proso.
380. Srn. III, 1, 6.
382. Viz č. 109, 325 a 333, 995 a 996.
383. Srn. I. 4, 7.
384. Srn. II, 5, 6.
385. Červ. 524. Když se káně zjestřabí, více drápe než rozený jestřáb.
386. Cerv. 79. Srn. I, 3, 8.

Od zevle.

Pravý zevel.

Od hnízda.

Sám do svého hnízda naprášiv, musí zase do něho vlézti.

XV. Od zvířat porůznu.

Ježek.

Ježí se co ježek.
Ptchavý) ježek.*
Lapil ježka.

Od jelena.

Jelenu rohy nejsau těžké; rozumí se o zvyku *v každé věci, kterýž všecko lehké činí.*

Od lišky.

Když liška dříme, hleď se kohaute; o chytrém šibalů na prostáky číhání se říká.

Dřímající liška.
Liščího užiti; kde vlčiny nestačuje, liščiny nasaditi; t. o chytrosti.
Každá liška svůj ocas chválí. * *To do fabulí.*
Stará liška.
* *Lišku po ocase (t. poznáš).*
Laudí se co liška.**)
Hladí liščím ocasem; t. pochlebuje.
Liškau podšitý.
Z liščího ocasu nesnadno trubu dělat. (19)

---

*) Za tím přips. Kom.: *co;* přetrhl.
**) Za tím naps.: *zdaleka;* přetrž.

392. Srn. II, 7, 9.
393. Srn. III, 5, 8.
394. Srn. I, 3, 6.
396. Srn. I, 3, 6.
400. Fl. 233. Krmie sě liškú, zasěkávajíc vlkem.
401. Viz č. 1707. Fl. 118. I liška svój ocas chválí. Srn. III, 10, 1; a dokládá: A blázen cepy.
402. Srn. I, 1, 4; IV, 1, 9.
403. Srn. II, 4, 8.
404. Srn. I, 6, 10. Laudí se co liška zdaleka.
405. Srn. IV, 2, 2. Hladí, vomětá . . Umí ffuksšvanc prodati.
406. Viz č. 1249. Srn. I, 10, 4. Jest . .

Od nedvěda.

Zdráhá se co nedvěd k medu.
Mumlavý nedvěd.
Nedmi nedvědu v ucho.
Nezapásej s nedvědem.
Pije na nedvědí kůži, kteréž ještě nemá.
Lva a nedvěda po pazauru poznáš.

Od opice.

Ne vše kusá, co s ocasem. (Kusá jest opice, s ocasem liška Tato k činům svým opatrná vždycky, onano jen se po jiných přetváří; jako sic někteří hlupci neb chlubci.)

Od velblauda (v. p. 21).

Komáry cediti, velblaudy požírati.
* *Neskládaný velblaud.*
Velblaud chtěje rohů i uši ztratil. Camelus cornua desiderans etiam auriculas amisit.
Slouží mu co velblaudu cepy. Camelus saltat. Asinus ad tibiam. Bovi-clitellas.

Od vlka.

Vlk i čtené / znamenané béře; o laupežnících.
Co vlk chvátí,*) nerad vrátí.
Všecko se domů vrátí, co vlk nesní.
Třebas ho vlk vzal.

---

*) Za tím naps.: *vezme;* přetrž.

410. Červ. 331. Jakoby nedvědu v ucho nadmýchal. Srn. I, 4, 10.
411. Srn. I, 4, 10. I, 10, 1.
412. Srn. I, 2, 6; Srn. III, 9, 7. Není zisk na nedvědí kůži píti.
413. Červ. 42. Známť vlka po raunu neb po pazauřich. Srn. II, 4, 8.
414. Viz č. 2166. Fl. 42. Ne témuž kusé, jako s ocasem. Červ. 54. Srn. III, 8, 10. Netak kusá jako s vocasem.
415. Viz č. 552. Srn. II, 9, 8. Komáry jedí a velblaudy požírají.
418 Viz č. 899.
419. Červ. 24. Srn. I, 6, 3.
420. Fl. 117. Co vlk osiehne, nebrzo pustí. Červ. 23. Co vlk vezme (schvátí)..
421. Cerv. 159. Všeť přijde domů, čeho vlci nesnědí. Srn. III. 9, 10. Vše domů... = Červ.

My o vlku, a vlk za humny.
Aby kozy celé byly, a vlci syti.
Vlk leže netyje.
Jakoby mu o železném vlku povídal.
Každý vlk jest šerý.
Vlk srsti nezmění.
Vlk v rauše ovčím.
Vlk vláčí dotud, až i jeho povlekau.
Vlk vlka neruje.
Vlka po srsti / chodu poznáš.
Není dobře stáda vlku poručiti.
Vlkem orati; v. Psem orati.
Poruč vlku berana.
Leze co vlk po břiše.
Pravé vlčí střevo.
Od vlčího moru (t. nikdy; nebo vlčího moru nebývá).

Od zajíce.

Zajíc odevřenýma očima spí; t. bázlivý nedověřuje*) *nikdy.*
Zaječího užil (t. fortele); t. utekl, skryl se.
Zaječí srdce; zaječího srdce člověk.
Starý zajíc; o chytrých se říká.
Pilen co zajíc bubna. (20)

---

*) Za tím naps.: *vždycky;* přetrž.

423. Srn. I, 3, 9. Vlka míní, a . . .

424. Viz č. 950. Fl. 229. Tak suď každého, ať jest vlk syt, a koza cela. Červ. 386. Ať jsau vlci syti a kozy (celé). Srn. II, 3, 4. Dobře bývá, když jsau vlci syti a kozy celé.

425. Cerv. 22.

430. Fl. 52. Dotud vlk nosí, až samého ponesú. Srn. I, 10, 9. Dotud vlk vláčí, až ho taky povlekau.

431. Srn. I, 3, 8.

432. Srn. I, 5, 5. Vlka po chodu.

433. Srn. I, 6, 2.

434. Viz č. 876. Fl. 116. Věk vlkem orati nebudeš, an rohóv nemá. Červ. 306. Nebude z vlka oráč. Srv. II, 6, 2. Darmo vlkem vorati. III, 6, 1. Kaž vlku vorati.

435. Viz č. 943. Srn. I, 6, 2.

436. Srn. I, 6, 10.

437. Srn. IV, 5, 3.

442. Srn. I, 10, 4; IV, 1, 9. Jest . .

443. Červ. 532. Jest pilen učení jako zajíc bubna.

XVI. Od hovad porůznu.

Od berana.

Beran v něm sedí.
Beran na své rohy se spauští.
Berana po raunu poznáš.*)

Od kozla, kozy.

Tvrd kozel dojit.
Čí koza, drž se jí rohů.
Jakoby mu zlatau kozu dal.
Staré kozy také rády sůl lízají (o zvyku rozuměj).
Bude z něho hospodář, co z kozla zahradník.
Jest vlny na koze, jako chlupů na žábě.
Když ovci střihau, kozě řit lupá.
* *Rozumí tomu co šerá petruželi (t. koza).*
Nechati sobě kozích vrátec.

Od koně.

By kůň o své síle věděl, žádnýby na něm neoseděl.
Kůň o čtyrech nohách, a potkne se.
Jakoby ho na kůň vsadil.
Ani kůň netáhne víc, než můž.
Svého stínu se bojí; od plachých koňů přísloví vzaté, o bojácných.
Kůň brůna, žena Důra, Janek pachole, řídko z toho trého co vhodného bude.
Co vlk a kůň skausají, po tom se nerádo hojí.

Od krávy.

Co kráva nejápný.
Čerstev jest co kráva na ledě.

---

*) Za tím naps.: *Beran vlku vodu kalí.* (*Hoc ad fabulas pertinet.*) *Níž p. 88;* přetrž.

446. Srn. I, 5, 5.
447. Červ. 329. Srn. I, 3, 10.
448. Srn. III, 5, 4. tamtéž: Čí kráva, drž se jí rohuov i vocasu.
451. Srn. III, 4, 8.
452. Červ. 149. Máť on peněz, co žába vlasů. Srn. III, 7, 9.
453. Viz č. 947. Fl. 125. bez Když. Červ. 14. Ovce střihau, kozí říť lupá. Srn. I, 1, 9.
454. Viz č. 751. Červ. 213.
455. Viz č. 262.
458. Viz č. 1666.
461. Srn. I, 10, 10.
462. Srn. I, 10, 10.
464. Červ. 25. Čerstev jsi ty, jako . .

Zná se na tom, co kráva na muškátovém květu. (Quid sui cum amaro vino? Nil graculo cum fidibus). Vel: Rozumí co kráva muškátovému květu.
Nastaupila mu černá kráva na nohu; t. chudoba.
Žádná kráva toho nevylíže, ani straka nevydrápe.
I černá kráva bílé mléko dává.

Od osla.

Osel oslu nejpěknější.
Osla biti přes pytel; jest někoho po straně dojímati, jinému domlauvaje, aby se jiný vtípil. Nebo kdo v pytel na oslu ležící bije, to oslu doléhá, ačkoli se v něj nebije.
Vždycky jej musí hnáti, co osla na most; t. o lenivých.
Oslu když se dobře vede, tehdy jde na led tancovati.
Oslové vespolek se drbí. (21)

Od ovce.

Chodí jako ovce, a trká jako beran.
Jest pravá ovce.

Od svíně.

Ukálená svině ráda jiné kálí.
Svině do každého lejna nos vstrčí.
Svini netřeba než mláta.
* *Když prase připovědí,*) hned pro ně s pytlem.*
* *Nedal Pán Bůh svini rohů, aby netrkala.*
* *Svini hausle, oslu buben.*

---

*) Za tím Kom naps.: *jíti*; přetrž.

466. Srn. II, 4, 4. Černá kráva vstaupila mu . . .
468. Viz č. 351. Srn. II, 9, 3. Také černá . . .
470. Červ. 94. Udeřil osla přes pytel.
471. Fl. 66. Ženeš jako osla na most, an vždy s mostu. Červ. 45. Musím jej hnáti co vola na most. Srn. I, 2, 10. Těžko osla bezděky na most hnáti. Srn. II, 6, 2. Vosla . . . II, 8,.8 Co vosla . . .
472. Srn. I, 5, 10.
473. Srn. I, 2, 8; III, 4, 6. Voslové neb mezkové se drbí.
474. Srn. III, 9, 6. Zdá se býti co ovce, ale trkalby co beránek.
475. Srn. I, 1, 3.
479. Fl. 213. Když slíbie prasě, vezmi hned pytel na sě. Srn. II, 5, 3. Když prase připovědí, jíti po ně hned s . . .
480. Červ. 264. Dobřetě nedal P. B. svini rohy, nebylby žádný záchod před ní bezpečen. Srn III, 3, 7.
481. Srn. I, 8, 2. Dal svini . . .

* *Jakoby svini osedlal (když se nehodnému dá úřad. Mustelae crocoton addere).*

Kdo nechceš od sviní sněden býti, nepleť se mezi mláto

Sytá svině věchtem zmítá; o těch se říká, kteříž pro lahůdky jinými věcmi zhrdají.

Staulil kviky. O tom, kdo hanbau umlkl; od svině vzaté, kteráž kvičí, dokud můž, pak mlčí. Vel: Stul kviky; t. přestaň mudrovati; vzaté od svině, kteráž ráda řehce a kvičí.

Svině rozlila dčbán oleje.

* *Kanec na staro řezaný.* (22)

Od psa.

* *Psem orati.*

Který pes nejvíc štěká, nejméň kauše; bojí se; t. kdo hrozí, bázeň pronáší.

Neběží od něho psi s koláčky; t. nepředá se.

Jen se co pes otřese. * *Shoří jako na psu.* Item: Všecko z sebe ztřese jako pes. Vel: Otřesa se běží odtud. * *Ze všeho se vylíže.*

Pes k vývratku. Petr Apost.

Člověka sobě by psa váží.

Smrdí psinau.

Hryze co pes. Mordet dente canino. Ochalebný pes.

Musil by veliký hlad býti, aby pes psa jedl.

Psem spícím netrhej.

Psa proti srsti nehlaď; t. nedrážď.

Bitému psu jen hůl ukaž.

* *Přehoditi někoho přes hůl.*

Jednomuliž psu bálka říkají?

Když se pes na slaniny zmlsá, nerád nechá.

Vychoval psa na svau nohu; (nevděčnému dobře činil).

Který pes trefen, ten skuvíčí.*)

By ty svému psu nohu uťal, on za tebau poběhne.

---

*) Opravil Kom. m. přetrž. před tím slova: *skvíčí.*

482. Červ. 40 a 264. Slušíť jako svini sedlo anebo kopí (pentlík). Srn, l. 8, 3. Sluší mu co svini sedlo neb kopí.

484. Fl 215. Syté prase věchtem hrá. Červ. 17. Sytá svině s věchtem hrá. Srn. I, 5, 9. = Červ.; III, 8, 2.

486. Viz č. 2079. Srn. I, 4, 5. Rozlila svině... II, 2, 4.

487. Viz č. 2012. Srn. I, 10, 10.

489. Srn. I, 6, 9. Pes, který velmi štěká, nerád kauše.

491 Červ. 62. Oně se ze všeho vylíže co pes.

496. Červ. 112. Pes psa jí, a oba nešlechetní. Červ. 475. Byť pes psa nejedl.

499. Fl. 55.

503. Červ. 509.

Vždycky leze, jako pes do kuchyně. (O ostydlých a nezbedných.)
Zažive toho co pes sádla.
Psu koblihy *poručiti.*
Snědl to co pes horký koblih.
Škoda psu bílého chleba.
* *Kratce uvázaný (pes na řetězu, kterýž se tím víc vzteká a štěká).*
* *Mnoho na psa celý pecen.*
Ukázal mi psí zub; t. zlost, nevděčnost.
Bude dobrý, až pes na lísku vleze. (23)
Snášejí se co pes s kočkau.
* Drží*) svá slo a, co pes půst.
Laskav naň, co pes na kočku.
Nebyl, kde psům ocasy utínají.
Mezi psy**) kost vrci.
Dva psi jednu kost hloza .
Nemá na něm co *pes utrhnauti.****)
Kauše okolo sebe jako pes.
Pes psu blechy vybírá.
* *Kdo se psy léhá, s blechami vstává.*
Kdo chce psa bíti, najde kyj.
Také štěncům†) zuby dorostají.
Krade se pozadu, jako pes.
Jest beze cti, co pes bez ocasu.
Musí odštěkati.

---

*) Psáno pův.: *Držíš ty;* přetrž. *š ty.*
**) Za tím ps.: *dva jednu*; přetrž.
***) Za tím naps. Kom.: *Není na něm co psu vzíti;* přetrž.
†) Přetrž. pův. naps. *-átkům.*

506. Viz č. 1049.
507. Viz č. 531. Červ. 541. Uživeš ho co . . . Srn. II, 1, 5. Uživeš co . . . Zaživeš toho co pes mejdla. II, 5. 4. Zažil to co pes mejdla.
508. Červ. 361. Poruč psu koblihy.
511. Viz č 2194. Srn. I, 9, 9 Krátce přivázaný. I, 9, 8. Dlauze přivázaný.
514. Červ. 262. Až pes na lísku poleze Srn. II, 9, 9 (na *lišku*!) III, 3, 2. Dáť., až pes na lišku vleze.
515. Viz č. 517.
516. Srn. IV, 4, 4. Ty svý slova držíš co . . .
517 Viz č. 515. Červ. 36. Srn IV, 4, 4. Přeje mu co pes kočkám.
520. Červ. 400. Hryzau se co psi o kost.
522. Fl. 58. (Zlý pes) sám na svój ocas štěká
523. Srn. I, 8, 6; II, 8, 1.
524. Červ. 55 Všaks toho čist co pes blech.
526 Červ. 434. Dorostauť někdy štěncům zuby. Srn. I, 6, 1. Také štěňátkům . . .
527. Srn. I, 6, 10.
528. Srn. II, 7, 7.
529. Červ. 50. Štěká co tista. Srn. III, 2, 6. Umí odštěkati a odsekati od svýho.

Nemůžli pes kosti hrýzti, bude ji lízati.

Psu sádlo svěřiti: den hund mit brattwuersten feßlen. Die Katzen Vber das schmeer setzen. Den Bock zum gärtner machen. (21)

Od telat.*)

Dobré tele půl krávy.

Od vola.

Vola by přes všecken svět zvodil, nebude než vůl. * *Chytrý jako vůl, ironice.*

Vyšlo tele, vrátil se vůl.

Nebéře se z jednoho vola dvau koží. Anebo: Jeden vůl nemá dvau koží. Item: Nejsau na jednom volu dvě kůže.

* *Ani vůl dvěma smrtmi neumírá.*

XVII. Od menších a rozličných životčichů.

Od blechy.

Má on blechy po krejcaru
Dbá on, co by ho blecha ukausla.**)

Od hada.

Vine se co had; o chytrém.
Mezi hady a štíry; o nebezpečenství.
V jedno dýchají. Jeden mají dychánek.
Kdo chce hada bíti, opatrnosti potřebí.
Hada za ňadry sobě chová. *(Anguem in sinu fovet).*
Štípe co had.

Od hlemejždě.

Hlemejždi v škořepině nejlép.

---

*) Za tím Kom. naps.: *Huš tele na vlka;* přetrž.

**) Za tím naps : *Lapil ježka, lapá ježka. Ježí se co ježek;* přetrž.

530. Srn. III, 2, 9.
531. Viz č. 507.
533. Fl. 81. By vedl osla do Paříže, komoň z ňeho nebude.
535. Viz č. 1022. Červ. 450. Chtělby míti z jednoho vola dvě kůže. Srn. I, 8, 4.
536. Srn. I, 8, 4.
537. Viz č. 580.
539. Červ. 34.
541. Červ. 70. Jeden dychánek dychají.
543. Viz č. 2152. Červ. 39. Hada za ňadry chováš. Srn. I, 9, 6.

Od kočky, kocaura.

Ráda kočka ryby jí, než do vody nechce. váhá.
Když kočku pohladí, hned ocas zdvihne.
Malý to kocaur na tak veliký polet slanin.
Kác kotě od mléka.
Když kocaur přijde, myši v kaut lezau.
Má kočky v hlavě. (22)

Od komárů.

Cedí komáry a velblaudy požírá.

Od kuny.

* *Stará kuna; t. o chytrých užívá se.*

Od molů.

Každý má svého mole, kterýž ho hryze. Quisque suos patimur manes. Mol v drahém rauše, živá ryba na suše, vlk mezi kozami, žák mezi pannami, kozel v zahradě, Němec v české radě, můž tomu každý rozuměti, že ty věci bez škody nemohau býti.

Myš v stoze, trn v noze, kozel v zahradě, nepřítel v radě: kde to čtvero bývá, tu dobře nebývá.

Od much.

Leze co mucha z pomyjí; *(o lenivém).*

Maucha mu přes nos přeletěla, vel přelezla; o hněvajícím se bez příčiny.

Od myší.

Učkaly myši kocaura z domu; říká se, když kdo nemaje zprávce na očích, odpaušti sobě.

---

546. Červ. 257. Rád kocaur ryby jídá, ale nerad pro ně do vody břede.
549. Červ. 544. Odstrčili ubohého co kotě od mlíka. Srn. I, 4, 1.
550. Viz č. 559. Srn. II, 1, 10.
551. Červ. 12. Srn. II, 2, 2.
552. Viz č. 415.
553. Srn. I, 10, 4.
555. Srn I, 6, 2.
557. Červ. 41. Srn. III, 2, 7.
558. Srn. I, 3, 6.
559. Viz č. 550.

Myš jedné díře nedověřuje*); *vel: Myš jest malé zvíře, a nevěří jedné díře.*
Vzáctný jako myší dryák v kraupách; t. malé vážnosti.**)

Od osů, sršnů.

Vstrčil hůl mezi osy; t. dráždění.
Nedražď sršnů. (Crabrones non irritandi.) (23)
Pravý sršeň.
Sršně zdrážditi.
Mezi sršně dmýchati.
Sršeň bez medu; t. bezbožný.
Uštípl ho sršeň.
Má sršně v hlavě.

Od syslů.

Pravý sysel; de moroso.

Od žížal.

I brauček se hněvati umí. Etiam formicae sua bilis.

Od včel.

Mezi včely dmýchati.
Od včely pochází med, od hada jed.
Mnoho díla, málo medu.

Od vší, blech, hnid.

Těžko poslauchati, když veš kašle.
* *Odmokly mu hnidy.*
Vybral mu vešky.
* *Ten se vypíná, a za ňadry mu vši na vardu hrají.*
Netřeba vši do kožichu sázeti, dobře sama vleze.

---

*) Za tím naps.: *t. nevěří;* přetrž.

**) Za tím Kom. naps.: *Zaskočiti někoho od díry, t. odjíti útočiště, jako myši, když do díry chce;* přetrž.

568. Srn. I, 3, 6; II, 2, 2.
569. Srn. II, 2, 2.
570. Červ. 54. Sedí co sysel nad děrau.
575. Červ. 524. Těžko jest slyšeti, . . . Srn. II, 4, 9. Mluv tehdáž, když hus pr.ne a veš zakašle.
576. III, 4, 3.
577. Srn. II, 7, 5.
578. Srn. III, 9, 9.

580 *Má on blechy po krejcaru (o chlubných, všecko své zveličujících a vysoko šacujících.*

Tuží se co veš v kožiše.

Od žáby.

Žába močidlu přivykla.

Žába nepůjde od močidla; t. zvyk.*)

XVIII. Od audů některých živočichů.

Od zubů.

Zub zubu nedoskakoval.

585 *Má zuby.*

Zubatá řeč neb list.

Za zubů tě se chleba najísti (viz též p. 26).

Zub za zub.

Zub na zub doskakoval.

Od rohů.

590 *Zdvíhati rohy.*

Sraziti někomu rohy.

Bohatý rohatý. 24)

XIX. Přípovídky od samého člověka a těla jeho vzaté.

Od duše.

Pěkná duše, pěkné tělo.

Nešlechetná duše; t. o nestydatých.

595 Do čeho to Pán Bůh duši vstrčil! Rustici dicunt, sed blasphemia est.

Rozdělilby tu duši; o štědrých.

Od mysli.

Dobrá mysl, půl zdraví.**)

Kdo druhému v mysli sedí.

---

*) Za tím naps. od Kom.: NB. 26. April. Neměliž by také býti titul obzvláštní... Jako

**) Za tím naps: *dobré tele, půl krávy;* přetrž.

580. Viz č. 537.

582. Červ. 463. Žába vždy najde močidlo.

583. Fl. 149. Zmok močidla nezuostane, ani žába. Červ. 428. Nezůstane žába močidla.

587. Viz č. 659.

591. Viz č. 2099.

592. Viz 2171.

596. Srn. III, 10, 6.

Od svědomí.

Svědomí dává hbitý rozum. *Conscius ipse sibi de se putat omnia dici.*

Kdo sobě svědom, zasměje se klevetám. *Conscia mens recti famae mendacia ridet.*

Od paměti.

Mnoho velikých pátků pamatuje (*t. mnoho let, starý jest*).

Od hlavy (V. p. 30 d.)

Kolik hlav, tolik smyslů.

Div hlava na mně (t. od starosti).

Div z sebe hlavy neztrhne *(hořem a žalostí).*

Není hlava co jazyk bukov. Dat sine mente sonum.

Hlava bez mozku (znamená hlaupost). Caput cerebro vacuum.

Jest své hlavy člověk (t. divný). *Cerebrosus.*

Co hlava, to rozum.

Hlava živá klobaučku dobývá.

Já tomu nevím jak hlavy zlomit. *Ferendum, non culpandum, quod mutari non potest.*

Od tváře.

Tvář zvrasklá, mnohého povědomá (S. Řehoř).

Nestydaté tváři. (25)

Od očí a obočí (p. 30).

Kams očí poděl? t. hleděti pilně.

Hleď očima.

* *Kde milost, tu oči; kde bolest, tu ruka.*

Pozbyl očí.

Bolí ho oči; t. závistivý jest.

Co oči vidí, o tom mohau ústa mluviti.

Oči sau nesytá věc.

Oči se mu smály; znamená veselost.

---

601. Viz č. 1623.

602. Fl. 84.

605. Fl. 70. Jazyk hlavě nepřěje.

608. Červ. 237.

609. Viz č. 1284. Fl. 38. Živá hlava koblúka dobude. Červ. 453. Živá hlava najde klobauček. Srn. IV, 2, 7.

615. Viz č. 1473 a 1952. Fl. 150. dokl.: kde poklad, tu srdce. Srn. I, 9, 1.

619. Fl. 64. Co kde vidíš, ne všemu chtěj.

Má on blechy po krejcaru (o chlubných, všecko své zveličujících a vysoko šacujících.

Tuží se co veš v kožiše.

Od žáby.

Žába močidlu přivykla.

Žába nepůjde od močidla; t. zvyk.*)

XVIII. **Od audů některých živočichů.**

Od zubů.

Zub zubu nedoskakoval.

Má zuby.

Zubatá řeč neb list.

Za zubů tě se chleba najísti (*viz též p. 26*).

Zub za zub.

Zub na zub doskakoval.

Od rohů.

Zdvihati rohy.

Sraziti někomu rohy.

Bohatý rohatý. 24)

XIX. **Přípovídky od samého člověka a těla jeho vzaté.**

Od duše.

Pěkná duše, pěkné tělo.

Nešlechetná duše; t. o nestydatých.

Do čeho to Pán Bůh duši vstrčil! Rustici dicunt, sed blasphemia est.

Rozdělilby tu duši; o štědrých.

Od mysli.

Dobrá mysl, půl zdraví.**)

Kdo druhému v mysli sedí.

---

*) Za tím naps. od Kom.: NB. 26. April. Neměliżby také býti titul obzvláštní... Jako

**) Za tím naps: *dobré tele, půl krávy;* přetrž.

580. Viz č. 537.

582. Červ. 463. Žába vždy najde močidlo.

583. Fl. 149. Zmok močidla nezuostane, ani žába. Červ. 428. Nezůstane žába močidla.

587. Viz č. 659.

591. Viz č. 2099.

592. Viz 2171.

596. Srn. III, 10, 6.

Od svědomí.

Svědomí dává hbitý rozum. *Conscius ipse sibi de se putat omnia dici.*

Kdo sobě svědom, zasměje se klevetám. *Conscia mens recti famae mendacia ridet.*

Od paměti.

Mnoho velikých pátků pamatuje (*t. mnoho let, starý jest*).

Od hlavy (V. p. 30 d.)

Kolik hlav, tolik smyslů.

Div hlava na mně (t. od starosti).

Div z sebe hlavy neztrhne *(hořem a žalostí).*

Není hlava co jazyk bukov. Dat sine mente sonum.

Hlava bez mozku (znamená hlaupost). Caput cerebro vacuum.

Jest své hlavy člověk (t. divný). *Cerebrosus.*

Co hlava, to rozum.

Hlava živá klobaučku dobývá.

Já tomu nevím jak hlavy zlomit. *Ferendum, non culpandum, quod mutari non potest.*

Od tváře.

Tvář zvrasklá, mnohého povědomá (S. Řehoř).

Nestydaté tváři. (25)

Od očí a obočí (p. 30).

Kams očí poděl? t. hleděti pilně.

Hleď očima.

* *Kde milost, tu oči; kde bolest, tu ruka.*

Pozbyl očí.

Bolí ho oči; t. závistivý jest.

Co oči vidí, o tom mohau ústa mluviti.

Oči sau nesytá věc.

Oči se mu smály; znamená veselost.

---

601. Viz č. 1623.

602. Fl. 84.

605. Fl. 70. Jazyk hlavě nepřěje.

608. Červ. 237.

609. Viz č. 1284. Fl. 38. Živá hlava koblúka dobude. Červ. 453. Živá hlava najde klobauček. Srn. IV, 2, 7.

615. Viz č. 1473 a 1952. Fl. 150. dokl.: kde poklad, tu srdce. Srn. I, 9, 1.

619. Fl. 64. Co kde vidíš, ne všemu chtěj.

Má on blechy po krejcaru (o chlubných, všecko své zveličujících a vysoko šacujících.

Tuží se co veš v kožiše.

Od žáby.

Žába močidlu přivykla.

Žába nepůjde od močidla; t. zvyk.*)

XVIII. **Od audů některých živočichů.**

Od zubů.

Zub zubu nedoskakoval.

Má zuby.

Zubatá řeč neb list.

Za zubů tě se chleba najísti (*viz též p. 26*).

Zub za zub.

Zub na zub doskakoval.

Od rohů.

Zdvíhati rohy.

Sraziti někomu rohy.

Bohatý rohatý. 24)

XIX. **Přípovídky od samého člověka a těla jeho vzaté.**

Od duše.

Pěkná duše, pěkné tělo.

Nešlechetná duše; t. o nestydatých.

Do čeho to Pán Bůh duši vstrčil! Rustici dicunt, sed blasphemia est.

Rozdělilby tu duši; o štědrých.

Od mysli.

Dobrá mysl, půl zdraví.**)

Kdo druhému v mysli sedí.

---

*) Za tím naps. od Kom.: NB. 26. April. Neměliižby také býti titul obzvláštní... Jako

**) Za tím naps: *dobré tele, půl krávy;* přetrž.

580. Viz č. 537.

582. Červ. 463. Žába vždy najde močidlo.

583. Fl. 149. Zmok močidla nezuostane, ani žába. Červ. 428. Nezůstane žába močidla.

587. Viz č. 659.

591. Viz č. 2099.

592. Viz 2171.

596. Srn. III, 10, 6.

Od svědomí.

Svědomí dává hbitý rozum. *Conscius ipse sibi de se putat omnia dici.*
Kdo sobě svědom, zasměje se klevetám. *Conscia mens recti famae mendacia ridet.*

Od paměti.

Mnoho velikých pátků pamatuje (*t. mnoho let, starý jest*).

Od hlavy (V. p. 30 d.)

Kolik hlav, tolik smyslů.
Div hlava na mně (t. od starosti).
Div z sebe hlavy neztrhne *(hořem a žalostí).*
Není hlava co jazyk bukov. Dat sine mente sonum.
Hlava bez mozku (znamená hlaupost). Caput cerebro vacuum.
Jest své hlavy člověk (t. divný). *Cerebrosus.*
Co hlava, to rozum.
Hlava živá klobaučku dobývá.
Já tomu nevím jak hlavy zlomit. *Ferendum, non culpandum, quod mutari non potest.*

Od tváře.

Tvář zvrasklá, mnohého povědomá (S. Řehoř).
Nestydaté tváři. (25)

Od očí a obočí (p. 30).

Kams očí poděl? t. hleděti pilně.
Hleď očima.
* *Kde milost, tu oči; kde bolest, tu ruka.*
Pozbyl očí.
Bolí ho oči; t. závistivý jest.
Co oči vidí, o tom mohau ústa mluviti.
Oči sau nesytá věc.
Oči se mu smály; znamená veselost.

---

601. Viz č. 1623.
602. Fl. 84.
605. Fl. 70. Jazyk hlavě nepřěje.
608. Červ. 237.
609. Viz č. 1284. Fl. 38. Živá hlava koblúka dobude. Červ. 453. Živá hlava najde klobauček. Srn. IV, 2, 7.
615. Viz č. 1473 a 1952. Fl. 150. dokl.: kde poklad, tu srdce. Srn. I, 9, 1.
619. Fl. 64. Co kde vidíš, ne všemu chtěj.

Má on blechy po krejcaru (o chlubných, všecko své zveličujících a vysoko šacujících.

Tuží se co veš v kožiše.

Od žáby.

Žába močidlu přivykla.

Žába nepůjde od močidla; t. zvyk.*)

XVIII. Od audů některých živočichů.

Od zubů.

Zub zubu nedoskakoval.

Má zuby.

Zubatá řeč neb list.

Za zubů tě se chleba najísti (*viz též p. 26*).

Zub za zub.

Zub na zub doskakoval.

Od rohů.

Zdvíhati rohy.

Sraziti někomu rohy.

Bohatý rohatý. 24)

XIX. Přípovídky od samého člověka a těla jeho vzaté.

Od duše.

Pěkná duše, pěkné tělo.

Nešlechetná duše; t. o nestydatých.

Do čeho to Pán Bůh duši vstrčil! Rustici dicunt, sed blasphemia est.

Rozdělilby tu duši; o štědrých.

Od mysli.

Dobrá mysl, půl zdraví.**)

Kdo druhému v mysli sedí.

---

*) Za tím naps. od Kom.: NB. 26. April. Neměliž by také býti titul obzvláštní... Jako

**) Za tím naps: *dobré tele, půl krávy;* přetrž.

580. Viz č. 537.

582. Červ. 463. Žába vždy najde močidlo.

583. Fl. 149. Zmok močidla nezuostane, ani žába. Červ. 428. Nezůstane žába močidla.

587. Viz č. 659.

591. Viz č. 2099.

592. Viz 2171.

596. Srn. III, 10, 6.

Od svědomí.

Svědomí dává hbitý rozum. *Conscius ipse sibi de se putat omnia dici.*

Kdo sobě svědom, zasměje se klevetám. *Conscia mens recti famae mendacia ridet.*

Od paměti.

Mnoho velikých pátků pamatuje (*t. mnoho let, starý jest*).

Od hlavy (V. p. 30 d.)

Kolik hlav, tolik smyslů.

Div hlava na mně (t. od starosti).

Div z sebe hlavy neztrhne *(hořem a žalostí).*

Není hlava co jazyk bukov. Dat sine mente sonum.

Hlava bez mozku (znamená hlaupost). Caput cerebro vacuum.

Jest své hlavy člověk (t. divný). *Cerebrosus.*

Co hlava, to rozum.

Hlava živá klobaučku dobývá.

Já tomu nevím jak hlavy zlomit. *Ferendum, non culpandum, quod mutari non potest.*

Od tváře.

Tvář zvrasklá, mnohého povědomá (S. Řehoř).

Nestydaté tváři. (25)

Od očí a obočí (p. 30).

Kams očí poděl? t. hleděti pilně.

Hleď očima.

* *Kde milost, tu oči; kde bolest, tu ruka.*

Pozbyl očí.

Bolí ho oči; t. závistivý jest.

Co oči vidí, o tom mohau ústa mluviti.

Oči sau nesytá věc.

Oči se mu smály; znamená veselost.

---

601. Viz č. 1623.

602. Fl. 84.

605. Fl. 70. Jazyk hlavě nepřěje.

608. Červ. 237.

609. Viz č. 1284. Fl. 38. Živá hlava koblúka dobude. Červ. 453. Živá hlava najde klobauček. Srn. IV, 2, 7.

615. Viz č. 1473 a 1952. Fl. 150. dokl.: kde poklad, tu srdce. Srn. I, 9, 1.

619. Fl. 64. Co kde vidíš, ne všemu chtěj.

580 *Má on blechy po krejcaru (o chlubných, všecko své zveličujících a vysoko šacujících.*

Tuží se co veš v kožiše.

Od žáby.

Žába močidlu přivykla.

Žába nepůjde od močidla; t. zvyk.*)

XVIII. Od audů některých živočichů.

Od zubů.

Zub zubu nedoskakoval.

585 *Má zuby.*

Zubatá řeč neb list.

Za zubů tě se chleba najísti (viz též p. 26).

Zub za zub.

Zub na zub doskakoval.

Od rohů.

590 *Zdvíhati rohy.*

Sraziti někomu rohy.

Bohatý rohatý. 24)

XIX. Přípovídky od samého člověka a těla jeho vzaté.

Od duše.

Pěkná duše, pěkné tělo.

Nešlechetná duše; t. o nestydatých.

595 Do čeho to Pán Bůh duši vstrčil! Rustici dicunt, sed blasphemia est.

Rozdělilby tu duši; o štědrých.

Od mysli.

Dobrá mysl, půl zdraví.**)

Kdo druhému v mysli sedí.

---

*) Za tím naps. od Kom.: NB. 26. April. Neměliižby také býti titul obzvláštní... Jako

**) Za tím naps: *dobré tele, půl krávy;* přetrž.

580. Viz č. 537.

582. Červ. 463. Žába vždy najde močidlo.

583. Fl. 149. Zmok močidla nezuostane, ani žába. Červ. 428. Nezůstane žába močidla.

587. Viz č. 659.

591. Viz č. 2099.

592. Viz 2171.

596. Srn. III, 10, 6.

Od svědomí.

Svědomí dává hbitý rozum. *Conscius ipse sibi de se putat omnia dici.*
Kdo sobě svědom, zasměje se klevetám. *Conscia mens recti famae mendacia ridet.*

Od paměti.

Mnoho velikých pátků pamatuje (*t. mnoho let, starý jest*).

Od hlavy (V. p. 30 d.)

Kolik hlav, tolik smyslů.
Div hlava na mně (t. od starosti).
Div z sebe hlavy neztrhne *(hořem a žalostí).*
Není hlava co jazyk bukov. Dat sine mente sonum.
Hlava bez mozku (znamená hlaupost). Caput cerebro vacuum.
Jest své hlavy člověk (t. divný). *Cerebrosus.*
Co hlava, to rozum.
Hlava živá klobaučku dobývá.
Já tomu nevím jak hlavy zlomit. *Ferendum, non culpandum, quod mutari non potest.*

Od tváře.

Tvář zvrasklá, mnohého povědomá (S. Řehoř).
Nestydaté tváři. (25)

Od očí a obočí (p. 30).

Kams očí poděl? t. hleděti pilně.
Hleď očima.
* *Kde milost, tu oči; kde bolest, tu ruka.*
Pozbyl očí.
Bolí ho oči; t. závistivý jest.
Co oči vidí, o tom mohau ústa mluviti.
Oči sau nesytá věc.
Oči se mu smály; znamená veselost.

---

601. Viz č. 1623.
602. Fl. 84.
605. Fl. 70. Jazyk hlavě nepřěje.
608. Červ. 237.
609. Viz č. 1284. Fl. 38. Živá hlava koblúka dobude. Červ. 453. Živá hlava najde klobauček. Srn. IV, 2, 7.
615. Viz č. 1473 a 1952. Fl. 150. dokl.: kde poklad, tu srdce. Srn. I, 9, 1.
619. Fl. 64. Co kde vidíš, ne všemu chtěj.

580 *Má on blechy po krejcaru (o chlubných, všecko své zveličujících a vysoko šacujících.*

Tuží se co veš v kožiše.

Od žáby.

Žába močidlu přivykla.

Žába nepůjde od močidla; t. zvyk.*)

XVIII. **Od audů některých živočichů.**

Od zubů.

Zub zubu nedoskakoval.

585 *Má zuby.*

Zubatá řeč neb list.

Za zubů tě se chleba najísti (viz též p. 26).

Zub za zub.

Zub na zub doskakoval.

Od rohů.

590 *Zdvíhati rohy.*

Sraziti někomu rohy.

Bohatý rohatý. 24)

XIX. **Přípovídky od samého člověka a těla jeho vzaté.**

Od duše.

Pěkná duše, pěkné tělo.

Nešlechetná duše; t. o nestydatých.

595 Do čeho to Pán Bůh duši vstrčil! Rustici dicunt, sed blasphemia est.

Rozdělilby tu duši; o štědrých.

Od mysli.

Dobrá mysl, půl zdraví.**)

Kdo druhému v mysli sedí.

---

*) Za tím naps. od Kom.: NB. 26. April. Neměliżby také býti titul obzvláštní... Jako

**) Za tím naps: *dobré tele, půl krávy;* přetrž.

580. Viz č. 537.

582. Červ. 463. Žába vždy najde močidlo.

583. Fl. 149. Zmok močidla nezuostane, ani žába. Červ. 428. Nezůstane žába močidla.

587. Viz č. 659.

591. Viz č. 2099.

592. Viz 2171.

596. Srn. III, 10, 6.

Od svědomí.

Svědomí dává hbitý rozum. *Conscius ipse sibi de se putat omnia dici.*
Kdo sobě svědom, zasměje se klevetám. *Conscia mens recti famae mendacia ridet.*

Od paměti.

Mnoho velikých pátků pamatuje (*t. mnoho let, starý jest*).

Od hlavy (V. p. 30 d.)

Kolik hlav, tolik smyslů.
Div hlava na mně (t. od starosti).
Div z sebe hlavy neztrhne *(hořem a žalostí).*
Není hlava co jazyk bukov. Dat sine mente sonum.
Hlava bez mozku (znamená hlaupost). Caput cerebro vacuum.
Jest své hlavy člověk (t. divný). *Cerebrosus.*
Co hlava, to rozum.
Hlava živá klobaučku dobývá.
Já tomu nevím jak hlavy zlomit. *Ferendum, non culpandum, quod mutari non potest.*

Od tváře.

Tvář zvrasklá, mnohého povědomá (S. Řehoř).
Nestydaté tváři. (25)

Od očí a obočí (p. 30).

Kams očí poděl? t. hleděti pilně.
Hleď očima.
* *Kde milost, tu oči; kde bolest, tu ruka.*
Pozbyl očí.
Bolí ho oči; t. závistivý jest.
Co oči vidí, o tom mohau ústa mluviti.
Oči sau nesytá věc.
Oči se mu smály; znamená veselost.

---

601. Viz č. 1623.
602. Fl. 84.
605. Fl. 70. Jazyk hlavě nepřěje.
608. Červ. 237.
609. Viz č. 1284. Fl. 38. Živá hlava koblúka dobude. Červ. 453. Živá hlava najde klobauček. Srn. IV, 2, 7.
615. Viz č. 1473 a 1952. Fl. 150. dokl.: kde poklad, tu srdce. Srn. I, 9, 1.
619. Fl. 64. Co kde vidíš, ne všemu chtěj.

Má on blechy po krejcaru (o chlubných, všecko své zveličujících a vysoko šacujících.

Tuží se co veš v kožiše.

Od žáby.

Žába močidlu přivykla.

Žába nepůjde od močidla; t. zvyk. *)

XVIII. **Od audů některých živočichů.**

Od zubů.

Zub zubu nedoskakoval.

Má zuby.

Zubatá řeč neb list.

Za zubů tě se chleba najísti (*viz též p. 26*).

Zub za zub.

Zub na zub doskakoval.

Od rohů.

Zdvíhati rohy.

Sraziti někomu rohy.

Bohatý rohatý. 24)

XIX. **Přípovídky od samého člověka a těla jeho vzaté.**

Od duše.

Pěkná duše, pěkné tělo.

Nešlechetná duše; t. o nestydatých.

Do čeho to Pán Bůh duši vstrčil! Rustici dicunt, sed blasphemia est.

Rozdělilby tu duši; o štědrých.

Od mysli.

Dobrá mysl, půl zdraví. **)

Kdo druhému v mysli sedí.

---

*) Za tím naps. od Kom.: NB. 26. April. Neměliižby také býti titul obzvláštní... Jako

**) Za tím naps: *dobré tele, půl krávy;* přetrž.

580. Viz č. 537.

582. Červ. 463. Žába vždy najde močidlo.

583. Fl. 149. Zmok močidla nezuostane, ani žába. Červ. 428. Nezůstane žába močidla.

587. Viz č. 659.

591. Viz č. 2099.

592. Viz 2171.

596. Srn. III, 10, 6.

Od svědomí.

Svědomí dává hbitý rozum. *Conscius ipse sibi de se putat omnia dici.*
Kdo sobě svědom, zasměje se klevetám. *Conscia mens recti famae mendacia ridet.*

Od paměti.

Mnoho velikých pátků pamatuje (*t. mnoho let, starý jest*).

Od hlavy (V. p. 30 d.)

Kolik hlav, tolik smyslů.
Div hlava na mně (t. od starosti).
Div z sebe hlavy neztrhne *(hořem a žalostí).*
Není hlava co jazyk bukov. Dat sine mente sonum.
Hlava bez mozku (znamená hlaupost). Caput cerebro vacuum.
Jest své hlavy člověk (t. divný). *Cerebrosus.*
Co hlava, to rozum.
Hlava živá klobaučku dobývá.
Já tomu nevím jak hlavy zlomit. *Ferendum, non culpandum, quod mutari non potest.*

Od tváře.

Tvář zvrasklá, mnohého povědomá (S. Řehoř).
Nestydaté tváři. (25)

Od očí a obočí (p. 30).

Kams očí poděl? t. hleděti pilně.
Hleď očima.
* *Kde milost, tu oči; kde bolest, tu ruka.*
Pozbyl očí.
Bolí ho oči; t. závistivý jest.
Co oči vidí, o tom mohau ústa mluviti.
Oči sau nesytá věc.
Oči se mu smály; znamená veselost.

---

601. Viz č. 1623.
602. Fl. 84.
605. Fl. 70. Jazyk hlavě nepřěje.
608. Červ. 237.
609. Viz č. 1284. Fl. 38. Živá hlava koblúka dobude. Červ. 453. Živá hlava najde klobauček. Srn. IV, 2, 7.
615. Viz č. 1473 a 1952. Fl. 150. dokl.: kde poklad, tu srdce. Srn. I, 9, 1.
619. Fl. 64. Co kde vidíš, ne všemu chtěj.

Má on blechy po krejcaru (o chlubných, všecko své zveličujících a vysoko šacujících.

Tuží se co veš v kožiše.

Od žáby.

Žába močidlu přivykla.

Žába nepůjde od močidla; t. zvyk. *)

XVIII. **Od audů některých živočichů.**

Od zubů.

Zub zubu nedoskakoval.

Má zuby.

Zubatá řeč neb list.

Za zubů tě se chleba najísti (*viz též p. 26*).

Zub za zub.

Zub na zub doskakoval.

Od rohů.

Zdvíhati rohy.

Sraziti někomu rohy.

Bohatý rohatý. 24)

XIX. **Přípovídky od samého člověka a těla jeho vzaté.**

Od duše.

Pěkná duše, pěkné tělo.

Nešlechetná duše; t. o nestydatých.

Do čeho to Pán Bůh duši vstrčil! Rustici dicunt, sed blasphemia est.

Rozdělilby tu duši; o štědrých.

Od mysli.

Dobrá mysl, půl zdraví. **)

Kdo druhému v mysli sedí.

---

*) Za tím naps. od Kom.: NB. 26. April. Nemělližby také býti titul obzvláštní... Jako

**) Za tím naps: *dobré tele, půl krávy;* přetrž.

580. Viz č. 537.

582. Červ. 463. Žába vždy najde močidlo.

583. Fl. 149. Zmok močidla nezuostane, ani žába. Červ. 428. Nezůstane žába močidla.

587. Viz č. 659.

591. Viz č. 2099.

592. Viz 2171.

596. Srn. III, 10, 6.

Od svědomí.

Svědomí dává hbitý rozum. *Conscius ipse sibi de se putat omnia dici.*
Kdo sobě svědom, zasměje se klevetám. *Conscia mens recti famae mendacia ridet.*

Od paměti.

Mnoho velikých pátků pamatuje (*t. mnoho let, starý jest*).

Od hlavy (V. p. 30 d.)

Kolik hlav, tolik smyslů.
Div hlava na mně (t. od starosti).
Div z sebe hlavy neztrhne *(hořem a žalostí).*
Není hlava co jazyk bukov. Dat sine mente sonum.
Hlava bez mozku (znamená hlaupost). Caput cerebro vacuum.
Jest své hlavy člověk (t. divný). *Cerebrosus.*
Co hlava, to rozum.
Hlava živá klobaučku dobývá.
Já tomu nevím jak hlavy zlomit. *Ferendum, non culpandum, quod mutari non potest.*

Od tváře.

Tvář zvrasklá, mnohého povědomá (S. Řehoř).
Nestydaté tváři. (25)

Od očí a obočí (p. 30).

Kams očí poděl? t. hleděti pilně.
Hleď očima.
* *Kde milost, tu oči; kde bolest, tu ruka.*
Pozbyl očí.
Bolí ho oči; t. závistivý jest.
Co oči vidí, o tom mohau ústa mluviti.
Oči sau nesytá věc.
Oči se mu smály; znamená veselost.

---

601. Viz č. 1623.
602. Fl. 84.
605. Fl. 70. Jazyk hlavě nepřěje.
608. Červ. 237.
609. Viz č. 1284. Fl. 38. Živá hlava koblúka dobude. Červ. 453. Živá hlava najde klobauček. Srn. IV, 2, 7.
615. Viz č. 1473 a 1952. Fl. 150. dokl.: kde poklad, tu srdce. Srn. I, 9, 1.
619. Fl. 64. Co kde vidíš, ne všemu chtěj.

Má on blechy po krejcaru (o chlubných, všecko své zveličujících a vysoko šacujících.

Tuží se co veš v kožiše.

Od žáby.

Žába močidlu přivykla.

Žába nepůjde od močidla; t. zvyk. *)

XVIII. **Od audů některých živočichů.**

Od zubů.

Zub zubu nedoskakoval.

Má zuby.

Zubatá řeč neb list.

Za zubů tě se chleba najísti (*viz též p. 26*).

Zub za zub.

Zub na zub doskakoval.

Od rohů.

Zdvíhati rohy.

Sraziti někomu rohy.

Bohatý rohatý. 24)

XIX. **Přípovídky od samého člověka a těla jeho vzaté.**

Od duše.

Pěkná duše, pěkné tělo.

Nešlechetná duše; t. o nestydatých.

Do čeho to Pán Bůh duši vstrčil! Rustici dicunt, sed blasphemia est.

Rozdělilby tu duši; o štědrých.

Od mysli.

Dobrá mysl, půl zdraví. **)

Kdo druhému v mysli sedí.

---

*) Za tím naps. od Kom.: NB. 26. April. Neměliižby také býti titul obzvláštní... Jako

**) Za tím naps: *dobré tele, půl krávy;* přetrž.

580. Viz č. 537.

582. Červ. 463. Žába vždy najde močidlo.

583. Fl. 149. Zmok močidla nezuostane, ani žába. Červ. 428. Nezůstane žába močidla.

587. Viz č. 659.

591. Viz č. 2099.

592. Viz 2171.

596. Srn. III, 10, 6.

Od svědomí.

Svědomí dává hbitý rozum. *Conscius ipse sibi de se putat omnia dici.*

Kdo sobě svědom, zasměje se klevetám. *Conscia mens recti famae mendacia ridet.*

Od paměti.

Mnoho velikých pátků pamatuje (*t. mnoho let, starý jest*).

Od hlavy (V. p. 30 d.)

Kolik hlav, tolik smyslů.

Div hlava na mně (t. od starosti).

Div z sebe hlavy neztrhne *(hořem a žalostí).*

Není hlava co jazyk bukov. Dat sine mente sonum.

Hlava bez mozku (znamená hlaupost). Caput cerebro vacuum.

Jest své hlavy člověk (t. divný). *Cerebrosus.*

Co hlava, to rozum.

Hlava živá klobaučku dobývá.

Já tomu nevím jak hlavy zlomit. *Ferendum, non culpandum, quod mutari non potest.*

Od tváře.

Tvář zvrasklá, mnohého povědomá (S. Řehoř).

Nestydaté tváři. (25)

Od očí a obočí (p. 30).

Kams očí poděl? t. hleděti pilně.

Hleď očima.

* *Kde milost, tu oči; kde bolest, tu ruka.*

Pozbyl očí.

Bolí ho oči; t. závistivý jest.

Co oči vidí, o tom mohau ústa mluviti.

Oči sau nesytá věc.

Oči se mu smály; znamená veselost.

---

601. Viz č. 1623.

602. Fl. 84.

605. Fl. 70. Jazyk hlavě nepřěje.

608. Červ. 237.

609. Viz č. 1284. Fl. 38. Živá hlava koblúka dobude. Červ. 453. Živá hlava najde klobauček. Srn. IV, 2, 7.

615. Viz č. 1473 a 1952. Fl. 150. dokl.: kde poklad, tu srdce. Srn. I, 9, 1.

619. Fl. 64. Co kde vidíš, ne všemu chtěj.

Má on blechy po krejcaru (o chlubných, všecko své zveličujících a vysoko šacujících.

Tuží se co veš v kožiše.

Od žáby.

Žába močidlu přivykla.

Žába nepůjde od močidla; t. zvyk. *)

XVIII. **Od audů některých živočichů.**

Od zubů.

Zub zubu nedoskakoval.

Má zuby.

Zubatá řeč neb list.

Za zubů tě se chleba najísti (*viz též p. 26*).

Zub za zub.

Zub na zub doskakoval.

Od rohů.

Zdvíhati rohy.

Sraziti někomu rohy.

Bohatý rohatý. 24)

XIX. **Přípovídky od samého člověka a těla jeho vzaté.**

Od duše.

Pěkná duše, pěkné tělo.

Nešlechetná duše; t. o nestydatých.

Do čeho to Pán Bůh duši vstrčil! Rustici dicunt, sed blasphemia est.

Rozdělilby tu duši; o štědrých.

Od mysli.

Dobrá mysl, půl zdraví. **)

Kdo druhému v mysli sedí.

---

*) Za tím naps. od Kom.: NB. 26. April. Neměliżby také býti titul obzvláštní... Jako

**) Za tím naps: *dobré tele, půl krávy;* přetrž.

580. Viz č. 537.

582. Červ. 463. Žába vždy najde močidlo.

583. Fl. 149. Zmok močidla nezuostane, ani žába. Červ. 428. Nezůstane žába močidla.

587. Viz č. 659.

591. Viz č. 2099.

592. Viz 2171.

596. Srn. III, 10, 6.

Od svědomí.

Svědomí dává hbitý rozum. *Conscius ipse sibi de se putat omnia dici.*

Kdo sobě svědom, zasměje se klevetám. *Conscia mens recti famae mendacia ridet.*

Od paměti.

Mnoho velikých pátků pamatuje (*t. mnoho let, starý jest*).

Od hlavy (V. p. 30 d.)

Kolik hlav, tolik smyslů.

Div hlava na mně (t. od starosti).

Div z sebe hlavy neztrhne *(hořem a žalostí).*

Není hlava co jazyk bukov. Dat sine mente sonum.

Hlava bez mozku (znamená hlaupost). Caput cerebro vacuum.

Jest své hlavy člověk (t. divný). *Cerebrosus.*

Co hlava, to rozum.

Hlava živá klobaučku dobývá.

Já tomu nevím jak hlavy zlomit. *Ferendum, non culpandum, quod mutari non potest.*

Od tváře.

Tvář zvrasklá, mnohého povědomá (S. Řehoř).

Nestydaté tváři. (25)

Od očí a obočí (p. 30).

Kams očí poděl? t. hleděti pilně.

Hleď očima.

* *Kde milost, tu oči; kde bolest, tu ruka.*

Pozbyl očí.

Bolí ho oči; t. závistivý jest.

Co oči vidí, o tom mohau ústa mluviti.

Oči sau nesytá věc.

Oči se mu smály; znamená veselost.

---

601. Viz č. 1623.

602. Fl. 84.

605. Fl. 70. Jazyk hlavě nepřěje.

608. Červ. 237.

609. Viz č. 1284. Fl. 38. Živá hlava koblúka dobude. Červ. 453. Živá hlava najde klobauček. Srn. IV, 2, 7.

615. Viz č. 1473 a 1952. Fl. 150. dokl.: kde poklad, tu srdce. Srn. I, 9, 1.

619. Fl. 64. Co kde vidíš, ne všemu chtěj.

Má on blechy po krejcaru (o chlubných, všecko své zveličujících a vysoko šacujících.

Tuží se co veš v kožiše.

Od žáby.

Žába močidlu přivykla.

Žába nepůjde od močidla; t. zvyk.*)

XVIII. **Od audů některých živočichů.**

Od zubů.

Zub zubu nedoskakoval.

Má zuby.

Zubatá řeč neb list.

Za zubů tě se chleba najísti (*viz též p. 26*).

Zub za zub.

Zub na zub doskakoval.

Od rohů.

Zdvihati rohy.

Sraziti někomu rohy.

Bohatý rohatý. 24)

XIX. **Přípovídky od samého člověka a těla jeho vzaté.**

Od duše.

Pěkná duše, pěkné tělo.

Nešlechetná duše; t. o nestydatých.

Do čeho to Pán Bůh duši vstrčil! Rustici dicunt, sed blasphemia est.

Rozdělilby tu duši; o štědrých.

Od mysli.

Dobrá mysl, půl zdraví.**)

Kdo druhému v mysli sedí.

---

*) Za tím naps. od Kom.: NB. 26. April. Neměliżby také býti titul obzvláštní... Jako

**) Za tím naps: *dobré tele, půl krávy;* přetrž.

580. Viz č. 537.

582. Červ. 463. Žába vždy najde močidlo.

583. Fl. 149. Zmok močidla nezuostane, ani žába. Červ. 428. Nezůstane žába močidla.

587. Viz č. 659.

591. Viz č. 2099.

592. Viz 2171.

596. Srn. III, 10, 6.

Od svědomí.

Svědomí dává hbitý rozum. *Conscius ipse sibi de se putat omnia dici.*

Kdo sobě svědom, zasměje se klevetám. *Conscia mens recti famae mendacia ridet.*

Od paměti.

Mnoho velikých pátků pamatuje (*t. mnoho let, starý jest*).

Od hlavy (V. p. 30 d.)

Kolik hlav, tolik smyslů.

Div hlava na mně (t. od starosti).

Div z sebe hlavy neztrhne *(hořem a žalostí).*

Není hlava co jazyk bukov. Dat sine mente sonum.

Hlava bez mozku (znamená hlaupost). Caput cerebro vacuum.

Jest své hlavy člověk (t. divný). *Cerebrosus.*

Co hlava, to rozum.

Hlava živá klobaučku dobývá.

Já tomu nevím jak hlavy zlomit. *Ferendum, non culpandum, quod mutari non potest.*

Od tváře.

Tvář zvrasklá, mnohého povědomá (S. Řehoř).

Nestydaté tváři. (25)

Od očí a obočí (p. 30).

Kams očí poděl? t. hleděti pilně.

Hleď očima.

* *Kde milost, tu oči; kde bolest, tu ruka.*

Pozbyl očí.

Bolí ho oči; t. závistivý jest.

Co oči vidí, o tom mohau ústa mluviti.

Oči sau nesytá věc.

Oči se mu smály; znamená veselost.

---

601. Viz č. 1623.

602. Fl. 84.

605. Fl. 70. Jazyk hlavě nepřěje.

608. Červ. 237.

609. Viz č. 1284. Fl. 38. Živá hlava koblúka dobude. Červ. 453. Živá hlava najde klobauček. Srn. IV, 2, 7.

615. Viz č. 1473 a 1952. Fl. 150. dokl.: kde poklad, tu srdce. Srn. I, 9, 1.

619. Fl. 64. Co kde vidíš, ne všemu chtěj.

580 *Má on blechy po krejcaru (o chlubných, všecko své zveličujících a vysoko šacujících.*

Tuží se co veš v kožiše.

Od žáby.

Žába močidlu přivykla.

Žába nepůjde od močidla; t. zvyk.*)

XVIII. Od audů některých živočichů.

Od zubů.

Zub zubu nedoskakoval.

585 *Má zuby.*

Zubatá řeč neb list.

Za zubů tě se chleba najísti (viz též p. 26).

Zub za zub.

Zub na zub doskakoval.

Od rohů.

590 *Zdvíhati rohy.*

Sraziti někomu rohy.

Bohatý rohatý. 24)

XIX. Přípovídky od samého člověka a těla jeho vzaté.

Od duše.

Pěkná duše, pěkné tělo.

Nešlechetná duše; t. o nestydatých.

595 Do čeho to Pán Bůh duši vstrčil! Rustici dicunt, sed blasphemia est.

Rozdělilby tu duši; o štědrých.

Od mysli.

Dobrá mysl, půl zdraví.**)

Kdo druhému v mysli sedí.

---

*) Za tím naps. od Kom.: NB. 26. April. Neměliżby také býti titul obzvláštní... Jako

**) Za tím naps: *dobré tele, půl krávy;* přetrž.

580. Viz č. 537.

582. Červ. 463. Žába vždy najde močidlo.

583. Fl. 149. Zmok močidla nezuostane, ani žába. Červ. 428. Nezůstane žába močidla.

587. Viz č. 659.

591. Viz č. 2099.

592. Viz 2171.

596. Srn. III, 10, 6.

Od svědomí.

Svědomí dává hbitý rozum. *Conscius ipse sibi de se putat omnia dici.*

Kdo sobě svědom, zasměje se klevetám. *Conscia mens recti famae mendacia ridet.*

Od paměti.

Mnoho velikých pátků pamatuje (*t. mnoho let, starý jest*).

Od hlavy (V. p. 30 d.)

Kolik hlav, tolik smyslů.

Div hlava na mně (t. od starosti).

Div z sebe hlavy neztrhne *(hořem a žalostí).*

Není hlava co jazyk bukov. Dat sine mente sonum.

Hlava bez mozku (znamená hlaupost). Caput cerebro vacuum.

Jest své hlavy člověk (t. divný). *Cerebrosus.*

Co hlava, to rozum.

Hlava živá klobaučku dobývá.

Já tomu nevím jak hlavy zlomit. *Ferendum, non culpandum, quod mutari non potest.*

Od tváře.

Tvář zvrasklá, mnohého povědomá (S. Řehoř).

Nestydaté tváři. (25)

Od očí a obočí (p. 30).

Kams očí poděl? t. hleděti pilně.

Hleď očima.

* *Kde milost, tu oči; kde bolest, tu ruka.*

Pozbyl očí.

Bolí ho oči; t. závistivý jest.

Co oči vidí, o tom mohau ústa mluviti.

Oči sau nesytá věc.

Oči se mu smály; znamená veselost.

---

601. Viz č. 1623.

602. Fl. 84.

605. Fl. 70. Jazyk hlavě nepřěje.

608. Červ. 237.

609. Viz č. 1284. Fl. 38. Živá hlava koblúka dobude. Červ. 453. Živá hlava najde klobauček. Srn. IV, 2, 7.

615. Viz č. 1473 a 1952. Fl. 150. dokl.: kde poklad, tu srdce. Srn. I, 9, 1.

619. Fl. 64. Co kde vidíš, ne všemu chtěj.

Má on blechy po krejcaru (o chlubných, všecko své zveličujících a vysoko šacujících.

Tuží se co veš v kožiše.

Od žáby.

Žába močidlu přivykla.

Žába nepůjde od močidla; t. zvyk. *)

XVIII. Od audů některých živočichů.

Od zubů.

Zub zubu nedoskakoval.

Má zuby.

Zubatá řeč neb list.

Za zubů tě se chleba najísti (*viz též p. 26*).

Zub za zub.

Zub na zub doskakoval.

Od rohů.

Zdvíhati rohy.

Sraziti někomu rohy.

Bohatý rohatý. 24)

XIX. Přípovídky od samého člověka a těla jeho vzaté.

Od duše.

Pěkná duše, pěkné tělo.

Nešlechetná duše; t. o nestydatých.

Do čeho to Pán Bůh duši vstrčil! Rustici dicunt, sed blasphemia est.

Rozdělilby tu duši; o štědrých.

Od mysli.

Dobrá mysl, půl zdraví. **)

Kdo druhému v mysli sedí.

---

*) Za tím naps. od Kom.: NB. 26. April. Neměliżby také býti titul obzvláštní... Jako

**) Za tím naps: *dobré tele, půl krávy;* přetrž.

580. Viz č. 537.

582. Červ. 463. Žába vždy najde močidlo.

583. Fl. 149. Zmok močidla nezuostane, ani žába. Červ. 428. Nezůstane žába močidla.

587. Viz č. 659.

591. Viz č. 2099.

592. Viz 2171.

596. Srn. III, 10, 6.

Od svědomí.

Svědomí dává hbitý rozum. *Conscius ipse sibi de se putat omnia dici.*

Kdo sobě svědom, zasměje se klevetám. *Conscia mens recti famae mendacia ridet.*

Od paměti.

Mnoho velikých pátků pamatuje (*t. mnoho let, starý jest*).

Od hlavy (V. p. 30 d.)

Kolik hlav, tolik smyslů.

Div hlava na mně (t. od starosti).

Div z sebe hlavy neztrhne *(hořem a žalostí).*

Není hlava co jazyk bukov. Dat sine mente sonum.

Hlava bez mozku (znamená hlaupost). Caput cerebro vacuum.

Jest své hlavy člověk (t. divný). *Cerebrosus.*

Co hlava, to rozum.

Hlava živá klobaučku dobývá.

Já tomu nevím jak hlavy zlomit. *Ferendum, non culpandum, quod mutari non potest.*

Od tváře.

Tvář zvrasklá, mnohého povědomá (S. Řehoř).

Nestydaté tváři. (25)

Od očí a obočí (p. 30).

Kams očí poděl? t. hleděti pilně.

Hleď očima.

* *Kde milost, tu oči; kde bolest, tu ruka.*

Pozbyl očí.

Bolí ho oči; t. závistivý jest.

Co oči vidí, o tom mohau ústa mluviti.

Oči sau nesytá věc.

Oči se mu smály; znamená veselost.

---

601. Viz č. 1623.

602. Fl. 84.

605. Fl. 70. Jazyk hlavě nepřěje.

608. Červ. 237.

609. Viz č. 1284. Fl. 38. Živá hlava koblúka dobude. Červ. 453. Živá hlava najde klobauček. Srn. IV, 2, 7.

615. Viz č. 1473 a 1952. Fl. 150. dokl.: kde poklad, tu srdce. Srn. I, 9, 1.

619. Fl. 64. Co kde vidíš, ne všemu chtěj.

Má on blechy po krejcaru (o chlubných, všecko své zveličujících a vysoko šacujících.

Tuží se co veš v kožiše.

Od žáby.

Žába močidlu přivykla.

Žába nepůjde od močidla; t. zvyk.*)

XVIII. Od audů některých živočichů.

Od zubů.

Zub zubu nedoskakoval.

Má zuby.

Zubatá řeč neb list.

Za zubů tě se chleba najísti (viz též p. 26).

Zub za zub.

Zub na zub doskakoval.

Od rohů.

Zdvíhati rohy.

Sraziti někomu rohy.

Bohatý rohatý. 24)

XIX. Přípovídky od samého člověka a těla jeho vzaté.

Od duše.

Pěkná duše, pěkné tělo.

Nešlechetná duše; t. o nestydatých.

Do čeho to Pán Bůh duši vstrčil! Rustici dicunt, sed blasphemia est.

Rozdělilby tu duši; o štědrých.

Od mysli.

Dobrá mysl, půl zdraví.**)

Kdo druhému v mysli sedí.

---

*) Za tím naps. od Kom.: NB. 26. April. Neměliżby také býti titul obzvláštní... Jako

**) Za tím naps: *dobré tele, půl krávy;* přetrž.

580. Viz č. 537.

582. Červ. 463. Žába vždy najde močidlo.

583. Fl. 149. Zmok močidla nezuostane, ani žába. Červ. 428. Nezůstane žába močidla.

587. Viz č. 659.

591. Viz č. 2099.

592. Viz 2171.

596. Srn. III, 10, 6.

Od svědomí.

Svědomí dává hbitý rozum. *Conscius ipse sibi de se putat omnia dici.*
Kdo sobě svědom, zasměje se klevetám. *Conscia mens recti famae mendacia ridet.*

Od paměti.

Mnoho velikých pátků pamatuje (*t. mnoho let, starý jest*).

Od hlavy (V. p. 30 d.)

Kolik hlav, tolik smyslů.
Div hlava na mně (t. od starosti).
Div z sebe hlavy neztrhne *(hořem a žalostí).*
Není hlava co jazyk bukov. Dat sine mente sonum.
Hlava bez mozku (znamená hlaupost). Caput cerebro vacuum.
Jest své hlavy člověk (t. divný). *Cerebrosus.*
Co hlava, to rozum.
Hlava živá klobaučku dobývá.
Já tomu nevím jak hlavy zlomit. *Ferendum, non culpandum, quod mutari non potest.*

Od tváře.

Tvář zvrasklá, mnohého povědomá (S. Řehoř).
Nestydaté tváři. (25)

Od očí a obočí (p. 30).

Kams očí poděl? t. hleděti pilně.
Hleď očima.
* *Kde milost, tu oči; kde bolest, tu ruka.*
Pozbyl očí.
Bolí ho oči; t. závistivý jest.
Co oči vidí, o tom mohau ústa mluviti.
Oči sau nesytá věc.
Oči se mu smály; znamená veselost.

---

601. Viz č. 1623.
602. Fl. 84.
605. Fl. 70. Jazyk hlavě nepřěje.
608. Červ. 237.
609. Viz č. 1284. Fl. 38. Živá hlava koblúka dobude. Červ. 453. Živá hlava najde klobauček. Srn. IV, 2, 7.
615. Viz č. 1473 a 1952. Fl. 150. dokl.: kde poklad, tu srdce. Srn. I, 9, 1.
619. Fl. 64. Co kde vidíš, ne všemu chtěj.

Má on blechy po krejcaru (o chlubných, všecko své zveličujících a vysoko šacujících.

Tuží se co veš v kožiše.

Od žáby.

Žába močidlu přivykla.

Žába nepůjde od močidla; t. zvyk.*)

XVIII. **Od audů některých živočichů.**

Od zubů.

Zub zubu nedoskakoval.

Má zuby.

Zubatá řeč neb list.

Za zubů tě se chleba najísti (*viz též p. 26*).

Zub za zub.

Zub na zub doskakoval.

Od rohů.

Zdvíhati rohy.

Sraziti někomu rohy.

Bohatý rohatý. 24)

XIX. **Přípovídky od samého člověka a těla jeho vzaté.**

Od duše.

Pěkná duše, pěkné tělo.

Nešlechetná duše; t. o nestydatých.

Do čeho to Pán Bůh duši vstrčil! Rustici dicunt, sed blasphemia est.

Rozdělilby tu duši; o štědrých.

Od mysli.

Dobrá mysl, půl zdraví.**)

Kdo druhému v mysli sedí.

---

*) Za tím naps. od Kom.: NB. 26. April. Neměliž by také býti titul obzvláštní... Jako

**) Za tím naps: *dobré tele, půl krávy;* přetrž.

580. Viz č. 537.

582. Červ. 463. Žába vždy najde močidlo.

583. Fl. 149. Zmok močidla nezuostane, ani žába. Červ. 428. Nezůstane žába močidla.

587. Viz č. 659.

591. Viz č. 2099.

592. Viz 2171.

596. Srn. III, 10, 6.

Od svědomí.

Svědomí dává hbitý rozum. *Conscius ipse sibi de se putat omnia dici.*

Kdo sobě svědom, zasměje se klevetám. *Conscia mens recti famae mendacia ridet.*

Od paměti.

Mnoho velikých pátků pamatuje (*t. mnoho let, starý jest*).

Od hlavy (V. p. 30 d.)

Kolik hlav, tolik smyslů.

Div hlava na mně (t. od starosti).

Div z sebe hlavy neztrhne *(hořem a žalostí).*

Není hlava co jazyk bukov. Dat sine mente sonum.

Hlava bez mozku (znamená hlaupost). Caput cerebro vacuum.

Jest své hlavy člověk (t. divný). *Cerebrosus.*

Co hlava, to rozum.

Hlava živá klobaučku dobývá.

Já tomu nevím jak hlavy zlomit. *Ferendum, non culpandum, quod mutari non potest.*

Od tváře.

Tvář zvrasklá, mnohého povědomá (S. Řehoř).

Nestydaté tváři. (25)

Od očí a obočí (p. 30).

Kams očí poděl? t. hleděti pilně.

Hleď očima.

* *Kde milost, tu oči; kde bolest, tu ruka.*

Pozbyl očí.

Bolí ho oči; t. závistivý jest.

Co oči vidí, o tom mohau ústa mluviti.

Oči sau nesytá věc.

Oči se mu smály; znamená veselost.

---

601. Viz č. 1623.

602. Fl. 84.

605. Fl. 70. Jazyk hlavě nepřěje.

608. Červ. 237.

609. Viz č. 1284. Fl. 38. Živá hlava koblúka dobude. Červ. 453. Živá hlava najde klobauček. Srn. IV, 2, 7.

615. Viz č. 1473 a 1952. Fl. 150. dokl.: kde poklad, tu srdce. Srn. I, 9, 1.

619. Fl. 64. Co kde vidíš, ne všemu chtěj.

Oči má pro jiné; t. maudrý jiným.
Oči víc vidí než oko; t. zdání a rady cizí poslechnauti neškodí.
Co z očí, to z mysli.
* *Má slzy na hřebíčku.*
Čeho oči nevidí, toho srdce neželí.
Byli by oči vylaupili (o Galadských apoštol).
Dobré z předu i zadu oči míti.
Jest mu míl, co sůl v očích.
Rád o něm slyší, coby mu sůl v oči sypal.
Radči ho vidím, aby byl dál ode mne.

Od uší (p. 31).

Oběma ušima poslauchá.*) Arrectis auribus.
Nastav uši. Arrige aures.
Tenké má uši.
Má tlusté uši; t. neslyší dobře.
Jest v tom po uši.
Po něčem ucho vléci.

Od čela.

Ocelivé čelo (o zatvrdilém). *Frons ferrea, chalybea, adamantina.*
Otřelého (*vel otrlého*) čela. *Profrictae frontis homo. — Item: Bez čela člověk, t. nestydatý.*
Nevěstčí čelo. *Nestydaté čelo.*
Došel čelem místa. (Když kdo běže o zeď zavadí, aneb padna ležeti zůstane, t. zahanbení v něčem dojde.)

Od nosu.

* *Potáhni se za svůj nos. (Vzaté buď od nešetrných preceptorů, za uši, za vlasy, za nos tahajících. Aneb od pěstaunek, nešvaru dítěcí utíráním nosu ošetřující).*

*) Za tím naps.: *Arrige aures;* přetrž.

623. Červ. 531. Co sejde s očí, to vyjde ze srdce.
625. Červ. 389.
627. Viz č. 778. Fl. 28. Viz za sě, před sebú uzříš. Srn. I, 7, 1.
628. Viz č. 197.
629. Červ. 59. Bylotě to vděk, jakoby mu sůl v ůči sypal. Srn. II, 10, 8. Rád o něm...
630. Srn. II, 10, 8.
631. Viz č. 1850.
632. Červ. 357. Pošli uši mezi lidi.
635. Červ. 484. Uvázl až po uši.
638. Srn. II, 7, 7. Člověk otřelého čela.
640. Viz č. 1182. Červ. 47. Dojdeť někdy čelem místa. Srn. III, 4, 10.

* *Vodí ho za nos.*
* *Člověk vybraušeného nosu, emunctae naris.*

Od úst neb huby.

Nikdá mu huba neustane; t. o klevetném.
Nemá huby (*o tom, kdo nevčas mlčí, kde mluviti má*).
Vezmi ústa s sebau.
Jest nectné huby; t. o zlolejctví.
Co slina k hubě přinese.
Ústa a srdce některému člověku daleko od sebe stojí.
Ústa mu zavázali.
Mlčí,
Mlčel, jakoby mu ústa zamrzly (*o nemluvném, aneb zahanbeném*). (26)

Od jazyka.

Má prostranný jazyk; t. o klevetném.
Nemá jazyka přirostlého.
Nemá v jazyku kosti; t. mluvný jest.
Co mu na jazyk přijde.
Měj jazyk za zuby. *Neb: dobře jazyk za zuby míti.*
Třetí jazyk rychlejší než pták. Eccles. 10, 20.

Od zubů. (Viz též p. 23 dole.)

Řídké má zuby; t. snadno skrze ně cedí, rád klamá.
Za zubůtě se chleba najísti.
Div sobě pysků neuhryze.
Kdo dal zuby, dá i chléb.

Od hrdla.

Smrdí mu z hrdla.
Spadl mu čípek.

Od žíly.

Žíly dobré v něm není.

---

646. Červ. 89. Nenechal úst doma. Však má ústa s sebau.
648. Červ. 307. Mluví, co mu slina k ústům přinese. Srn. II, 10, 3. = Červ.
649. Červ. 123. Srdce blázna v ústech jeho.
650. Srn. II, 10, 4.
651. Srn. II, 10, 4.
656. Srn. II, 4, 9.
659. Viz č. 587. Srn. III, 7, 5. Za zubův se . . .
663. Srn. I, 3, 4; II, 4, 6. Spadl mu čípek neb zub, nemůž píti ani vymluviti se.

Od krve.

Krveby se v něm nebyl dořezal.
Jde do něho krev.

Od srdce.

Srdce mu dojali, t. upadlo. Animus in pedes decidit. Homer.
Není mu k srdci.
Kamenné srdce; t. zatvrdilý.
Srdceby rozdělil.

Od žaludka.

Studeného jest žaludka (o nemlčelivém, kterýž nic zažiti neumí, všecko vrací).

Nic mu v žaludku nezůstane, nemůž zůstati.

Od plíc.

Z plíc se toliko směje.
Chlubné plíce lezau z hrnce.
Víc lže než dýše. (27)

Od břicha.

Břicho neuprositedlná věc; t. o hladu.
Taktě mu břich měký, jako mně.
Rozpuklby se on, kdyby co v sobě zadržel.
Má kosti v břiše, nemůž se ohnauti.
Rozpuklby se závistí.
* *Není ho než břich. Abdomini natus.*

Od ruky.

Má lepké ruce, neb dlauhé.
Když ruka ruku myje, (a) bývají obě pěkné.
Štěstí jde pod ruku; t. poddává se.
Lenivá ruka hotové neštěstí.
Ruky když nepřičiníš, samo se neudělá.

---

671. Červ. 375. Srn. I, 1, 8. Zastuzeného jest žaludku, nemůže nic zažiti. — A chladného jest žaludku příliš.

672. Červ. 375. Má zlý žaludek, jest netajný.

674. Viz č. 1038. Červ. 47. Není než chlubné plíce. Červ. 267. Chlubné plíce.

680. Srn. II, 7, 2.

683. Červ. 87. Když ruka ruku myje, obě bývají (stč. býváta) bílé. Srn. I, 4, 9. Když ruka ruku myje, obě bílé budau.

685. Srn. II, 5, 1. Líná ruka holý neštěstí.

Vstrče ruku za pas bych to udělal.
Čtyry ruce víc udělají, než dvě; t. nepohrdati pomocí.
Několika rukám snáz.
Přejímají sobě ruce. Tradunt operas mutuas.
Podati ruky.
Oběma rukama (t. rád) začal (t. usiloval).
Nelitoval rukau.
Již jest před rukama; t. o přítomné věci.
Věrná ruka nic netratí.
Věřím, co v rukau držím.
Položím ruku na ústa svá. Job. 39, 34.
Mnoho rukau, málo díla. Viel hirten, Übel gehütet.

Od hrsti

Již ho má v hrsti.
Přišla mu víra do hrsti.

Ode dlaně.

Holo na dlani (kde nic není).

Od prstů.

Řídko sobě co lidé z prsta vyssují. Non omnio falsum est, quod populi rumore jactatur.
Prstem se ho dotekl.
Podášli mu prstu, ujme tě za celau ruku.

Od nohy a paty.

Noha nohu podpírá, a stojí obě dobře.
Daleko pata oka.
* *Na svých vlastních nohách choditi.*
* *Paty bych mu líbal.*
* *Div mu paty nemluví.*
Patami napřed choditi; t. naopak něco dělati, kvapně.
Ze všeho on nohu vytáhne. (*Unde sumptum? Z blátali? či z kládý žalářné?*)
Kráčej ty svým krokem (*t. dělej tak, jak můžeš ty, ne jak jiný*). (28)

---

687. Viz č. 824.
699. Červ. 769. Již ho sobě ubádal, má ho jako v hrsti.
701. Viz č. 1368.
704. Fl. 126. Dáš sě za prst ujieti, ujme za celú ruku. Srn. II, 9, 3.
709. Červ. 104. Žvavý jest, div . . .
710. Viz č. 820 a 1166.

Od nehtů.

Nechať sobě nehty obřeže, aby se nezdrápal; o hněvivém se říká.
Drbá se, an ho nesvrbí.
Vydrbal mu slušně. (vide p. 31).

Od postavy.

Jest pravé kopí.
Pravý pídí mužíček.

Od kůže.

Dobrý, až na něm kůže praští. *(Co to?)*
Ten neodejde s celau kožší.

Od vůle.

Dobrá vůle koláče jí, zlá hlavu tepe a řídké pivo pí.
Co musí, to on rád.

Od mysli.

Dobrá mysl půl zdraví.
Věc paměti hodná. (29)

XX. Přípovídky, vzaté od rozličných případností těla lidského.

Lidé jsau lidé.
Zaschla v něm duše.
Není ten člověk v těmeno uražen.

Od zrůstu.

Kdo roste neboje se, sstará se nestydě se.
Neb: Kdo roste bez kázně, stará se bez bázně.

---

713. Červ. 193. Obřež sobě nehty, aby mne nezdrápal.
714. Viz č. 786 a 829. Fl. 48. Česatí, ano nesvrbí, stonati, ano nebolí. Srn. II, 4, 5; II. 7, 1.
715. Srn. II, 7, 5
716. Srn. I, 10, 8.
717. Srn. I, 10, 8. Pravý skřítek neb pídimužíček.
718. Srn. II, 9, 9.
719. Červ. 322. Dobřeby bylo, aby ty v čas šel pryč s celau kůží. Srn. III, 9, 3.
720. Červ. 538. Dobrá vůle koláče jídá. Srn. III, 5, 10.
721. Viz č. 807. Srn. II, 9, 9. Co musí, toliko udělá.
722. Srn. III, 5, 10.
725. Viz č. 732.
726. Srn. I, 3, 4.
727. Červ. 2.
728. Viz č. 2176. Červ. 2. Srn. II, 5, 5.

Mladý ze všeho vyroste. Užívá se o nemoci, o chudobě, o zlých navyklostech.

Od věku.

Mladý na léta, starý na rozum.
Když let (věku, životu) ubývá, nepřibývá.
Zaschla v něm duše. (Cornice vivacior.)
Přibývání věku, ubývání života.
Starý nevrlý.*)
* *Vzpomněla sobě babka dědka plakati (když kdo po něčem starobylým se roztaužíc litovati začne.)*
Můž od té chvíle léta svá počítati.
Dnes se znovu narodil.

Od rozumu, mysli, ffantazie.

Utíká mu se svoboda před rozumem.
Jaký rozum, taková řeč.
Na obrátku se jinak namyslí.
Ledcos se mu v kotrbě zavrtí.
Jiné sedě, jiné stoje.
Můž být, ale já takto smýšlím.**)
Fantazí mu překáží; o bláznu říká se.
Fučí mu v kotrbě.
Má třísku za uchem; t. třeští.***)
Divného mozku člověk.
Kdo k čemu má chut, najde toho dosti.
Kdo po čem dychtí, potkává se s tím.
Rozumí tomu, co slepý cestě.
Rozumí tomu, co svině petrželi.
Snadno blázniti, když rozumu není.
Jest fifidlo.

---

*) Za tím naps. *neb nevhodný;* přetrž.
**) Za tím naps. Kom.: *Co se zdá, to jest sen;* přetrž.
***) Za tím od Kom.: *Kočky má v hlavě;* přetrž.

731. Viz č. 733.
732. Viz č. 725.
733. Viz č. 731.
735. Viz č. 1964. Sr. II, 10, 9. Spomenula babka . . .
738. Srn. II, 1, 2.
744. Červ. 12.
745. Viz č. 122. Červ. 12.
746. Viz č. 785.
751. Viz č. 454.

Od hněvu.

Hněv bez síly marný.

Od síly.

Síla bez rozumu sama se kazí. Vis consilii expers mole ruit sua.
Pokud chodí, potud se hodí.

Od strachu.

Strach má veliké oči. Metus omnia majora reddit. (30)

Od smíchu.

Do smíchu mi jest.
Vámtě do smíchu, ale mně pohříchu.
Komu směšno, nech se směje.
Směje mu se na to hubice; t. rád.
Z lonského smíchu pláč.
Z ženského pláče smích.

Od spaní snů.

Vyspal se z toho; t. kdo mnoho slíbil a nic neplní
* *Spí sobě bezpečně. In utramque dormit aurem.*
Kdo snům věří, stín lapá.
Bych sobě sna měl ujíti.
Nedospal se toho.
Co se zdá, to jest sen.

Od studu.

Kdo se nestydí, nedojde hanby.
Má dar nestydatosti.
Stydí se jako sedlská nevěsta.
Pýř barva ctnosti. Nebo kdo se pýří a rdí, znamení studu.

Od přízně

Přejiť jako sobě sám.
Co sobě, to tobě.
Vážím ho sobě, jako oka svého.

---

759. Fl. 50. Cizie hoře lidem smiech.
762. Srn. I, 3, 2.
763. Srn. I, 3, 2.
765. Červ. 73. Spí na obě uši.
768. Červ. 506. Také se toho nedospal. Srn II, 4, 9; III, 4. 10
772. Viz č. 1468. Srn. III, 5, 6. Zdrahá se co . . .

Od hlavy.

Nebolí toho hlava, kdo to stavěl; v dvojnásobném smyslu se béře: aneb o boháčích, kteříž dostatek všeho majíc nestarají se; aneb o mrtvých.

Od očí, obočí.

Má z předu i z zadu oči.
Hledě naň řeklby, že je něco. Quum faciem videas, videtur esse quantivis precii. Ter.
Z vysoka na jiné hleděti; o pyšném.
Zdvíhá obočí.
Slepý šilhavého dojímá, et contra.*) (31)

Od uší, sluchu.

Natřel mu dobře uši; vycpal ho, dal mu na kabát.
Drbe se za uchem; t. smutný jest, *aneb má starost.*
* *Třísku má za uchem.***)
Kde tě nesvrbí, nedrbej, aby příčesu neudělal.
Hluchého kárati.

Od nosu.

Všudy musí nos vstrčiti.
Ve všecko aby nos vstrčil; t. o všetečném.
Aby mi se třikrát v nos ukausl, neuvěřil bych.
Potřebovalby beryllum na nos.
Potáhni se sám za nos (sáhni do svých ňader, *sám k sobě přihlédni.*)
Dal mu čackau šňupku pod nos.***)

Od mluvení a mlčení.

Kyjem by z něho slova nevyrazil.
Nedomluvíšli se, nedoleníš se.
Všeho se on odmlčí.
Tichý, ale lichý.

---

*) Za tím (str. 30 dole) napsal Kom.: *Od čela. Protřel sobě čelo. Nestydaté čelo.* Přetrž.

**) Za tím Kom. napsal: *Drbe se, kde ho nesvrbí;* přetrž.

***) *An chodí, coby mu z nosu kapalo. Vide 43 ;* naps. za tím a přetrž.

778. Viz č. 627.
780. Červ. 241. Vysoko ten hledí.
782. Srn. I, 8, 6. Slepý šilhavého dojímá. Šilhavý slepýho kárá.
785. Viz č. 746.
786. Viz č. 714 a 829. Červ. 427. Kde nesvrbí, nedrb. Srn. IV, 2, 4.
788. Viz č. 789 a 1155. Srn. III, 4, 1.
789. Viz č. 788.
797. Červ. 60.

Ani cknauti (páchnauti) nesměl.
Nepovím žádnému, co pravíš; t. nerozumím neb neslyším.
Můžeš na jeho slovo všecko dáti.
Povíme jim, když tudy půjdau.
Němému nerozuměti.
Jedno minaut, druhé svinaut, k třetímu mlčet, cesta ku pokoji.
V cizím domě nejlépe býti slepým, hluchým, němým.

Od potu.

Nerád se potí.

Od práce.

Práce bezděčná nebývá vzáctna.
Dělá, co musí.
Nic bez práce nepřichází.
Bez práce nebudau koláče.
Dobrý počátek půl práce.

Od ňáder.

Nahlídni do svých ňader.
Nahému za ňadra schovávati.
Nahého těžko svléci.

Od vlasů.

Za vlas ho neujde.

Od skákání.

* Neříkej huj, až přeskočíš.
* Ještěs nepřeskočil.
* Bezpečněji krokem, než skokem.

---

802. Viz č. 831.
803. Červ. 106 Musíš něco minauti, něco svinauti.
804. Fl. 110. Slyšě neslyš a vida neviz.
805. Srn. I, 3, 10; II, 8, 8; III, 8, 6.
806. Srn. I, 10, 7.
807. Viz č. 721. Srn. II, 8, 8.
808. Srn. III, 3, 6.
809. Viz č. 1397.
811. Srn. III, 4, 2.
813. Viz č. 828., 1294. a 1781.
815. Viz č. 1925. a 2207. Fl. 79. Ještěs sě nepřěvezl, až sě přěvezeš. Červ. 17. Srn. IV, 5, 8. Nevejskej, až přeskočíš.
816. Viz 1925. Srn. IV, 5, 8. Ještě si sám nepřeskočil.

Od postu.

* Snadno sytému postiti se.

Od noh.

* Co sem na své nohy vstal.

Od pat.

* Patami napřed chodit.
* Patami platit. (32)

Od gestů těla.

Sednabych nevstal (*ich wolte darob nicht aufstehen. Ist nicht aufstehens werth*). *Manum non verterim.*

Chodí, coby mu z nosu kapalo (*t. shrbě se, melancholicky*).

Pichna trne bych co udělal. Vstrče jednu ruku za pás udělalbych to. Romanus sedendo vincit.

Což tu mám kleměti?

Nic se u něho neosedí (*o marnotratném,**) *chovati neumějícím.*)

Nahý nahého neoděje.

Nahého nelze zvlíci.

Od svrabu.

Drbe se, kde ho nesvrbí.

Svrbí tě kůže? t. chceš se domluviti neb dočiniti bití?

XXI. Od nemocí rozličných.

Némému já nerozumím (*t. kdo mlčí a nedomluví se, kdo věděti můž, co on chce?*)

Jakoby s nežitem zacházel (*o nedotklivém*).

---

*) Pův. naps. *-osti*, přetrž.

820. Viz č. 710 a 1166.
821. Viz č. 1167.
822 Srn. IV, 1, 2. Jábych za to sedna . . .
823. Viz č. 1175. Srn. II, 4, 4. An chodí . . .
824. Viz č. 687.
828. Viz č. 813. a 1294.
829. Viz č. 714. a 786.
831. Viz č. 802.
832. Viz č. 1962. Srn. II, 2, 5. Jest coby s nežitem neb s ohněm zacházel.

Nebolí ho již hlava.
Má křeč na jazyku.

XXII. Od duše, rozumu, vůle etc.

835 *Nemám duší zahrádek.*
Duši by prodal. I duši má prodajnau.
Nepoznal by ho. Jakoby to on nebyl. Není k sobě podobný (33)

---

833. Viz č. 1991.
834. Viz č. 1963. Srn. II, 2, 4.
835. Červ. 64. Nemáš zahrádky hlav.

Přípovídky od řemeslnictví.

XXIII. In genere.

Kdo řemeslo dělati chce, musí míti nádobí.
Kdo nejvíc řemesl umí, nespíš ve psí bývá.
Dvanáctero řemeslo, třináctá nauze.
*Seč tě není,**) *o to se nepokaušej.*
(Kdo čeho nezkusil, neumí o tom rozprávěti; t. nezkušení neumění.)
Mistrovský kus. Heliconis opus.

In specie.

XXIV. Od zahradnictví.

Co rychle zroste, rychle zvadne.
Strom často přesazovaný řídko *se dobře vkoření.*
Kdo čemu *chce,* najde příčinu, by ji měl z plota ulomit.
Čas růží přináší.
Dobrý co křen; t. o hněvivém.
Čím kdo výš vyleze, tím tíže (vel níže) dolů spadne.
Kdo dole jest, nemá odkud spadnauti.
Kde nemůžeš přeskočiti, podlez. Fastigio submitte caput. L. Vives.**)
Jiné jest kratce, a jiné husle.
Z téhož plota kůl.
Snáze zaplésti, než odplésti.
Vyčesal mu lačný z libového.
*Kdo žebřík příkře staví, snadně zpátkem letí.****) (34)

---

*) Původně naps. Kom.: *nemůžeš býti*; přetrž.
**) Za tím naps.: *Motyku motykau nazývám, fík fíkem;* přetrž.
***) Nad tím Kom. připsal a přetrhl: *přistavuje, rádo zpátkem padá.*

839. Srn. IV, 4, 6.
841. Srn. III, 10, 7. Seč nemůžeš býti, . . .
844. Červ.. 465. Takéť někdy usvadne.
847. Viz č. 227.
851. Viz č. 2163. Červ. 26. Nemůžešli . .
855 Viz č. 1064. Srn. II, 7, 5.

XXV. **Od stavitelství.**

Co se prudce staví, rádo se boří.
Jedním komínem všecko hnáti.
Kvapné, neb spěšné dílo, řídko dobré.
Prostavěl statek; t. v konvičkách.
* *U kamen teplo, u oken světlo* (*t. drž se příjmů*).
* *Leje co na horká kamna* (*o ožralci*).
Oči hospodáře střehau domu.
Znenábla dělaje víc uděláš.
Na písku stavěti.
* *Pískem lepiti.*
Kdo při cestě staví, mnoho mívá opravovatelů.
Účinek chválí mistra.
Každému jeho dílo vlastní nejlepší.
Není na světě tak pevného pravidla, aby se ohnauti nemohlo; transfertur ad juris personas.
Svau střešku napřed přikryj.
Praha není za jeden rok vystavena.
Kdo příkře přistavuje, rádo se s ním odvracuje.

XXVI. **Od orby, aneb sedlcství.**

Přes meze přeoral.
Zaoře ním i zavláčí. (*Omnium horarum homo.*)
Těžko vlkem orati. Asinus ad lyram. Vel: Kaž vlku orati.
Kdo chce žíti, musí síti.
Co kdo seje, to bude žíti.
* *Kdo plevy seje, málo nažne.*
Jiný sel, jiný žne.
Žeň bývá jednau za rok.
Ještě tvá žeň nedozrála; t. ještě čas nepřišel.
Vpauštěti srp na žeň cizí; zn. všetečnost.
Tříti se do cizího aukola.
Má lán v Třešti; t. jest blázen.
Bláznů (hlupců) netřeba síti, sami se rodí.

---

859. Srn. I, 7, 8. Spěšný dílo nerádo se daří, nebývá ani trvánlivý.
862. Viz č. 1359.
871. Červ. 134. Nejprve svau střešku přikryti sluší. Srvn. I, 10, 6. = Červ.
872. Viz č. 2001. a 2133. Fl. 123. Ne jeden den Praha ustavena. Červ. 266. Praha ne za jeden rok ustavena. Srn. I, 7, 8. Není Řím ani Praha jednoho roku ustavená.
873. Srn. IV, 3, 1.
876. Viz č. 433.

Jakoby hrách na stěnu sypal a metal.
Kaž sytému sedláku mlátiti.*)
Sedlák z prosby do lesa jede.
Nerovná spřež neráda spolu dobře táhne.
Cizím oslem býti těžká věc.
Až se za ním práší; t. za sedlákem, když v suchém oře; a za lhářem, když nestydatě lže.
Pro plévy zrna najíti nelze.
* *Mnoho plev, málo zrna.*
Ani stýbla; t. nic.
Kůň, kterýž ovsa dobývá, nejméně ho jí.
Z slámy nebude než sekanina.
Cepby mu slušel; t. o bláznu.
Svědčí
* Sluší mu, co nedvědovi cepy.
Umí zacházeti co nedvěd s cepem.
Čije kosa na kámen.**)
* *Sraziti někomu železa* (*t. vyraziti mu z rukau nástroje, překaziti dělati; jako když se sedláku z pluhu železa srazí, nemůž orati.*)
Tak naše niva rodí (*sic nostra fert sors*).
Strašidlo na vrabce; říkáme, když nás kdo něčím ustrašiti chce. (35)
Lépe státi za svým snopem, než ležeti za cizím mandelem.

XXVII. **Od mlynářství.**

Na starém do mlýna.
Mlýn bez vody.
Každý rád na svůj mlýn nahání vody; t. každý sobě nejvíc přeje.
Darmo ve mlýně hausti.
Jakoby mu ve mlýně haudl; o urputných, kteříž pro zlost a svévolnost napomínání tak málo slyší, jako se ve mlýně husliček slyší.

*) Na okraji připsal Kom.: *Lepe státi za svým snopem, než za cizím mandelem* opět přetrž.

**) Za tím naps.: *Brus; aby nepřebrausil;* přetrž.

887. Červ. 260. Platno, coby hrách na stěnu sypal; též 535. Srn. II, 6, 2. Jest platno . . .
888. Srn. III, 6, 1.
890 Viz č. 1094. Srn. II, 3, 6.
892. Viz č. 175.
897. Srn. II, 7, 9.
899. Viz č. 418.
901. Viz č. 931. Fl. 61. Červ. 234. a 484. Srn. I, 8, 8.
903. Červ. 13.
905. Viz č. 1381. Srn. III, 3, 9.
906. Červ. 428. Nestarejm do mlejna.
909. Fl. 211. Ve mlýně hudba neplatí. Červ. 526. Srn. I, 8, 9.

U samé vody mlýn; blíž toho než dále.
Jak sobě kdo nasype, tak se mu pomele.
Pustil jen na šrot; o práci na odbyt, leda bylo.
Dva tvrdí kamenové nemelí dobře.
Pozdě melí Boží kola.
Nyní se tvá mele.
Syt Havel mauky, nechce otrubů.
Koho oči bolí, nechoď do mlýna.
Na rovnauť míru odměřím.
Měrau, kteraužkdo měří, bude mu odměřeno.
Coť se na jeho říčici dostane, umí zopálati: t. o klevetném.
Dali mu*) pytlem; t. chybilo mu naměření.
Děravý pytel.
* *Domnění mnoho v pytel vchází.*
* *Blázna by v stúpě opíchal (neodejde od něho bláznovství).*
Chlauby s pytel, lží se dva.
Nevzalby mlýnského kamene.
Když se domílá, nejvíc rumpluje.

XXVIII. **Od šlejfířství.**

Brus, aby nepřebrausil.
Na obě straně braušený.
Čije kosa kámen. (Novacula cotem, sc. sentit, aut patitur). (36)

XXIX. **Od pekařství.**

Z horka nakvašený; říká se o člověku příliš k něčemu chtivém, jemuž co se zamane, hned to míti chce, tak jako těsto z horka zakvašené prudce kyše a do peci chce.

---

*) Podeps.: *vzal;* přetrž.

911. Červ. 501. U saméť jest vody mlejn.
914. Červ. 391. Dva kamenové tvrdí nedělají dobré mauky.
915. Srn. II, 5, 9.
916. Viz č. 1306. Srn. II, 7, 8.
917. Viz č. 2115. Červ. 528. Srn. I, 5, 6. Syt Havel mauky.
918. Srn. III, 10, 3.
922. Srn III, 10, 10. Dali . . .
924. Viz č. 1894. Červ. 276. Mnoho domnění do pytle vchází.
925. Červ. 261. Nebude on jinakší, by ho v staupě zopíchal. Srn. III, 7, 7. Blázna by v staupě opíchal, jiný nebude.
930. Červ. 461. Srn. II, 4, 7; 2, 2.
931. Viz č. 901.
932, Fl. 67. Nejeden v horko nakvašen. Srn. II, 3, 10. Za horka jest zakvašený.

Z lopaty zmítá.
Snědený chléb peče.
Všecko pekaři.
Kdo v peci býval, jiného tam ožehem štárá.

XXX. Od malířství. (V. p. 49 d.)

Jinau barvu dáti.
Přidám já jemu barvy; t. zahanbím ho.
Kdo chce malovati, musí mít barvy; t. kdo chce vymlauvati, musí věděti čím; kdo chce někoho přemudrovati, musí míti rozum.
Mluví j. slepý o barvách; t. čemu nerozumí.
Vymaloval ho živými barvami; suis cum pinxit coloribus.

XXXI. Od pastýřství.

Neví kam koz hnáti; t. nemá rady, úzko mu. Aqua illi haeret.
Vlku ovci poručil.
Každý životčich své pastvy hledá.
Kráva neví kam jít, než za stádem.
Prosíš holi od ovčáka.
Když ovci střihau, koze řit lupá.
*Mnoho vřesku, málo vlny.**)
Ani srsti; t. nic.
Tak dělati, aby vlci byli syti a kozy celé.
Rozmazané máslo. Měkčejší másla. (37)

---

*) Za tím naps.: *Z jednoho vola dvau kožĺ neberau;* přetrž.

933. Červ. 505. Ssadil ho co s lopaty.
934. Srn. I, 2, 6. Snědený peče chléb.
935. Červ. 219. Všeť jsau šeří (vše pekaři). Srn. IV, 2, 9. Všecko jsau šeří, všecko pekaři.
936. Viz č. 1045. a 1485. Červ. 285. Kdo v peci bývá, rád tu tam jiného ožehem hledá, štárá. Srn. I, 1, 6. Kdo v peci býval, umí jiného tam vožehem hledati.
939. Viz č. 1357.
940. Červ. 57. a 380.
942. Srn. II, 10, 4. Neví již, . . . = III, 2, 8; III, 8, 9. Již neví . . .
943. Viz č. 435.
946. Srn. II, 8, 9.
947. Viz č. 452.
948. Srn. III, 3, 4.
950. Viz č. 423.
951. Viz č. 1401.

XXXII. **Od myslivectví, čihařství.**

Mnoho psů zaječí smrt. Jednomu neb dvěma chrtům předce se někdy vytočí a vyklící, ale když jich mnoho, sotva. Tak kdo mnoho nepřátel má, pomohau sobě naň.

Smekl naň, t. pustil. Nebo se chrti na smečce vodívají.

Starau lišku těžko chytit.

Vyštveš vlka z lesa.

Drží jako vlka za uši.*)

Žádný se jemu nevyběhá; o klevetném se rozumí.

Honěný, i. ictus sapit, opatrný.

Kličkám dobře rozumí.

Spadlo mu z kličky; t. chybilo naměření.

Lučiště tuze napaté puká.

Vlka na kulhavém koni honiti.

Pozdě bycha honiti: factum infectum optare.

Stopy se držeti.

* *Zaskočiti od díry* (*myši, králíku, syslu etc. t. vzíti někomu útočiště*).

Když se psům nechce lovu, darmo štváti.

Nebude dobré štvání, zívá se psům.

Vyvedli ho na opice. Nebo opic neštvávají.

Na rozdílnau zvěř rozdílná čižba.

Huš tele na vlka.

Předce našel mezeru.

Bez prachu střílí; t. o chlubném.

Střílí $\overset{\text{co v}}{\text{na}}$ holuby, o lháři. Metaf. proto, že se nejen kulkau střílí, ale lukem; tak lživý člověk rozličných klik se chytá.

V samu špičku trefil.

Případně doložil; dokládá na ořech.

Zajíce v měchu nekupuj.

S švagrem na zajíce, s bratrem na nedvěda. (Šal. Bratr bratru jako město hražené).

---

*) Za tím: *Zaskočili mu od díry;* přetrž.

952 Červ. 374.

955. Červ. 99. Vlka z lesa vyštěká.

960. Viz č. 1541.

963. Červ. 121. Pozdě bycha honí. Srn. I, 3, 3; II, 4, 5. = Červ.

968. Červ. 68. Právě jej vyvedl na opice. 228. Vyvedl ho . . . Srn. III, 4, 9. Ten trpí co za vopičný. Srn. III, 5, 3. Vyvedl . . .

970. Červ. 28. Srn. I, 8, 5.

973. Viz č. 980. a 1692.

974. Červ. 549. Trefiltě právě v špičku.

975. Červ. 69. Jižť jest věru na ořech doložil. Srn. II, 10, 3. Dokládá . . .

Poštval ho na zajíc.
Uhodil (trefil) Mělníkem v Hošku, až se Raudnice zatřásla.
Zastřelil holuba, motovidlem střelil.
Umí lišku štváti.
Uvázl jako na lep; t. jižť jest oklamán.
* *Kdo jinému jámu kopá, sám do ní upadá.*
Bláznu vejra poručiti.*)
Velikých ptáků pod pomeč nelapají.
Na holuba netřeba než necek.
Kdo ptáky chce lapat, nemusí mezi ně kyjem házet.
Ptáčník sladce píská, když ptáka chce přivábiti; zn. chytrost.
Položili mu vnadu.
Podsypáno humence.
Kdo jednau ptáka z ruky pustí, na střeše ho těžko lapati.
Domnívá se, že lapil bílau vránu.
Neumí holubův lapati. (38)
Z brku někoho vyraziti (jako ptáka když...)
Lepší vrána v pytli jedna, než na vrbě tří.
Lepší vrabec v ruce, než vrána na střeše.
Nešklub ptáka, než ho lapíš.
Nové roztahuje síti. (*Novum exercet aucupium.*)**)
Umí dobře s ručnicí pod vodau; o opatrných, opatrnost svau tajících užívá se.
Chtě lapiti káče, uhonil lysku.
Pole zaležel.
Pes lovčí, neužíváním zaválený. Užívá se o těch, kteříž lhostejností něco zameškají.

---

*) Za tím naps.: *Ukazuje mu straku na vrbě; t. nejistým ho troštuje;* přetrž.

**) Za tím naps. *Vítr lapati;* přetrž.

978. Srn. III, 4, 9.
979. Červ. 93. Trefil Hošťkau v Mělník . . . Srn. I, 6, 8.
980. Viz 973. Fl. 191. Střieléš jako po holubu. Červ. 92. Trefils, coby motovidlem střelil. Pod. č. 1692. Červ. 502. Zastřelil holuba. Srn. I, 6, 8.
981. Srn. II, 7, 6
983. Viz č. 1997. Fl. 121. Kopáš družci hrob, sám sě veň vložíš. Srn. II, 8, 7. Kdo komu . . .
986. Viz č. 332.
991. Viz č. 275.
993. Srn. III, 9, 1.
994. Viz č. 283.
995. Fl. 124. Lepší pták v ruce, než dva letiece.
996. Viz č. 382.
999. Srn. III, 9, 1.
1000. Srn. III, 9, 2. Chtě kače lapiti, . . .

XXXIII. **Od rybářství.**

Ryby na lep, ptáky na udici lapati.
Vítr do saku lapati.*)
Kdo chce loviti, musí do vody.
V strništi ryby loviti.
Za
Před sakem ryby loví; t. zameškati příležitost.
Za kale nejlép se loví.
Umí on v kalném loviti.
Jistý jest co voda v saku; o lháři rozumí se.
V rákosí suku hledati.**)
Vehnal ho do měcha.
Ulovil, nač sít roztahoval.
Mnoho zatáhl, ztrhá se mu sít.
Umí rybám nástrahu strojiti.
Nepůjde ten podruhé do vrše.
Od kádí rád ryby kradeš.

XXXIV. **Od řeznictví.**

Spaříš mu drštky studenau vodau.
Umastil se jako chudý řezník.
Trefný***) co jelito.
Dosáhl ho v živý, neb do živého.
Z jednoho vola dvau koží neberau. (39)

XXXV. **Od kuchařství.**

Ze psa, by ho jak chtěl kořenil, zvěřina nebude; t. z lotra dobrý člověk.

---

*) Za tím Kom. naps. na okr.. *Sem ex p. 12 medio.*
**) Za tím naps.: *Auhoře za ocas držeti;* přetrž.
***) Za tím naps: *jsi;* přetrž.

1004. Viz č. 121.
1008. Červ. 438. Snáze jest v kalné vodě ryby loviti.
1009. Červ. 376. On vždy před sakem kalí.
1010. Viz č. 137.
1012. Červ. 443. Aj, ty již poně v saku.
1015. Srn. III, 9, 1.
1016. Srn. IV, 1, 9. Nepůjde ten podruhý do líčky ani do vrše.
1017. Srn. I, 4, 1.
1018. Červ. 187. Spaříš mu drštky v studené vodě. Srn. III, 1, 6. Spaříš mu drštky.
1020. Viz č. 1034. Srn. III, 3, 1. Trefný jsi co jelito na ruby.
1021. Srn. II, 7, 5.
1022. Viz č. 535.

Nevypítvaný knot; t. nevycvičený, z něhož traupství nevybrali, jako z ryby střev, smradí se.

Tento drží rožen, onen jí pečeni. Říká se o dvau, z nichž jeden práci vede, a druhý užitky béře.

Zlého navaříš.

Kde mnoho kuchařů, nejspíše přesolí.

Poseďte kraupy, až hrách uvře.

Nezapomní hrušky v popele.

Ne toho pták, kdo ho šklube.

Zůstává on v své jíše.

* *Rozlil ocet.*

* *Kyselého přilévati k octu.*

Strojnýs co na ruby jelito.

Zavoněla mu lepší pečeně (vrtkavý *pro zisk*).

Mastné vždycky po vrchu zplývá.

Čím hrnek navře, tím zapáchá; (zvyk *trvá*).

Chlubná plíce z hrnce lezau.

Na každau smrdutau zvěřinu jíšku uměti udělati; t. chytrost.

* *Pod pokličkau oni to vaří.*

Kdo ví, co v hrnci vře, když je pod pokličkau (t. nevěřiti).*)

Cos pro oheň přišel?

Coť se dopéká, to krájej.

Nemínišli vařiti, nezasekávej.

Kdo v peci býval, jiného tam hledá. štárá.

V naději hráchu nevař; (t. nemášli do něho slanin, netroštuj se, žeť někdo dá).

Z tučného masa tučná polívka.

Potřebná kuchyně.

Nahlédá co pes do kuchyně.

---

*) Za tím naps.: *Hrnec kotel káře, oba jako sáze;* přetrž.

1025. Červ. 534. On drží pečeni, a my rožeň.

1026. Červ. 522. Pokus se o to jen, jistě zlého navaříš.

1029. Červ. 167. Nenechal hrušky v popele. Srn. I, 2, 4. Nezapomene . . .

1030. Srn. I, 2, 1. Ne toho pták, kdo jej šklube, ale toho, kdo jej jí.

1031. Červ. 520.

1034. Viz č. 1020. Červ. 47. Však velmi strojný co jelito naruby.

1036. Viz č. 1402.

1037. Červ. 71. Čím hrnek za novu navře, tím potom i střepina páchne. Srn. II, 8, 7. Hrnček čím za novu navře, tím zapáchá, dokud ho stává.

1038. Viz č. 674.

1042. Viz č. 75.

1045. Viz č. 936. a 1485.

1046. Srn. I., 2, 2. V cizí naději hráchu nikdy nevař.

1049. Viz č. 506. Srn. II, 4, 3.

1050 * *Zanova řešátko (na stěně bývá, staré pod lavicí).*
Holub pečený žádnému do úst nevletí.
Tučné svíni řit mastit.
Třebaliť slanin mastit?
Přepepřil (říkáme, když kdo něco na schlaubu příliš slušně, až neslušně dělá).
1055 Komu peprno, nech nejí.
Peprná jest to jícha, nekaždý jí jísti můž (de morosis).
Ne všecko jsau kuchaři, kteří dlauhé nože nosí.
Vře v něm.
Pomalu dobrého, aby dlauho bylo.
1060 Přidal mu chuti.
Kde oběd, tu milá, kde večeře, tu jiná.
Umí více než hrách vařiti.
Vyňali mu z hráchu slaniny a maso z polívky.
Vyřezal mu sádlo z libivého.
1065 Vrtí se co šiška na másle.
Varuj se příliš zdravých krmí; *t. surových, čerstvých ještě.*
Kauří se za ním. (40)

XXXVI. **Od vinařství, pivovárnictví, šenkýřství.**

Vína nemají. Joh. 3.
Nemůž vždycky plným jíti kohautkem.
1070 V škaredém sudě můž také býti dobré víno.
Našel věník.
Sud nešvárný i co se do něho vleje, zanečistí.
Leje do se co do sudu. Nemá dna (*o ožralci*).
Jde z jiného sudu.
1075 *Vím já, co se do něho vlévá. (Mnoholi se do něho vlévá, třeba mi věděti. Totiž, seč může býti, jak učený, maudrý, rozumný jest. Jest z. člověk nádoba, v niž se dary Boží vlévají).*

1050. Viz č. 1506. Červ. 448. Za nova řešítko na hřebíčku pověsí. Srn. IV, 2, 3. Za nova řešátko pověsí, starý pod lavici hodí.
1052. Červ. 430. Tučné svini zadek maže Srn. II, 9, 5. Tučné svini řit mažeš.
1055. Viz č. 1395.
1061. Fl. 188.
1062. Srn. I, 7, 4.
1063. Červ. 354. Vytáhl nám slaniny z hrachu. Srn. I, 7, 7.
1064. Viz č. 855. Srn. I, 7, 7.
1065. Srn. II, 5, 7.
1066. Srn. IV, 5, 1. Varuj se příliš zdravých krmí, dobrých lidí a velikého štěstí.
1067. Srn. II, 6, 1.
1073. Viz č. 1159. Červ. 489. Pije, co by do škorně lil.

Pij pivo, jakéhos sobě navařil.
Zanova pivo kyše, než se ustojí. (Principium fervet, medium tepet, ultima frigent.)
Ani ocet ani pivo.
Bylo někdy pivo, než již sau kvasnice, neb ocet.
Ne sám*) ten pivo pije, kdo je vaří.
Jižtě s ním na náklonku.
Zdráhá se co kule do pivnice.

XXXVII. Od formanství a rejtharství.**)

Kdo bývá na koni, bývá i pod koněm.
Po vyvedení koně maršťal zavírati.
Když se koni oprau, vůz musí.
Chtivého koně příliš nežeň.
Dva koni víc utáhnau, než jeden.
Koně za vozem zapřáhati.
Ano, nebožtíku koni ovsa (opálati).
Bez ostruh na koně nesedej.
Dodal mu ostruh.
Potřebuje uzdy, neb ostrohy; o drzím ***) a o lenivém říkáme. (41)
Když podsobní nehýbá, náručnímu těžko.
Nerovná spřež (de morosis conjugibus, vel collegis).
Lačný osel ani kůň nepotáhne.
Starý fforman rád biče třeskání slyší.
Forman v blátě fformanství se odříká, a do hospody přijda zase maže vůz.
Sytý†) táhne.
Nesytý nepotáhne.
Kdo maže, ten jede.
Rejdovati někam; t. radami směřovati k něčemu.

---

*) Za tím naps.: *jen;* přetrž.
**) Za tím Kom. pozn.: *N. B. rozděliti to.*
***) Nadeps.: *všetečném;* přetrž.
†) Před tím naps.: *Kdo;* za tím sl. *ten,* obojí přetrž.

1080. Fl. 111. I tenli med pije, ješto na brti leze? neb tenli víno pije, ješto je kopá?
1084. Srn. II, 3, 3. Teprv závory dělá, když mu koně vyvedli.
1089. Fl. 153. Prve než tráva zroste, až kóň umře. Červ. 397. Umrlému koni oves...
1093. Srn. II, 3, 6. Rovný s rovným rádo táhne zároveň.
1094. Viz č. 890. Červ. 92. Jako nespřežní koni, jeden hat, druhý čihy. Červ. 530.
1095. Srn. I, 4, 3.
1098. Červ. 273. Kdo lép krmen, lépe táhne. Srn. I, 4, 3. Kdo syt, ten táhne.
1099. Srn. I, 4, 3.
1100. Červ. 81. Srn. I, 4, 3.

* *Nemůž se do toho vrejdovati.*

Dojeltě; t. zle věc k cíli vyvedl.

Vozili se před námi, budau*) i po nás.

Ujeda míli, postůj koni**) chvíli; ujeda tři, čela jim potři; ujeda šest, dej jim jest.

Vytrhl na sucho.

Neví z místa kam hýbati; (buď že koní neumí zpravovati, a neb cesty neví).

Kam oje, tam vůz.

Mlčenau obrátíš, kam chceš.

Ohlédati se na zadní kola; t. při rejdování hleděti, aby nejen předek, ale i zadek dobře jíti mohl.

Páté kolo u vozu.

Neb: jest ho potřebí co pátého kola u vozu.

Pěšky jako za vozem, vše ffůra.

Není vozu, není koní, jedna psota druhau honí. Šim. Lomn.

Nemazaný vůz těžce se táhne.***)

Připřáhnauti.

* *Jak zapřáhl, tak jede.*

Přijel mi v cestu.

Kdo zavadil, nech odvadí.

Caufá,†) t.††) bojí se.

Zastav.†††)

* *Finam oje obrátil.*

Uzdu pustiti.

Co z úst vypustíš, šesti koňmi toho nevtáhneš.

Vzal na kel; t. kůň tvrdoústý uzdu. O urputile svévolných a z poslušenství se vydobylých říkáme. (Momordit frenum.)

Kdo má koně, snadno k němu sedlo najde. §)

---

*) Za tím naps.: *se;* za nás *voziti;* přetrž.

**) Podeps. *ům;* přetrž.

***) Za tím naps.: *Hodí se pozadu do vozu, aby brzy spadl (není k ničemu). Ne se vším na harc, nětco také v záloze; t. chlauba.* (*Ad bellica referendum.*) Přetrž.

†) Před tím naps.: *Zase zpátky;* přetrž.

††) Za tím naps.: *báti se;* přetrž.

†††) Za tím naps.: * *Obrať oje;* přetrž.

§) Též na str. 40 = *Kdo má koně, najde sedlo.*

1102. Červ. 444. Nevím, kam se s tím dále rejdovati.

1106. Viz č. 2162. Červ. 401. Na sucho vyvezl, vytrhl. Srn. III, 4, 3. Vytrhl z bláta...

1111. Srn. II, 6, 4. Jest ho potřebí . . .

1114. Srn. I, 4, 3.

1123. Červ. 420. Již sem od uzdy pustil.

1124. Červ. 122. Propovíšli slovo plaše, tisíci koními neutáhneš ho zase.

1125. Červ. 129. Vzal na kel, nedá jinak.

1126. Fl. 96. Ač koně nabude, ale sedla nebude. Srn. IV, 2, 1.

Brzo vypřáhl (*kdo povinnost, neb práci, brzo opustil*).
Hodí se pode všecka sedla. Homo omnium horarum.
Do chomauta netřeba než slámy, nehodí se než sláma, a kraupy do jelita. (Bovi foenum, psittaco saccarum. J. Scaliger).
Kde provaz tenký, tu se trhá.
Trojnásobní provaz nesnadně se přetrhne.
* *Nedojeda skácel.*
Vezl na trh cibuli, zase přinesl ošlejch.
Hodí se vzadu na vůz, aby brzo vypadl (t. špatná věc). (42)
Vsedl na koník.
Jede Janek na koníku.
Již vozí psem zelí.
Ujíti mu obroku, aby tak neskákal.
Uvázl. *Uvázl za jazyk.

XXXVIII. **Od plavectví.**

Bez vesla na moře; t. nemaudrý se dává, a potom neví kam.
Přeplynuv utonul. Toto bove devorato in cauda deserit.
Již vybředl. In vado.
Těžce vybředem.
Hluboko zabředl; zn. škodu nenabytau.
Snadno jest z břehu na tonaucího se dívati.
Když neumíš plaut, do vody neskákej; t. všetečnost.
Kaupej se drže se břehu.
Již sem na břehu.*)

---

*) Za tím naps.: *Vel ad fabulas;* přetrž.

1127. Srn. IV, 4, 1.
1128. Srn. III, 2, 3. Pode všecka sedla se hodí.
1129. Červ. 165. Do chomautu nepotřebí než slámy. Srn. II, 3, 7. Sláma se nehodí než do chomauta, a . . .
1132. Viz č. 1354.
1133. Fl. 80. Nes česnek, kam chceš, česnek i bude. Srn. IV, 4, 7.
1134. Srn. IV, 4, 5. Hodíš se zadu na vůz, aby brzo vypadl.
1135. Srn. I, 6, 5; II, 4, 4. Vsadil ho . . .
1136. Srn. I, 6, 5; II, 4, 4.
1137. Srn. II, 6, 7.
1138. Srn. III, 3, 10.
1140. Červ. 57. Vydal se právě jako nemudroch bez vesla na moře. Srn. I, 5, 4. Nepauštěj se . . .
1142. Viz č. 160.
1144. Červ. 138. Zabředl byl velmi.
1147. Viz č. 151.
1148. Viz č. 159. a 2149.

By se břehu chytil, všecko se s ním utrhne.
Koštovati brodu. (43)

XXXIX. Od vandrovnictví.

Pro stezku silnice neopauštěj.
Proraženau cestau leckdos treffí. Inventis facile est addere.*)
Těžko toho vodit, co nemůže chodit.
Voditi za nosem; t. škrabati.
Všudy byl; všudy nos vstrčil.
Přišlo mi skrze oheň a vodu jíti.
Vleče se co můra; o lenivém se říká.
Nekráčí šlépějemi otce.
Vyjdi, nač vyjdi.
Oběma nohama utíkal.
Na čtyrech nohách dál zajde, než na dvau.
Jak běžel, tak běžel.
Běž, jakť skoku stačuje.
Pospíchej znenáhla.
Pomalu jda, dál ujdeš.
Patami napřed kráčeti, neb choditi.
Patami zaplatiti; t. utéci.
Paty ukázati.
Nepůjde snadně zpátkem.
Nedovandroval; t. nepřeučil se.
Šel jako s listy.
Co prudce běží, skoro dobíhá.
Jest na poskoku. Jest na té cestě.
Hotov pěšky i na koni.
An chodí, co by mu z nosu kapalo.
Nemůžemli tudy, půjdem jinady.
Ukrátiti mu skokův, aby tak nehejsal.

*) Za tím naps.: *Rozumí tomu co slepý cestě;* přetrž.

1149. Viz č. 170.
1150. Fl. 200. Blázni brodu pokúšějí. Červ. 502. Koštuj brodu. Srn. III, 3, 8. Koštovati brodu (štěstí) sluší.
1155. Viz č. 788.
1166. Viz č. 710. a 820.
1167. Viz č. 821.
1173. Viz č. 1643. Srn. I, 8, 7.
1175. Viz č. 823.
1176. Srn. II, 6, 10. (jinudy).
1177. Srn. III, 3, 10.

Hleď, aby nezblaudil.

Až kulhavý přijde; t. poslednější posel přinese něco jiného, než první pokřik.

Již sem se odtud vrátil, t. myslí; t. o čem mi pravíš, již sem na to sám myslil.

Nemášli koně, choď pěšky.

Dojde čelem místa.

Zavésti něco. * *Opět zavedl.* (44).

XL. **Od kupectví.**

Kaupilby ves, a peníze kdes.

Bez peněz na trh, bez soli domů.

Penězi se všecko zpraví.

Na peníze žene.

Peníze milejší než hrdlo.

Peníz jeden druhého brání.

Za peníze sobě nepřítele kaupil.

Kdo sobě haléře neváží, nebude bohat. ani zlatého.

Krejcar střeže kopy.

Také náš krejcar 6 denárů platí.

Také přijde čas, že můj krejcar 6 peněz platiti bude.

Tak ta mince platí.

Jeden za osmnáct, druhý bez dvau za dvatceti; t. jak jeden, tak druhý.

Nedá se prodati.

Trefil kupec na kramáře; t. klamář na lháře.

Všeholižby se dokaupil?

Jak jsem kaupil, tak prodávám.

Chcešli míti blázna, kup ho sobě.

Slepá kaupě.

Nekupuj v měchu prasete.

Zaplatilby několik jiných.*)

*) Za tím naps. Kom.: *Item: Zaplatil mu, když nové škorně kaupil;* přetrž

1178. Srn. III, 7, 4.
1181. Srn. III, 8, 5
1182. Viz č. 640.
1184. Červ 115. Mělby platiti, a peníze u ďábla.
1185. Fl. 195. Červ. 436.
1186. Fl. 1. Pán peniez všady jest, to počátek je t.
1197. Srn. III, 2, 8.
1198. Viz č. 1311. a 2067.
1200. Červ. 148.

Vyplatil košili a zastavil sukni.
Kupecské věřování, a ženský pláč, na strych se neměří.
Jak mi půjčíš, takť odplatím.
Víra lepší než hotové peníze.
Lepší míra nežli víra.
Starau prodáváš.
Ne se vším na trh, neb na krám; t. o chlaubě.
Coby kdo rád odbyl, to chválí.
Jde mu to, jakoby darmo dával.
Jen že toho darmo nedávají; zn. lacino.
Kdo neprohlédne očima, prohlédne měšcem.
Cena do měšce nejde.
K čemu několik měšců trhat?
Snáze z několika měšců, než z jednoho.
Potáhl ho dobře za měšec; zn. draho.
Jest na vahách; t. na rozmysle.
Pravás váha.
Příliš náramně svau cení; o chlubných říká se. (45.)
Kdo tě nezná, kaupil by tě; a kdo zná, darmo by tě nevzal.
Ten jináč nedá, než zač procení.
Nedá jináč než za hotové.
Neb stráta, neb zisk.
Pokud měšce, potud přítele. (Fervet olla, vivit amicitia).

XLI. **Od tkadlcovství a saukenicství.**

Zarazil dřív než přisaukal.
V jedno brdo tkáni / tkají.
Osnovy dosti, autku málo.
Autku nestává.
Ani osnovy, ani autku nemá; když kdo nic nemá, odkudby živnost neb práci začal.
Tu je uzel *)

*) Za tím naps.: *Mnoho vřesku, málo vlny;* přetrž.

1207. Viz č. 1842.
1215. Srn. I, 7, 2. Kdo neprohlídá a neotvírá oči, musí měšcem dotahovati
1222. Srn. III, 3, 3.
1223. Srn. III, 1, 4.
1224. Červ. 122. Nedá jinák, by měl nésti s trhu. Nedá jinak, než jak naměřil. Srn. IV, 3, 9.
1225. Srn. IV, 3, 9.
1229. Červ. 401. Oba jste . . . Srn. IV, 2, 9. V jedno brdo tkaní.
1233. Viz č. 1321.

Bije v jeden kraj.

Po niti klubka (*t. dojíti. Domakati se věci, doptati se něčeho, najda znamení jisté).*

XLII. Od řemenářství.

Delší krájeti řemeny, než kůže stačuje.

Napravil se co řemen v ohni. (Stříbrné a zlaté věci v ohni se čistí a napravují, řemen jen se skrčí a pokazí.) (46).

XLIII. Od krejčovství.*)

Šít jako párat, vše robota; t. jedno jako druhé.

Nepárá se mu po vrubu; t. nedaří mu se po jeho vůli.

* *Nechce se po švu párati.*

Sobotním štychem; t. naodbyt, spěšně, ledabylo.

Šijí komusi kuklu. (Aliquid monstri alunt. Ter.)

Muselby mnoho plátna míti, kdoby chtěl lidem ústa zašiti.

Ležby jak premoval, lež zůstane.

Po niti klubka.

Jižbych jehlu našel.

Trefi se co sedm loket v kuklu.

Podšitý šibalem (alluditur na kožich podšitý sobolem); homo duplex.

Jest liškau podšitý.

XLIV. Od ševcovství.

Na jedno kopyto dělaní; boty všechněm šíti. (*dva neb tří sobě v něčem podobní.*)

Švec dokad jednoho bota neušije, druhého nezačíná.

---

*) Za tím naps.: *a ševcovství;* přetrž.

1235. Viz č. 1245. Červ. 173. Po niti se klubka doptáš, dohrabeš.

1237. Viz č. 92.

1239. Srn. IV, 5, 10.

1240. Viz 1253. a 1288. Červ. 236. Srozuměl, že se ne po švu páře

1242. Červ. 419. Kuklí ho, jak chce.

1243. Fl. 134. Mnohoby bylo plátna jmieti, by chtěl každému ústa zastřieti. Srn. II, 8, 6. Aby všem ústa zavázal, neb zašil, musilby mnoho plátna míti.

1245. Viz č 1235.

1247. Srn. I, 6, 6.

1249. Viz č. 406.

Žádný neví, kde koho třevíc hnete, než kdo v něm chodí; zn. zámutek.

Nechce se po švu párati.

Lepší celé, než opravované.

Látej staré střevíce, jak chceš, nebudau nové.

Látané není nové.

Roznosil to na střevících.

* *Nemudruj švec přes kopyto. Ne sutor ultra crepidam.*

An to*) ševci na kopyta pískají *(o věci již vůbec známé).*

Běží jako švec na trh.

Tajnýs co šídlo v pytli.

Vel: Nemůže se šídlo v pytli tajiti.

Dratev jde za štětinau. (47.)

XLV. **Od šatstva.**

Jiný stav, jiný kroj.

Nový křtalt vede.

Tuhý jako zmrzlá košile; t. vrtkavý.

Bližší košile než kabát.**)

Hodil kabátem; o lháři mluví se.

Dal mu na kabát.

Nedá na sobě pláště trhati (vel: Šetří pláště). O tom, kdo se rád dá při kvasu, neb jinde, kde rád jest, zdržeti.

Což na sobě šaty dát trhati?

Fforemný jako na ruby kožich.

V kožiše maudrost nositi; t. nádhernost.

Pro prým kožicha nekaz.

Zpeř mi kožich a nemáčej.

---

*) Za tím naps.: *Malostranští;* přetrž.

**) Za tím naps.: *v. sukně;* přetrž.

1252. Fl. 165 Jeden nevie, co druhého v škorni hněte. Červ. 20. Srn. III, 7, 3. Sám každý ví nejlépe, kde ho střevíc hněte.

1253. Viz 1240. a 1288.

1258 Viz č. 2071.

1259. Srn. III, 8, 7. An to Malostranští . . .

1261. Červ. 38. Budeť to tajno jako šídlo v pytli.

1262. Srn. I, 1, 7.

1263. Červ. 248. Poslechni, jak táhne jedno za druhým, co dratev za štětinau.

1266. Červ. 37. Postaví se, aneb tuhý jako zmrzlá košile v horké lázni.

1267. Červ. 135. Bližší jest těla košile nežť sukně. Srn. I, 9, 7. Bližší košile než sukně.

1270. Červ. 412. Nedá na sobě šatů dráti.

1272. Srn. III, 3, 1. Trefný jsi co kožich na ruby.

1273. Viz č. 1722.

1275. Červ 516. Oper mi kožich a rukávů nechej.

K starému kožichu nové rukávy.
* *Chodí co kožich na rukávech. Homo ficulneus.*
V rukávě to mám.
Sukně musí míti rukáv.
Lépe rukávem zatkati než celau sukní.
Ne vše axamít, co se černá.
Hedbávný, t. rozmazaný.
* *Damaškové zvůle užívá.*
Živá hlava klobauček nachází.
Pokorný, okolo prstuby ho obvinul.
Obul se v cizí škorně, jakť laškuje!
Rozpásalliže se? t. o lháři.
Nepáře se po švě.
O několik dírek popíti.
Vypadl z rukávu.
Utekl se v kožišku do vody.
Punčocha za klobauk. Das schickt sich wie sechs finger in ein handschuch.
Ano, tref se punčocha za klobauk.
Nahého svlékati.*)
Tak řemen táhni (natahuj), aby se nepřetrhl.
Našla hadra onuci.

XLVI. **Od havířství.**

Zlaté hory slibuje.
Ne z každé rudy bývá zlato.
Každý kov má trusky.
Z rudy nebude kov bez ohně.
Zlato nejhlaubě leží (an?); vel: Zlata se nejtíže dobývá, a nejméně ho. (48).

---

*) Za tím naps.: *Nahému za ňádra schovávati; vel ad fol. 31.* Přetrž.

1280. Fl. 40. Neumieš rukavicí zatkati, ale budeš tkáti pláštěm.
1284. Viz č. 608.
1285. Srn IV, 5, 7. Vobinulby ho okolo prstu.
1286. Červ. 40.
1288. Viz č. 1240. a 1253.
1289. Srn. III, 3, 10; IV, 5, 4.
1290. Srn. IV, 4, 10.
1191. Srn. II, 8, 4.
1294 Viz č. 813. a 828.
1296. Viz č. 1510. Červ. 413. Hadra plachtu našla. Našla trkule mikuli. Hadr onuci. Srn. II, 3, 6. Hadr vonuci našel.
1297. Viz č 191.

XLVII. Od kovářství, zámečnictví.

Proto kovář kleště má, aby se nespálil; t. čeled.
Byl sem mezi kladivem a nákovadlím (*inter malleum et incudem, saccum et saxum*).
Raději užívá kováře než kováříka; t. řemeslníka než hudlaře.
Nemůžli kovati, pomáhá dýmati.
Nyní se tvá kuje.
Horké železo nejlépe se kuje: *Vel. Za horka se železo nejlépe kuje. Brzo vyhasil (brzo přestal, brzo svatvečer učinil).*
Není než kladivo (mlazivo t. nejapný, váhavý. Tardum mobile).
Zamkl mu ústa.

XLVIII. Od bradýřství.

Trefil holič na bradýře. (Incidit novacula in cotem.)

XLIX. Od mydlářství.

Pravés mýdlo; o rozmazaném.
Namydlil se.
* *Daremně se mydliš (t. očišťuješ, vymlauváš),*

L. Od tesařství a truhlářství.

I mistr tesař se utne.
Ztlusta teše. (Crassâ Minervâ).
Jemu všecko po šňůře jíti musí.
* Ne po šňůře. (Examussim.).
Pod hvězdau měří stěny (o opilém).
Tužil se, a když k suku přišlo, oslábl.
Trefil na suk. Přišli jsme na suk. Tu suk.*)

*) Za tím naps.: *Suk rozvázati neb trefiti;* přetrž.

1302. Fl. 74. Proto má kovář kleště, aby sě nezžehl. Červ. 463.
1305. Srn. II, 2, 7.
1306. Viz č. 916. Srn. II, 7, 8.
1307. Srn. II, 8, 3.
1308. Srn. IV, 4, 1; IV, 4, 9.
1311. Viz č. 1198. a 1363. (2067).
1321. Viz č. 1233. Červ. 409. Totě suk. Trefil na suk.

Na tvrdý suk tvrdého třeba klínu, neb palice. Malo Duro nodo malus cuneus quaerendus.

Klín klínem vyraziti.

Když praští, rádo se láme.

Nerád v tvrdém vrtá (o lenochu nepracovitém). 1325

Oportet tvrdý nebozíz.

Z prkna nebude než drtina. (49)

LI. Od saustružnictví.

Mé milé trdlo za tří groše. O hlaupém se užívá.

Všecko chce na saustruh míti.

LII. Od hrnčířství.

Chtěl udělati čbánek, a když zatočil kruhem, udělala se pernička. 1330 (Říká se o těch, jimž předsevzetí, jinak než chtěli, a směšně nějak, vychází.)

Bezedný čbán; t. lakomý.

Hodná poklička toho hrnečka.

* *Hrnec kotel káře, oba černí.*

Propekl pánvičku.

Hrncují se, praví dva chodci. 1335

LIII. Od stavení.

Do kauta někoho vehnati (do nesnadnosti, odkudž nemůž).

Kdo nemá okenice, můž slámau zahraditi.

Leda se věchtem díra zastrčila.

1323. Červ. 192. Chtělby klín klínem vyrážeti. Srn. III, 6, 2. Klín klínem vyraziti sluší, neb musí.

1324. Červ. 504. Co pomalu třeští, rádo se zláme Viz též č. 204.

1325. Červ. 41. Srn. II, 8, 8

1327. Srn. II, 7, 9.

1329. Srn. IV, 2, 5.

1332. Srn. II, 3, 6.

1333. Viz č. 1155. Červ 66. Hrnec kotla tresce, oba sta pravá. Srn. II, 8, 1. Hrnec kotel kárá, černá sta oba.

1334. Srn. III, 6, 3.

1335. Viz č. 1779. Srn. III, 4, 6.

1338. Červ. 31. (jako parafrase násl.)

1338. Červ. 31. Věchtem díru zahradil.

Vtípil se došků trhati.
Slaměnná to přikrývka (t. mdlá zástěra, neb výmluva).
Spadl z lavice.
Jakoby té stěně mluvil (o zatvrdilém).
Stěná zbílená (*o pokrytci*).
Lže ve všecky v hambalky*) (*t. směle rozpauštěje*).
Před cizími dveřmi mésti.
Met před svým.
Nemnoho já mu dveří polámu.
Nemnoho kličky ohladím.
Nestrkej prstu, kde se dvéře scházejí.
Již jest ve dveřích.
Všecko se na něm odvírá i zavírá.
* *U prahu skáceti; a janua aberrare.*
Netrefiti do dveří.
* *Špatně vrzá (o mizerném řečníku).*
Hlavau zdi neprorazíš.
Jakoby za stěnu zastaupil.

ode dveří vzatá.

LIV. **Od malířství.** (V. p. 36).

Černý bílý nevím (ater an albus sit nescio).
K líčení třeba líčidla. (50)

LV. **Od lázně a lazebnictví.**

V horké lázni.
Leje jako na horká kamna. (*O nesytém ožralci.*)
Kdo chce novin, jdi do lázně *neb* do krčmy a k šestinedělce, najdeš.
Jakoby holého zmyl (*t. spěšně se něco vykonalo*).
Holič lazebníka drbe.
Trefil holič na bradýře.

---

*) Za tím naps.: *t. nic k věci;* přetrž.

1339. Červ. 32.
1344. Srn. II, 6, 1.
1345. Viz č. 1513.
1349. Červ. 197. Nechci tam prstu strkati, kde se dvéře svírají.
1352. Viz č. 1132
1356. Červ. 374. Srn. II, 5, 8.
1358. Viz č. 939.
1359. Viz č. 157. Zatopíť lázeň. Byl v lázni.
1360. Viz č. 862.
1364. Viz č. 1311. Srn. II, 8, 1.

Bez břitvy holiti.
Neholí se trdlem.
Z vysoka podholený; o pyšném se říká.
Neholený blázen; de moroso.
Hol na dlani.
Cizí špinau se umývati (cizími hříchy své vymlauvati).
Maudře to třeba holiti.

LVI. Od jídla, kvasů, hodování.

Chléb s solí, s dobrau volí.
Všudytě chléb jísti.
I jinde chléb jedí o dvau kůrách.
Jednau rukau chléb podává, v druhé drží kámen.
Cizí chléb (dobré bydlo) mívá (má) rohy.
Cizí chléb vždycky sladší, neb chutnější.
Lepší kus suchého chleba s pokojem, než etc.
Kdo za stolem jídlo zmešká, Bohu ho není žel.
Za stolem sedě jídlo zmeškal.
Lépe za svým pecnem, než za cizím krajícem.
Těžkoť jest jísti, když není co.
Zítra se také bude chtíti jísti.
Lačnému všecko k chuti.
Ani se najísti nesmí.
Div po sobě nejí.
Nenadarmo hubě jísti dávám, nech mluví, co já chci.
Mysl již dávno v mísi. Plaut.
Chléb má rohy, nezvůle nohy.
Syt chleba neodcházej, ani v horko šatův.
Ten se chléb k tomu sejru můž hoditi. (51)
Dva obědy se nervau.
Z příjedku hlava nebolí.
Ještě to mezi ústy a lžicí. Multa cadunt inter calicem supremaque labra.

1366. Červ. 290. Neholíť se oni trdlem.
1368. Srn. III, 9, 6. Jest blázen, ale neholený.
1369. Viz č. 701. Srn. III, 7, 9.
1375. Viz č. 1766. Fl. 156. Mažeš mi rty medem, a kydáš mi dehet v ústa.
1376. Viz č. 1389. Červ. 87. Dobré bydlo rohy má.
1379. Viz č. 1380.
1381. Viz č. 905. Srn. III, 3, 9.
1389. Viz č. 1375. Červ. 218. Najedl se chleba, zbujněl.
1390. Fl. 31. Syt chleba neothoď, a tepl jsa rúcha. Červ. 218. Syt chleba neodchoď. Srn. I, 9, 5.
1391. Červ. 413. Může se hoditi ten sejr k tomu chlebu. Srn. II, 3, 6.

Komu peprno, nech nejí.
Komu neslano, přisol sobě.
Bez práce se člověk nenají.
Vzáctný jest tam, jako popel v kaši.*)
Kdo chce užívati sladkého, musí prvé okusiti kyselého.
Neníli zvůle, přestaň na mále.
Májové máslo; t. rozmazaný.
Mastnéť vždycky povrchu zplývá; t. sauditi se s vyšším nesnadno.
Kaž se lačnému postiti.
* *Sytý lačnému nerozumí.*
Ne každý vesel, kdo zpívá.
Sám sobě hude, sám vesel bude; (když se sobě kdo sám v svých věcech lahodí).
Nechval hodů, až z nich půjdeš; t. konec ukáže.
Nevždycky hody, někdy hůdky.
Ne vždycky posvícení.
Každý den huj, buj.
Od hospody krokem, k hospodě skokem.
Není té krčmy, aby v ní při kvasu někdy svády nebylo.
Tak dnes utrácej, aby i zítra měl co.
Šestiřada se ho chytá, neb jímá; t. o chudobě.
Nachoval stýskal, promrhal výskal.
Jak nabyto, tak vybyto.
Zle dobyté, zle odbyté, neb užité.
Nebožátko, nedali mu píti.
Ještě ste všeho nedopil.

---

*) Za tím naps.: *Kdo chce jísti jádro, roztlauci skořepinu musí. Vide pag. 10;* přetrž.

1395. Viz č. 1055.
1397. Viz č. 809.
1399. Srn. III, 3, 6.
1400. Srn. III. 8, 5.
1401. Viz č. 951.
1402. Viz č. 1036.
1403. Srn. III, 6, 1.
1404. Fl. 216. Sytí lačnému nevěří. Červ. 239. = Fl.
1405. Viz č. 1740.
1406 Fl. 221. Červ. 353.
1407. Fl. 179. Nespievaj, až z krčmy pójdeš. Červ 17. . . . až z nich pojedeš.
1409. Srn. II, 8, 10.
1411. Fl. 167. Neboď koně z krčmy, ale do krčmy.
1412. Viz č. 1434. Srn. III, 1, 3.
1415. Srn. III, 7, 10. Co nashromáždil stejskal, to . . .
1418. Srn. IV, 4, 9.
1419. Srn. IV, 4, 9. Ještě hle . . .

Snědl mnicha, a kápě mu v hrdle zůstala; t. ochřapěti.
Všeckoby rád sám pohltal.
Kdo má koláč, najde i družbu.
Co střízlivý v sobě kryje, to opilý z sebe ven vylije.
Co vypiji a sním, to že jest můj podíl, vím.
Mohau spolu peníz propiti.
Toťby se pilo, ne to Páchovské.
Nalil mu zase vrchovatau.
Vodyby mu nepodal; říkáme, když se někdo neb něco někomu rovná, jakoby s ním na bratrství píti chtěl, an druhý špatnost jeho proti sobě vida, aniby mu vodau nepřipil.
Jest mezi lžicí a ústy.
Těžce to musíš vypiti.
Nebo pij, nebo se bij.
Kdo břicho naladuje, jazykem rád šermuje. (52)

LVII. **Od manželství a příbuznosti, et contra.**

Kdo má pokojné manželství, v svobodném jest stavu. Ex Hieron. p. 70.
Není toho manželství, aby se v něm nětco odporného nepřihodilo.
Dobrá žena, drahá směna, neb cena. Vel: Dobré ženy nemají ceny.
Zlosti ženské není lékařství.
Ženy dlauhé vlasy, krátký rozum.
Ještě ženská matka neumřela.
Na ty tanty vanty já dcery nedám (*o nejistých hoších*).
Žena zlá, trpké zelí.
By panna (t. stydlivý).
By bratru (*t. bez nadsazování ceny*).
Nekaždému bratru věř.
Lotr ne bratr, kurva ne sestra.
Neznámost nemilost. (Ignoti nulla cupido).
Milý jest, když jde ven.

1420. Srn. II, 2, 4.
1422. Fl. 158. Ktož má koláčě, ten družbu nalezne. Srn. IV, 2, 1.
1425. Červ. 258. Srn. II, 3, 6.
1426. Srn. III, 4, 4.
1427. Srn. III, 5, 2. Nahradil mu neb nalil zase . . .
1429. Srn. IV, 3, 2.
1430. Srn. IV, 5, 2.
1434. Viz č. 1412. Srn. III, 1, 3.
1438. Viz č. 2076. a 2206. Červ. 513. Na ty tanty vanty já se v nic nedám.
1439. Fl. 97. Jedno k druhému, zlá žena chudému; komu sě dostane, vždy mu bieda bude. Červ. 118. Zlá to kaupě jest, velmi neodbytná.
1444. Fl. 71. Neznámost činí nemilost.

Milý na milém všecko snese.

Milý jest milý, byť byl na poly shnilý. Vel: Každému své milo, byť na poly bylo shnilo.

Rovné k rovnému se táhne.

Každý sobě sám n-jbližší.

Nejprv sobě, potom jinému.

Hodné můž stát za podobné.

Lépe míti sto přátel, než jednoho nepřítele.

Dobrý přítel zlato převažuje.

Starý přítel a staré víno řídko chybuje.

Lepší blízký saused, než daleký přítel.

Přítel přítele Bůh.

Přítel jest *on mého měšce*);* ne můj, než mého štěstí.

Přítel dobrá věc, ale běda, kdo jich mnoho potřebuje

Častý počet přátely činí.

Od přítele i rány milé.

Chcešli nepřítele míti, učiň někomu dobře.

Rozkmotřiti se.

Svěř se tetě, roznese tě po všem světě. *(Paronomasia.)*

Měšec**) nejjistší přítel. *(Hoc a pecunia.)*

Vrhl se po strejci *(po matce, tetě, nevím po kom.)*

Nechce havranům strýc.

Štěstí a neštěstí sausedy sobě sau.

Zdráhá se co sedlská nevěsta.

Pravá baba. (53).

Nepočítal otců (*de spurio, nato patre incerto*).

Měl matku dobrého roku / z levého boku : totéž.

Bezděčná milost a vytřená červenost za nic nestojí.

Kde mi.ost, tu oči, kde bolest, tu ruce.

Když se žení, tolary mění; jak se ožení, peníze***) není. (*Paron.*)

Ještě mléko mateřino na bradě, a chce se ženiti.

---

*) Ta tři slova od Kom nadeps.

**) Za tím naps : *nejlepší neb;* přetrž.

***) Před tím naps. *malého;* přetrž.

1459. Červ. 9.

1462. Červ. 794. Však se již rozkmotřili.

1468. Viz č. 772.

1473. Viz č. 615. a 1952.

1474. Srn. II, 4, 4.

1475. Červ. 297. Chce mudrovati, a ještě mu mateřino mléko na bradě.. Srn. II, 9, 2.

LVIII. Od domovní zprávy.

Všudy bobře, doma nejlép.
* *Přestaň na domácím.*
Již sme doma.
* *V svém domě každý jest pánem.*
Není žádného doma.
* *Nemá všech doma (t. rozumů; nemůž všeho rozumně říditi, jako hospodář, když čeledi doma nemá).*
Vlastní chalupa*) peklo i ráj.
Doma zrostlé tele *(o neprovandrovalém).*
Za pecí válený (*též*).
* *Kdo v peci bývá, jiného tam štárá.*
Dům jeho jest špižírna chudých (o štědrých).
Nezavírá před přítelem domu svého.
Všeckoť se to domů vrátí.
Pan Drbal z Nemanic k němu se přistěhoval.
Schované se hodí. (Bonus Servatius facit bonum Bonifacium.)
Jednau špic, po druhé nic. (*Paronomasia.*)
Málo k málu a vždy víc.
Peníz, který přichováš, jest tak dobrý, jako ten, který vyděláš.
Nejde z tvého měšce.
Čí chlíb jím, toho píseň zpívám.
Pán hrdý, chléb tvrdý, ohlédnu se jinde. (*Toli do Paronomasií?*)
Po obědě lžice hledati.
Psa kusem chleba spokojí.**)
Malé děti, malá starost, hrubé děti, hrubá starost.
Zvláštních lidí děti nezdary. (*Heroum filii noxae*).
Věrný slauha***) nezaplacený klénot.
Není dobré znamení, když čeládka mnoho tratí, aneb nachází.
Uč své děti kaši jísti. (54)

---

*) Nadeps. *dům;* přetrž.
**) Naps. pův.: *spokojiti; ti* přetrž.
* *) Za tím naps. *drahý neb;* přetrž.

1481. Viz č. 1551. Červ. 489. Srn. II, 2, 3., IV, 2, 8.
1482. Červ 343. Svá chalaúpka . . .
1485. Viz č. 936. a 1045. Fl. 148. Kto sám rád v pec lazí, ten do druhého to také mní.
1489. Viz č. 2004.
1490. Viz č. 1493.
1491. Srn. IV, 4, 1. Pojednau pic, a podruhy nic.
1493. Viz č. 1490.
1495. Viz č. 1895. Fl. 214. Čie pivo pieš, toho piesen spievaj. Červ. 140. Srn. III, 5, 7. Kdo čí chléb jí a pivo pí, toho píseň spívej.
1499. Červ. 1. (první polov.)
1503. Fl. 76. Uč své děti uhlé hrýzti a mě mazancóm jiesti. Srn. II, 5, 6; III, 4, 2. Uč svý děti doma . . .

Svého hledět jest nejlép.
Mezi dvěma stoličkami na holo sedl; t. chybilo naměření.
Za nova řešítko (na hřebíčku bývá, potom pod lavicí).
Upřímý co motovidlo.
Kdakání slepičí pro vejce.
Máš mne za onuci.
Našla hadra onuci.
Našel pod lavicí, běže za vozem.
Ten nerád darmo z lavice spadne.
Před svými umétati.
Tlustě přede.
Dotud se se čbánkem pro vodu chodí, až se rozrazí; t. všecky věci konec mají.*)
Dobro mílo odkudkoli. Míl statek jakýkoli.
Jinde toho hledá, čeho doma nazbyt má.
Sprav své doma, neštraffujíc cizího.
Kdo chová svého, nebude žáden cizího.
Kdo svého nehledí, nedlauho dědí.
Propálil řešátko.
Groš na střechu uvrže, a spadnau mu dva. (55)

LIX. **Od rozličných věcí v městě.**

Když se možní množí, chudých přibývá. (Nebo když někteří dvory, rolí, luky etc. skupují a spojují, chudině co zůstane?)
Bohatnauti není hřích, když se děje bez něčího ochuzení.
Bohatnauti není největší umění, ale s bázní Boží bohatnauti, to jest nětco.

---

*) Za tím naps.: *Hodná poklička toho hrnečka;* přetrž.

1506. Viz č 1050.
1507. Viz č. 1693.
1509. Červ. 332. To jest již povrhěl a jako onuce.
1510. Viz č. 1296.
1512. Srn. II, 9, 6.
1513. Viz č. 1345. Červ. 134. Dobře jest před svými umésti. 493. Uměť nejprve před svými.
1515. Fl. 41. Pozdě s čbánkem pro vodu, ano sě hřiedlo utrhlo. Srn. I, 5, 7. Dotud se dčbánkem po vodu chodí, až mu se ucho utrhne. Dotud s vědýrkem k studnici chodí, až mu se vobrauček opukne.
1516. Srn. II, 9, 7.
1517. Srn. II, 10, 5.
1518. Srn. III, 4, 2.
1519. Viz č. 1860. Fl. 90. Komu cizie žádno, toho své mrzí. Srn. III, 5, 4.
1520. Viz č. 2177. a 2202. Srn. III, 6, 6.
1521. Červ. 410. Propekl (propálil) mu řešátko. Srn. III, 6, 3.
1522. Srn. III, 10, 6.

Měšťan a sedlák čím se dělí? Zdí.
Kdo ve všech ulicích bydlí, zle bydlí.
Vědí sausedi, jak kdo sedí.
Dobrý saused, drahý klénot.
Vedlé sausedů zlé i dobré trpěti.
Každý má dotud pokoj, pokud mu ho saused příti chce.
Sám se chválí, zlé má sausedy; t. o chlaubě.
Když u sausedů hoří, odstav svého.
Na mau střechu hází a na jeho padá. (Když saused sausedu škodu dělá, sobě tím nic neopravuje, proto že věci blízce spojené všeho jakauž takauž společnost neb účastnost mají. Míní se pak příslovím tím, že když kdo jiného drbe neb stíhá, tím, v čem sám jest, sebe drbe.)
Zprávný co bratrské hodiny.
On nebéře auroku, protože se mu hlavní summy nedostává.
Dluh má nohy.*)
Řečí dosti, skutek utek.
Mlčením člověk mnoho řečí odbude.**)
Hrdý se pyšnému rovná.
Spadlo mu z kličky. (56)

LX. **Od věcí právních.**

Co smíš radit, směj sám činit. (Patere legem, quam ipse tuleris.)
Dobře radí, kdo lidí nevadí.
Ve dvau rada, ve třech zrada.
Holé právo, holé bezpraví. (Musí z(ajisté) opatrnosti něco vždycky býti Přísné přimíšeno.)
Právo slauží bdícím, ne spícím.
Toť jest již přes právo.
Na myšlení právo nejde.
U starých rada.
Jiným radí, sám neví co dělati.
* *Nemá všech doma (t. radních pánů rozuměj).*

---

*) Za tím naps.: *Víra lepší, než hotové peníze;* přetrž.
**) Za tím naps.: *Lepší škodka než škoda. Vide pag. 74.* Přetrž.

1530. Srn. II, 4, 2. Musí saused s sausedem kyselá jablka i plané hrušky hrýzti a za dobré přijíti.
1533. Srn. III, 10, 1.
1533. Viz č. 72.
1541. Viz č. 960.
1548. Viz č. 1596.
1551. Viz č. 1481.

Bez rady nic nečiň, a po účinku nepykneš.
Jsili mladý, uživ rady, ctnostně se chovej.
Komu raditi nelze, nelze pomoci.
Dobrý rádce za Boha.
Někdo i s dobrau radau zůstává v zadu.
Dobrého se potázal, neb poradil; t. dobrého měl rádce, dobře udělal, jakoby nejmaudřejší rádce pověděl.
Kvap jest zlý rádce.
Pán Bůh vysoko, král daleko, pravdy a spravedlnosti v světě málo.
Poradil se s Vaňkem.
Ani do rady, ani do vády.
Chcešli míti nesnáz, dej, půjč a neb slib.
Nesrozumění nesnáz činí.*)
S bláznem se o palici nevaď.
Vymlauvá se, an ho ještě nevinní.
Očitéhobych svědka vinšoval.
Dobré svědomí, tisíc svědků.
Jeden člověk, žádný člověk.
Snad má dvě strany.
Rukojmě, hrdlo jmě, vel, ukoj mě.
Kdo za jiného slíbí, chystej své.
Aneb: Po slibu škody čekej. Kdo slíbí, ten dej. (57).
Maceše křivdy žalovati, u kata milosrdenství hledati.
Pravda se z něho pro-vy- pukla.
Pravda v háji.
Skutek pravdu vykládá.
Co pravda, to pravda.
S pravdauť jest před Boha.
Směle pravím, nech to kdo chce slyší.
Ne barvy, ale pravdy šetřím.
Není toho ffochu, aby v něm nebylo pravdy trochu.
Ne vše pravda, když se pěk. ě mluví.

---

*) Za tím naps.. *O kozí srst nesnáz. Horatius. Ad fabulas relegatum.* Přetrž.

1553. Fl. 181. Zbožný se ctí mladosti zbude.
1559. Červ. 425. Král daleko, Bůh vysoko (pravda v kautě), nevím, kdy se spravedlnosti dočkáš. Srn. I, 1, 2.
1560. Viz č. 2144. Srn. I, 5, 8.
1565. Srn. II, 7, 1.
1570. Červ. 514. Rukojmč jako jistec, oba stě pevna.
1572. Viz č. 1858. Fl. 129. Ktož nechce práce zbýti, uruč sě za druhého. Srn. I, 7, 6.
1578 Srn. I, 6, 4. S pravdauť nám před Boha jíti.
1581. Červ. 390. Není takového . . . Srn. III, 10, 8.
1582. Srn. III, 6, 8.

Pochybovati, půl pře pryč.*)

Co se dlí, to se mdlí.

Jižtě to na řepě zajato. (Co se při jistině zastihne, těžko toho vymlauvati.)

Na vlasu jeho život visí.

Ne běží o řemen, než o celau kůži.

Dává na lidi; t. porozumívá své mdlé při, přestává ffauněti, dává se na jiných rozeznání.

Do černých knih zapsati.

Běží mu o grunty.

Z cizího u prostřed moře.

Povolující s činícím jednostejnau odplatu berau.

Čím kdo hřeší, tím trestán bývá.

Spravedlnost do nebe utekla.

K ničemným věcem vosk tlačí.

Mysl cla nedává.

Mysl projde všudy.

Jakoby groš biřici dal. (58)

LXI. Od věcí kostelních a církevních.

Nejsem kněz; říká, kdo něco promluviv opětovati nechce. Kněží zajisté, aby lépe v mysl vložili, co potřebí, jednu a tuž věc několikrát v témž kázání opětují.

Nic se neví, kdo kněz neb kaplan.

Knězi na faře nejlép.

S knězem na faru.

* *Jakobych se knězi zpovídal (t. tak pravdu mluvím, tak nic netajím. Jiní říkají: Pánu Bohu).*

Maudrýliž by ho kněz křtil?

S prorokem do lauže; když kdo zlého něco předpovídá.

Chudá ffara, sami mniši zvoní; zn. chudobu.

---

*) Za tím naps.: *Necháme se té věci odležet;* přetrž.

1585. Červ. 480. Právě na řepě zastižen.

1586. Červ. 386. Na vlasu visí.

1587. Červ. 308. Neběží mu o řemének, ale . . . Srn. II, 2, 6. Jde mu netoliko o řemen, ale i o . . .

1590. Srn. II, 2, 6.

1591. Fl. 106. S cizieho jest prosřěd mořě ssiesti. Červ. 518. Z cizího vysedni . . .

1596. Viz č. 1548.

1598 Srn. I, 1, 8.

1601. Viz č. 1602.

1602. Viz č. 1601.

1605. Viz č. 2066.

1606. Červ. 437.

Odera kostnici, přikrývá kostel.

Po obědě ke mši; říká se, když kdo pozdě přijde. Nebo u papeženců mše po obědě držána býti nemohla.

Půjde po hřbetě ke mši.

Není toho kostelíku, aby v něm jednau do roka posvícení nebylo.

Jest právě dokřtěný.

Nekřtím; říká, když kdo jmenovati neb vysloviti čeho nechce; proto že se při křtu jména dávají.

Ale svátost, nedotýkejte se ho; t. o rozmazaném.

Kdo oltáře nevídal, peci se klaní; t. kdo zvláštních věcí svědom není, ledčemus se diví a za zvláštní drží. Z modlářského papežstva vzaté adagium.

Požehnal jsem se; (od pověrného papežského zvyku, kteříž když se čeho lekli, aneb jim neobyčejného co přišlo divného na oči, křížem se žehnali) t. podivil sem se; *o ustrnutí.*

O rybách a angelích nesnadno kázati.

Dal mu ostrau kapitolu; t. domluvu.

Kočičí modlitby nebe neprorážejí.

Ještětě to na Boží milosti.

Ale s Pánem Bohem.

Vítej, svatá pravdo.

Zkušujte duchů.

Mnoho pamatuje velikých pátků.

Lenivým jest vždycky svátek.

K dobré věci přináleží chvíle.

Chybila mu modla; t. to, v čem naději složil. Z pohanstva ještě připovídka.

Slyšel zvoniti, ale ne sezváněti.

Stará víra.

Zaplatíť na malé letničky.

Svá vůle každého zepsuje.

Svá vůle v pekle hoří.

Štědrého dárce Pán Bůh miluje.

Starý hřích novau hanbu činí.

1608. Červ. 312.
1608. Červ. 312.
1610. Srn. III, 1, 3.
1613. Červ. 439. Nelze se ho dotknouti co svěcené kosti.
1623. Viz č. 601.
1624. Červ. 119. Zahalečům vždycky svátek.
1626. Viz č. 19. Červ. 397.
1628. Srn. I, 1, 3.
1629. Srn III, 3, 2
1632. Srn. III, 10, 6.
1633. Fl. 2. Červ. 72. A starý hřích někdy . . . Srn. I, 10, 3.

Ten méně věří Bohu, než svému tlumoku.
Trp míle, dáť Pán Půh více. (59)

LXII. Od věcí válečných.

Od boje, bití.

Kyj má dva konce.
Za holau špici korda ueujímej, hleď, aby k jílcům přišel.
Kdo chceš pokoji, nečiň zmínky o boji.
Dal mi pět pohlavků, a ještě mne bíti chtěl.
* Zavra oči bíti se a potýkati.
Nesnadno se s holým rvát.
Na čerta by*) dotřel.
* *Hotov pěšky i na koni.*
Na vlas neustaupím.
Stojím při tobě, dokud který vlas.
Ven z rány býti.
* I bázlivý utíkajícího honí.
Není přes něj, kde**) jest sám.
* Bázlivý nemnoho zpraví.
Nemohuli víc, aspoň budu škaredě hleděti.
* Bázlivého matka nepláče.
Neříkej huj, až přeskočíš. (*Netriumfuj před vítězstvím.*)
* *Přijel mu ve stu; t. platně na pomoc přišel.*
Kausalby se s někým.
Schovaje se dobře, nic se nebojí.
* *Na Boha nelze s palicí.*
Dal mu přes pysk.
Hodmo, bodmo, vše bije.

---

*) Za tím naps.: *došel neb;* za násl. sl.: *neb dorazil;* obojí přetrž.
**) Pův. naps. *kdež; ž* přetrž.

1634. Srn. III, 10, 5.
1635. Srn. IV, 5, 9.
1636. Viz č. 1672.
1637. Viz č. 1676.
1638. Srn. III, 1, 7. Kdo chce . . .
1640. Srn. I, 7, 2.
1643. Viz č. 1173.
1644. Červ. 253. Na vlas neustaupil svého.
1649. Červ. 515. Nesmělé srdce cti nedochází.
1652. Viz č. 1925.
1658. Viz č. 2212.

Kdo chce koho bít, musí sám při tom být.

* *Ne se vším na harc, také něco v záloze.*

Od bubnu.

Zavěs buben.

Trefil pištěc na bubeníka.

Od hrození.

Kdo hrozí, ten vystříhá. Kdo vystříhá, jest milostivý nepřítel.

Kdo škoditi nemůž, hrozí.

Snáze jest hrozit než škodit.

Od koňů.

Jakoby ho na kůň vsadil.

Přijel mu v cestu; t. na pomoc platně přispěl.

Ne se vším na harc, něco v záloze.

Od kordu.

Radšíby v kordy šel, nežli slovo zamlčel. (60)

Od kuše.

Čert kuši věř, když jest napata.

Dožene jako šíp.

Od kyje.

Kyj má dva konce.

Od lidí.

Všecko se lidmi přemůž.

Dva jednoho pán, tří celé vojsko.

Deset zbrojných u jednoho nahého nic nevezmau.

Od mečů.

Meče za ostří bráti nelze (než za jilce. Proti těm, kteříž neopatrně řeč začínají).

1660. Viz č. 1668.

1662. Červ. 362. Srn. III, 6, 4.

1663. Červ. 437. Když hrozíš, nasadiž také svého půl.

1666. Viz č. 458.

1668. Viz č. 1660.

1672. Viz č. 1636.

1674. Viz č. 1753. Fl. 137. Dva jsta jednomu . . . Červ. 132. Dva jednomu pán a . .

1676. Viz č. 1637.

Byl sem pod mečem.
Ženy mají místo meče jazyk.

Od moci.

Moc s mocí ráda se potýká.
Lepší moci z hrst, než spravedlnosti z měch, neb s pytel.
Smíli kdo, smím i já. Paulus.
Nedá se měchýřem zastrašiti, slíbím za to.
Všemi mocmi směřoval; t. usiloval.
Moc železo láme.

Od nepřátel.

To na nepřátely přijdi. Dan. 4, 16.
Násilím se někomu něco vzíti můž, dáti nemůž.

Od oštípu.

Slovo není oštípem.

Od palice.

Proti palici není šermu, ani žádného fortele.
Dal mu dobrý podsport, můž na něm přestati. (61)

Od střelby.

Shořelo mu na pánvici.
Selhala mu.
V holuby střeliti; t. selhati.
Přímo, jakoby motovidlem střelil.

Od šanců.

V šanc saditi; jest něčeho se odvážiti; proto že do šanců rád nepřítel vpadá a šancíře morduje neb zajímá.*)

*) Za tím naps. a přetrž.: *Dožene jako šíp. Šiky zavésti. Šňupka za šňupku, štych za štych.*

1680. Fl. 99. Ktož moc má, ten právo. Červ. 387. Lepší jest nyní s hrst moci, nežli pravdy s pytel. Srn. I, 9, 4. Více může s hrst moci, nežli s plný pytel práva.

1682. Viz č. 307.

1684. Viz č. 195. a 1805.

1688. Červ. 318. Proti palici šermu není. Srn. I, 9, 10.

1692. Viz č. 973. Červ. 139. Coby v holuby střelil. Pod. č. 980. Srn. II, 1, 4. Střílí co v holuby.

1693. Viz č. 980. a 1507. Červ. 424. Au proto mítně, jakoby motovidlem střelil. Srn. II, 1, 4. Rovně, coby motovidlem a nevopeřeným klukem střelil.

Od zdí.

I baba za zdí smělejší.

Zasekati cestu někomu, jest předsevzetí překaziti; odtud vzaté, že se nepříteli vpád obmýšlejícímu v lesích, horách cesty zasekávají.

Hrubě mu cesty zalehl.

Od šiku.

Zmásti někomu šiky, conturbare (aciem) rationes, perplexum reddere.

By sebau o zem bil, s nic býti nemůž.

Šňupka za šňupku, štych za štych. (62)

LXIII. Od věcí školních.

Nečije žáka doma; t. na kohoby pozor dáti musel (nebo sedláci školmistry žáky nazývají.)

Znej kantoře mistra.

Na žáka sluší knihy, a k knihám přináleží pulpit.

Ani žák, ani dvořák. Neque ad chorum, neque ad forum.

Já té křídě nerozumím; t. tomu písaři, hbitě a chytře počítajíc mu.

X cum vocali, *každý liška svůj ocas chválí.*

Sluší mu co oslu Donat.

Darmo osla učiti čísti.

Učí vlka páteřům, onby raději ovci.

Rci vlku páteř, a on vždy k ovci.

Židká metla dobré činí dítky.

Nedarmo se dal v zadek mrskati.

Sám na sebe metlu ulomil. (63)

LXIV. Od umění svobodných.

Ani B ani C, t. nic neodpověděl. Ne γϱὺ quidem.

Lépe *počkej* než *bych*. Z gram., t. lép na příležitost počekati, nežli se ukvapiti a potom litovati.

1698. Červ. 34 a 146. Zmátl mu šiky, rozrazil.

1706. Viz č. 401.

1707. Srn. I, 8, 3.

1708. Srn. II, 6, 6. Tamtéž: Darmo svini učiti hausti.

1709. Viz č. násl. Srn. II, 6, 6.

1710. Červ. 516. Já vlku páteř a on vždy berana. Srn. II, 6, 6.

1711. Srn. III, 1, 8.

1712. Fl. 195. Dobr kocúr švihaný. Srn. III, 2, 10.

1713. Srn. III, 8, 1.

Proplákl sobě latinau ústa.
Musí od učení dáti: Když kdo v začátku škodu vezme.
Víc zapomněl, než se jak živ / někdo naučil; o mudrácích.
Mlčeti umět není leda umění.
Přemudroval.
It.: Více než rozumí, chce mudrovati.
V čubě nosí maudrost.
Peníze ani čuba maudrého nečiní.
Na penězích, opatrnosti a víře vždycky spíš při počtu se nedostane, nežli nadbude.
Však prvé ctnosti na zbyt není.
Voní kahancem. Olet lucernam.
Umí jako Otče náš, jako z biče, jakoby peří dral.
Děti po ulicích to umějí.
I největším kunstlířům umění chybuje.
Řeklby, že do pěti načíst neumí.
Potmě se učil, nedával candelares.
V biblí jako v lesi.
První výklad nebezpečný.
Cvičení a skušení dává umění.
Dělá kalendáře; t. o smutných se říká. Item: Má Cornelia.
Žádný přijatých dobrodiní do kalendáře nezapisuje. Sen.

LXV. **Od muziky.**

Sladce zpívá; t. mnoho slibuje.
Nemohl jiné melodie najíti, kterýby se mu treffila.
* *Já té notě nerozumím.*
Nekaždý vesel, kdo zpívá.
* *Odzpívali mu; t. umřel. (Nebo se při pohřbu mrtvým zpívá.)*
Není žádné tak dlauhé písně, aby neměla Amen; všecky věci konec mají.
Tak se dlauho píseň zpívá, až někdy má konec.

1719. Fl. 65. Ktož muož umlčěti, ten nezahyne.
1721. Srn. III, 9, 8. Více než . . .
1722. Viz č. 1273.
1725. Fl. 177. Všie múdrosti počátek.
1731. Srn. II, 5, 10.
1732. Viz č. 209.
1734. Srn. IV, 2, 10.
1740. Viz č. 1405.
1742. Červ. 504. Není tak . . . Srn. III, 1, 2. Není tak dlauhá píseň, aby jí konce nebylo.

Kdo vysoko začne, musí míti dobrý hlas, anebo přestati brzy; t. když kdo zprudka co začíná dělati, běžeti, utráceti etc., aneb musí míti hojný dostatek, ane' ustane brzy.

Zpívej, co umíš, dělej, co můžeš, jez, co máš, nesáhej výše sebe, cstojíš, poznáš.

Jest sám svým trubačem; t. o chlaubě.

* *Každý svau hude.*

* *Jednostejně hudau, eandem canunt cantilenam.*

To jest až přes čáru.

Potud čára. Potud až potud.

Jsau na jedné líně.

Napsáno mu bylo. Fuit in fatis.

Dva jednoho pán. Ne Hercules quidem contra duos (*ab arithmeticis: Binarius enim excudit unitatem*). (64)

LXVI. **Od lékařství.**

Nepotřebují zdraví lékaře.

Hořké se hořkým zahání, zlé zlým.

Teprv ho traňk rozchází.

Eleboru by mu třeba.

Nespomohlo babě ani koření.

Ohledal mu vodu.

Zahojenau ránu zase jitřiti.

Apatéka sviním smrdí.

Ani nevoní, ani nesmrdí.

Komu nesmrdí, tomu nevoní.

Smrdí mu to velmi.

Zlým čím více se hýbá, tím více smrdí.

V ústech med, v srdci jed.

Ač mnoho pro Bůh dáš, však lékařův ani kněží nikda nenadáš.

Udělá z lejna muškát.

Třeba by mu apotéky (*t. nemocný jest. Aesculapio sibi opus.*) (65)

1747. Červ. 352. a 424. Každý v svau traubí.
1749. Červ. 510. Přeběhl přes čáru.
1750. Viz č. 67.
1752. Červ. 409. Takéť mu napsáno.
1753. Viz č. 1674.
1758. Srn. I, 7, 5. Nespomohlo bábě ani kauření.
1759 Srn II, 7, 5.
1765. Srn. I, 10, 2.
1766 Viz č. 1374.
1767. Srn. II, 3, 8.
1768. Červ. 462. Rádby z onohů muškát udělal. Srn. II, 10, 6.

LXVII. **Od žebrácství.**

Kdo chodí s kabelí, toho P. B. nadělí. (Od žebráků vzaté, učí důvěrnosti k Božímu opatrování, však aby se měl i sám na pozoru.)
Žebrák syt, než kabele nic (vel: mošna nic).
Pyšný žebrák nic nevyprosí.
Nevyprosíšli, nevylaješ.
Starý dvořák, hotový žebrák; t. o změnění štěstí.
Lekl se toho, co chodec krejcaru.
Máš se drle, co chodec na brle.
Chudému Bůh není chudý.
Prosíš mošny od žebráka.
Hrncují se praví dva chodci.
O chudého každý nohu otře.
Nahého ani sto zbojníků nemůž obrati.
Nezbývá mu.
Nauze zvůle nedá.
Přemohl chudobu.
Kdo se bojí nauze, nerád pro Bůh dává.*) (66)

LXVIII. **Od auřadů a povinností.**

Úřad nemýlí; netečeli, ale kane.
Úřad neumírá.
Žádný úřad tak špatný není, aby šibenice nezaslaužil.
Jak spravuješ, všaks v úřadě!
Přesvědčens, nehodíš se do úřadu.
Jest ho z tu práci a povinnost.
Můž svého místa zastati.
Zastaupiti své místo.
Pánem velkým být jest velká nevole.
Pánu chlap ustaupí.

*) Za tím pozn. od Kom.: *Od kupectví (viz P. 44).*

1770. Fl. 32. Ač žebrák syt, ale mošna nesyta. Červ. 476. Ač chodec syt, ale mošna nesyta. Srn. II, 3, 8. Jestli žebrák syt, ale mošna není. Ač žebrák syt, ale mošna nic.
1774. Fl. 205 Komuž otpuštěnie ot dvora dadie, na toho vrány kváčí. Červ. 19.
1776. Červ. 25.
1778. Červ. 410. Žádáš od žebráka mošny. Srn. II, 8, 9.
1779. Viz č. 1335.
1781. Viz č. 813. a 828.
1783. Srn. III, 1, 9.
1784. Srn. III, 4, 3.
1785. Srn. III, 10, 5.
1786. Červ. 145. Netečeliť, ale vždy ukane.
1795. Červ. 345. Co pán prosí to býti musí.

Chlapa na pána nesázej.
Když se páni svadí, sedláci musejí vlasů nastaviti.
Chudý pán, poruče jinému musí sám.
Dva jednoho páni a tří celé vojsko.
Páni když z sněmu jedau, maudřejší bývají.
Urozený co třetí břevno pod lavicí.
Někdy vážný, nyní žádný.
Jakť jedné hlavy nestane, takť jest o tvé zle, neb veta.
Když vrchnost žádnému do židovin nesáhne a makovice ssaditi nedá, zlé se množí.
Moc železo láme.
Opatrnosti nezbývá.
Zprav to lépe, než možná věc.
Ani hlavy měkce nepoložím, dokud toho nezpravím.
Hlavy dosti nelámal.
Čiň ty, co máš, a nech lidí mluviti, co chtí.
Kdo po vysokých věcech tauží, po neštěstí tauží.
Čím kdo vyvýšenější, tím bývá sebau nebezpečnější.
Výše chce zadkem, nežli můž hlavau dosáhnauti.
Spravedlivé se neztratí.
Potrestání neb domluva žádnému hlavy neprorazí.
Pověz vrátnému, a vrátný každému.
Krejcar varuj grošovi.
Halíři, dej místo groši.
Každé slovo zapečetí.
Směl to na duši vzíti. (67)
Poký chodím, potý se hodím.
Není sám svůj.
Povýšil erbu. Mutavit caleros. (68)

LXIX. Od conversací.

Společné utrpení, společné potěšení.
V témž jsme potupení.
Při kulhavém kulhati se naučil. Plut.

1797. Viz č. 2211. Červ. 274. Páni se budau rváti, sedláci půjčte vlasů.
1899. Viz č. 1753. Fl. 135.
1801. Srn. II, 6, 9.
1802. Srn. IV, 4, 10.
1805. Viz č. 195. a 1684.
1806. Fl. 178. Na vších miestech buď ostražit.
1812. Srn. IV, 3, 1.
1813. Červ. 75. Neví, kde mu říť sedí. Srn. III, 9, 8.
1816. Červ. 38. Nepovědčl než brannému a b.anný každému.

Kdo na zívajícího hledí, chce se mu také.
Daremná řeč nemá odpovědi.*)
Věc za věc, řeč za řeč. Res vis, res porta; pro verbis verba reporta.
Po chodu a po řeči poznáš člověka.
Zlý jazyk mnoho zlého natropí.
Kdo mluví, co chce, slyší, co nechce.
Kdo mnoho mluví, lže aneb se chlubí.
Dobré slovo nachází měkkau odpověď.
Dobrý dí, dobrý splní.
Dobrý neučiní než dobře.
Dobrý člověk každému se užiti dá.
Dobré s dobrým, a zlé samo.
Dobrého pro jeho ctnost, zlého pro jeho zlost odbýti, aneb snésti.
Jeden o vozi, druhý o kozi. De coepis et alliis.
Jakť mne pozdravíš, takť poděkuji.
Jak mně půjčíš, takť oplatím.
Děkovalbych sobě (t. dobřebych byl udělal, rádbych byl; nebo když nám kdo jiný dobře učiní, neb poradí, děkováváme).
Ne na všecko třeba odpovídati.
Jeden blázen víc můž otázek nadělati, než mu deset maudrých stačí odpovídati.
Dítě, opilý a blázen nejspíš pravdu povědí.
Pravda nenávist plodí. Terent.
O čem chceš, aby žádný nevěděl, žádnému neprav.
Mně z úst a jemu / tobě mimo uši šust; t. o neposlušných.
Jedním uchem poslauchati.
Lépe jest slyšeti, Příteli, posedni výše, nežli, Příteli, dej tomuto místo.
Každý radší, když ho chválí, nežli haní. A však vlastní chvála smrdí.
Nevšeho zvídej, budeš dlauho mlad.
Neptej se na všecko, budeš dlauho mladý.
Veta za vetu.
Chcešli příteľe ztratit, půjč mu peněz.

---

*) Za tím naps.: *Jaký rozum, taková řeč;* přetrž.

1828. Fl. 51. Bláznivá řěč nemá múdré otpovědi.
1830. Viz č. 278.
1832. Srn. III, 1, 7. Kdo mluví, co chce, uslyší, coby nerád.
1833. Srn. III, 3, 5.
1834. Fl. 204. Dobrá řěč dobré miesto nalezne.
1842. Viz č. 1207.
1846, Viz č. 2049—50.
1847. Fl. 171. Nevždy sě pravda hodí. Srn. IV, 5, 6.
1850. Viz č. 631.
1853. Viz č. 1854. Červ. 4.
1854. Viz č. 1853.

Čeho nemáš, neslibuj.

* *Kdo slíbí, ten dej.*

* *Kdo mnoho slibuje, málo plní.*

* *Kdo přichovává svého, nebude žáden cizího.* (69)

Blázen, kdo dává, a dvojnásobní, kdo nebéře (tak svět; ale Kristus: Blahoslaveněji dáti nežli bráti).

Blázni se sliby kojí.

Kdo jest trošty živ, budeli bohat, bude div.

Nespoléhej na trošty cizí.

U velikého dvoru všeho dostatek, než počkati třeba. (Tak u Boha.)

Stud dvořenína nekrmí Viro egenti inutilis est pudor.

Co vhod, to dobro; co příliš, to mnoho.

Žádný není bez Než. Nulli sunt visi, qui caruere Nisi.

Co nás mrzí, to se nás drží.

Kdo má škodu, o posměch se nestarej.

Jaká půjčka, taková oplátka.

Kdyžs pil, plať.

Vždycky má noviny.

Chceli kdo novinu, jen k němu.

Při zlém často dobrý utrpí.

Nedověřovati jest opatrnost. * *Item: Není to nevěřiti, ale k víře dohlídati.*

* *By se on rozpřísahal, já mu nevěřím.*

Věř, však komu věz.

Kdo k věření snadný, snadný k oklamání.

Dvojí sau na světě lidé, jedni, co se rádi hněvají, druzí, co na ně nedbají.

Minulé věci nepykej, nepodobné nevěř, a čeho míti nemůžeš, nežádej.

Dobré se dlauho pomní, a zlé ještě dél.

Nenarodil se člověk ten, kterýžby se slíbil lidem všem.

Kde tě rádi vidí, nečasto bývej, a kde nerádi, nikdy.

1858. Viz č. 1572.

1859 Viz č. 2051. Srn. III, 8, 5.

1860. Viz č. 1519.

1862. Červ. 536. Blázni slibem veseli, maudří se kají. Srn. I, 2, 3. Sliby se blázni veselí, ale maudří se jimi kají.

1863. Srn. III, 6, 7.

1864. Srn. I, 2, 2.

1865. Červ. 549. Dobrá polívka při dvoře, než vysoko skákati.

1867. Fl. 176. Vše vhod dobro. Červ. 503 (obráceny obě věty). Srn. II, 1, 1. Vše vhod dobro, co příliš, nezdrávo.

1870. Srn. IV, 2, 1. Kdo má škodu, nestarej se o posměch.

1876. Červ. 63. Jest opatrných lidí, aby k víře přihlédali.

1879. Červ. 97. Kdo se dověří, nejsnáze jest toho oklamati.

1880. Červ. 194. Jsau dvojí lidé: jedni, kteříž se hněvají, a druzí, kteříž na to nic nedbají.

Dobré zachování za bohatství stojí.
Starému, bývalému a velikému pánu musí se věřiti.
Kdyby nebylo přijímačů, nebylo by zlodějů.
Pán Bůh stvořil volky a čert spolky, hleď každý své tobolky.
Všecko možné (když zdvořile něčí vypravování v pochybnost beřeme).
Netřeba hádati; kdo ví, nebudeli tak.
Netřeba pětkrát říkat; t. může se státi.
Nevděčnému nic není vděk, by mu pak i pěstí za krk dal.
Kdes nepoložil, nebeř.
Domnění mnoho v pytel vchází.
Čí chléb jíš, toho píseň zpívej.
Chlub se cizím, kdo svého nemáš. Daedali alae. (70)

LXX. **Od her a kratochvíl.***)

Vyhraná tvá, naše, dí hráč tovaryši svému, když ffortel vidí. Contra: Zavedená naše (jeho, má); když ve hře šachů obskočeno. (Redigi ad invitas).
Má hra dobře stojí.
Nehrej, neprohráš.
S jistým hrej.
I ve hře přítele pozná.
Ještě hra nemá konce; t. konec ukáže.
Ještě sau karty na stole.
I ta béře.
Když *nejmilejší* nejlepší hra, přestaň.
O tvau se tu hlavu hra; zn. nebezpečenství.
Přehlídnuta, prohrána.
Jižť jest věc stracená.
* *Když hra nejmilejší, přestaň.*
Sotva přijde lepší.
Sadím zase.
To v nic (t. o stálosti).

*) Za tím naps. *Nehrej, neprohráš;* přetrž.

1892. Srn. II, 6, 5. též variant: Nevděčnému čiň co čiň, nic mu vděk není.
1894. Viz č. 924. Srn. I, 3, 1. Domnění / Zdání / Podezření } mnoho . . .
1895. Viz č. 1495.
1902. Červ. 139. Ještěs nevyhrál.
1905. Viz č. 1909. Srn. III, 1, 5 Když jest nejmilejší hra, tehdy přestaň.
1909. Viz č. 1905.

Kdo chce hráti, musí saditi.

Trefil do rumle. (Rumel jest v karetní hře na věži nejvyšší místo, do něhož kdo trefí, hru béře. Do rumle tedy trefiti, jest na něco trefiti, což odpůrce poráží.)

Palec podmazati, t. darem zaslepiti.

Béře od karet / světla i od kostek.

Chce vždycky dvanáct sraziti, i kde jich nesedí než devět (o pyšných, chlubných, opovážlivých).

Nechť sedí na čáře.

Nedvědího s někým hráti; t. nesnadniti se, mstíti.

Chytrák na chytráka, t. našel svůj svého.

Proti každému forteli fortel se najde.

Z žertu člověka prodá, t. zrádce.

Nežertuj, s kým jsi nerostl.

Sedneli jednomu štěstí, sto jiných za to zmýlí.

Neříkej huj, až přeskočíš. Neb: Nevýskej, ještě nepřeskočil.*)

On ten řad vede (choragum agit. Tanečník přední, jiných původ).

Vzali ho na pádlo. (Pádlo jest kůže, na níž někoho zhůru a dolů zmítají, jakž někudy obyčej. Míní se tedy někoho takové žertovné a dojímavé obírání, když jeden pustí, druhý chytí.) (71)

Snadno tomu hausti, komu se chce skákati.

Dbá na to, jakoby mu hus zapiskla.

Hleď, aby sobě ze mne gejd neudělal.

Osla učiti tancovati.

Do tance více náleží, než pár červených třevíčků.

Oblaupil ho tauš.

Pohořel od kostky.

Vyhráš co Vavrda v kuty.

Vyhrál jako onen zadu běže.

---

*) Za tím naps.: *Když se páni rvau, sedláci museji vlasů půjčiti;* přetrž.

1915. Červ. 81. Kdyby mu palce podmazal, spíše by něco obdržel.

1917. Červ. 328. Zdá se, že 12 sraz', an jich . . .

1918. Červ. 57. a 185.

1923. Fl. 164. S kýms nerostl, s tiem neklamaj. Červ. 204. S kýms nerostl, také s tím nehraj. Srn. I, 10, 1.

1925. Viz č. 815 6. a č 1652. Červ. 402. Nevejskej, ještěs nevyhrál. Srn. I, 8, 10. Nevýskej, ještě jsi nepřeskočil. II, 8, 7.

1928. Srn. II, 8, 2. Snadno tomu pískati, kdo rád tancuje.

1929. Viz č. 339.

1933. Srn. I, 6, 7.

1934. Srn. I, 6, 7.

1935. Srn. I, 8, 10.

1936. Červ. 68. A on vyhrál z zadu běže. Srn. II, 2, 10.

Netáhni, ještěs nevyhrál.
Ten by rád svau králku vyvedl.
Žíž, ciňk nedá, eš, tauš nemá, kotr dryje zaplať. Dvorská přípovídka.
S takovau kuklau na blázny.
Skrze prsty hleděti (od dětí na mžít hrajících).
Až mi dáš jísti, teprv mi pískej.
Jak dudy nadmeš, tak hrají.
Kostka kostce nepřekáží.
Jako čamrda, t. ohebný, obratný. (*Versutior rota figuli*).

Od kupectví.

Zač, babo, tvaroh?
Cena do měšce nejde.
Na lepším lepší zisk.
Lepší zištěk než škodka. Item: Lepší škodka než škoda.
Draží se s svými věcmi.
Od panny hedbáví. (72)

LXXI. Od bolestí, nemocí a smrti.

Kde bolest, tu ruka, kde milost, tu oči.
Jedna bída za druhau.
Jedna těžkost druhau stíhá.
Bída se s bídau potkává.
Zví, po čem hoře platí.
Nebojí se nauze.
Nedotklivý vřed.
Bolavého vředus se dotekl, t. drážditi.
* *Na podobnau nemoc stonati.*
Jakoby ho na nože bral.
Jest, coby s nežitem zacházel.

1937. Srn. II, 8, 7.
1938. Srn. III, 9, 5.
1939. Srn. III, 10, 9.
1942. Viz č. 1495. Srn. III, 5, 7.
1944. Srn. I, 3, 8 Kostka kostky nehyndruje.
1946. Viz č. 2077.
1949. Viz č. 2059.
1951. Viz č. 2213.
1952. Viz č 615. a 1473.
1956. Červ. 157.
1958. Červ. 152. Nedůtklivý jako vřed.
1962. Viz č. 832.

Má křeč na jazyku, nesmí pravdy povědíti.
Vzpomenula babka dědka plakati.
Po nemoci, po pauti, těžko dobrým slauti.
Strach veliká věc, a smrt holé nezdraví.
* *Strach se smrti rovná.*
Smrt nebéře, kde není.
Smrt ukáže, kdo co má (buď statku neb svědomí; ono před lidmi, toto před Bohem).
Smrt k němu nesmí.
Má proti smrti privilegia.
To jeho smrt; t. nerádu býti.
Proti smrti není lékařství.
Chodí co po smrti, t. o smutném.
I nejmenší červík, když se na něj nastaupí, krautí se a brání smrti.
Smrt jest hořký traňk.
Kdo umřel, ten tam.
Lépe poctivě umříti, než potupně živu býti.
Smrt bez příčiny nepřijde. * *Smrt sobě příčinu najde.*
Mrtvý pes nekauše.
Smrt nevybírá, bere pořád.
Lepší slaměnný život, než hedbávná smrt.
Mladý umříti může, starý musí.
Smrt na zuby nehledí (t. mladýli kdo či starý. Přípovídka od konířů, kteříž koně nekupují, leč podlé zubů.)
Zapomněl dýchati.
Zabral se. Odebral se k starému hauffu.
Schoval se. Skryl se. Zavřel oči.
Všecken na onen svět hledí; zn. smrt.
Živí se všeho dočekají, a mrtvi doleží.
Živé i mrtvé, bylé i nebylé zpraviti; t. klevetný přesaudí. (73)
Již ho hlava ani zuby nebolí.
Umrlého snadno biti (*t. jazykem, když za sebe již odpovídati nemůž, mortuos flagellare.*)
Nemocnému všecko hořko.
Bolest mlčeti nedá.

LXXII **Od pohřbu a hrobařství.**

Smrdí kerchovem.
* *Chodí jako umrlý, vivum cadaver.*

1963. Viz č. 834. Srn. II, 2, 4.
1964. Viz č. 735.
1965. Červ. 398. Po nemoci, po pauti, darmo . . . Srn. IV, 4, 7.
1968. Červ. 114. Srn. III, 7, 9. Smrt nebéře, když . . .
1991. Viz č. 833. Srn. IV, 3, 8.

Kdo komu jámu kopá, sám do ní upadá.
Ten darmo nebude stříci hrobu Božího.
Mrcha mrše nesmrdí.

LXXIII. **Od měst, městeček, vsí, hradů a panství.**

I v Praze ne každému blaze.
Praha není za jeden rok vystavena. (*Strom veliký nevyroste za rok.*)
Pamatuj na Vracov (*t. vrátiti se.*) *Vracov jest v Moravě, blízko Bzence a Kyjova.*
Kdo má zlau ženu, ved ji na paut do Kyjova, tož do Buchlova, naposled do Modřic.
Pán z Nemanic a na Chudobíně. (74)

LXXIV. **Od vlastností národů.**

Mauřenína myješ, t. daremnau práci děláš. Nebo mauřenín nezbělí.
Vždycky se ciganuje (t. taulá).
Zlýby z tebe byl cigán, neumíš hádáti.
Cikána myjí.
Není než Žid (t. lichvář, lakomec.)
Židovským oštípem statku dobyl.
Co kdo měl a nemá, bylo a není, na to Žid nepůjčí; t. všecky věci konec mají.
Žid křtěný, vlk doma chovaný, mnich z kláštera vypuštěný, a kanec na staro řezaný, z toho trého div budeli co dobrého.
Zachová jako Žid víru.
Přišel k řeči, co Turek k šavli.
Sedlák se neumí skrýti; když ho i pod lavici strkají, však mu vždy boty vyhlídají.
Jest pacholek od Žamberka. (75)

1997. Viz č. 983.
1998. Srn. II, 9, 6.
2000. Viz č. 2131.
2001. Viz č. 872. a 2133.
2003. Viz č. 2214.
2004. Viz č. 1489. Srn. II, 6, 7. Dostal se do Vomizína.
2005. Viz č. 2008.
2008. Viz 2005. Srn I, 4, 4.
2009. Srn II, 9, 8. Jest pravý žid.
2012. Viz č. 21. a 487. Červ. 292. Žid křtěný, vlk chovaný, mnich z kláštera vyběhlý etc. vše jednostejné. Srn. I, 10, 10. Kanec na staro řezaný, žid křtěný a mnich z kláštera vypuštěný, z toho trýho řídko bývá co dobrýho.
2013. Srn. IV, 4, 2.
2014. Červ. 401. Srn. II, 10, 2.
2015. Srn. IV, 4, 2.
2016. Červ. 202. Od Žamberka (pacholík) s lehkau zbrojí. Srn. III, 1, 4.

LXXV. Od příhod.

Chudoba cti netratí.
Příhoda mnoho můž.
Nemoc nepěstuje.
Co se stalo, neodestane se.
I slepý podkovu najde (když o ni nohau zavadí).
Trefil (přišel) z kyje na palici.
Jinak míněno, jinak sedlo.
Vždycky se neděje, jak se kdo naděje.*)
Samo mu to přišlo.
Buď jak buď, vždyť nějak bude.
K věcem stalým nejlépe jest nemnoho říkati.
Co se jednau nezdařilo, můž se podruhé zdařiti.
Ne po každé se zdaří.
Svět se mění, a my v něm.
Lidské věci se v kolo točí.
Neštěstí nechodí po dříví, než po lidech.
V malé chvíli mnoho se změní.
Najíti věc neztracenau
Kdo chce příliš mnoho, nemívá nic.
Co přes třetí ústa přejde, již jest obecné, již toho nezadržíš.
Netrefil na šťastnau hodinu.
V čas trefil.
Příhoda se neopovídá.
Příhoda své právo má.
By ne příhody, bylby svět co hody.

---

*) Za tím naps.: *Člověk míní, Pán Bůh mění;* přetrž.

2019. Červ. 526. Nemoc neumořili, ale zkazí.
2021. Červ. 512. Někdy i slepý podkovu najde, aspoň když . . .
2022. Červ. 16. Přišel . . . 335. Trefil . . .
2032. Červ. 544. Neštěstí ne po horách, ale po lidech se tluče.
2038. Viz č. 51.

Těžko zloděje okrásti, lháře obvésti.
* Zloděj šetří, aby postižen nebyl.
Kdo jest v neštěstí, všickni se ho štítí.
Zboží pozdvihuje aumysla; aumysl činí peychu; peycha dělá válku; válka působí chudobu; chudoba dává pokoj.
Přílišné štěstí, pauhé neštěstí.
* Neštěstí vždycky hotovo.
Také blázen někdy pravdu mluví.
Nejspíše blázen a dítě pravdu poví.
Nejspíše opilý pravdu poví.
Kdo mnoho slibuje, málo plní.
Čím více chlapce prosíš, tím ho víc popauzíš.
Ne každému dlauho štěstí slauží.
Bohatství přibývá, ctnosti ubývá.
Bohatství
Peníze mnoho mohau.
Boháč a sviňka, po smrti zvěřinka.
Kdo čeho dosti má, rád tím plejtvá.
Budiž to za všecko neštěstí.
Lepší první škoda, než poslední. Vel: Lepší škodka, než škoda.
Samo třeba ohledání ve věcech dobrých škodau není.
Nevěra se svému pánu do ňader vrací.*) (76)

LXXVI. Od příběhů nějakých,

v nichž se osoby nejmenuje, než jen na věc stalau naráží.

Uchvátil požehnání. Říká se o tom, kdo druhého v něčem předstihne, jako Jákob Ezauchovi prvorozenství předchvátil.
Tvrdoť jest proti ostnu se zpěčovati. Skut. 9.
Slepý slepého vůdce, oba do jámy.
Býval, kde liškám ocasy svazují.

*) Č. 2058—61 na str. 74. rukop.

2042. Červ. 286. Nesnadno před zlodějem krásti.
2044. Srn. I, 1, 1.
2045. Srn. I, 5, 9.
2046. Srn. I, 5, 10.
2047. Srn. III, 6, 9.
2048. Srn. II, 9, 4.
2049. Viz č. 1846. Srn. II, 9, 4.
2050. Viz č. 1846. Srn. II, 9, 4.
2051. Viz č. 1859.
2052. Srn. III, 5, 5.
2053. Srn. IV, 5, 10.
2057. Viz č. 273. Srn. III, 8, 2.
2059. Viz č. 1949. Červ. 540. Lepší první ostuda než poslední.
2065. Srn. I, 1, 4. Býval tu, kde všem čertům vocasy svazovali.

Prorok není beze cti, jediné ve vlasti své.

Trefil svůj na svého.

Přímo, bratře králi, přímo.

Není má peřina; řekl onen v prostřed ležící, když se krajní o svrchnice (an je zima dojímala) táhali. Užívá se, když kdo sám dostatek maje jiných se o nedostatky hádati nechává.

By jednoho až do Říma nesl, a tam ho neposadil po vůli, všecko poděkování sobě zkazil člověk.

Nemudruj přes kopyto. (Ne sutor ultra crepidam, řekl Appèlles k ševci, o obrazu saud vynášejícímu.)

Koně hledá a na koni sedí.

Darovanému koni na zuby nehleď.

Nelámej hříběte.

Stará se, div neošediví.

Na ty tanty vanty já dcery své nedám; vel. ad fol. 52.

Tlampy žvampy, zač babo tvaroh.

Řečník, hudec, kurva, ti tří, kdo nejvíc dá, toho šetří.

Rozlila svině dčbán oleje.

Čím dále vždy hůř, jakž ona baba řekla.

Dali mu točiti provázek.

Kázali mu tři krále napsati.

Obé dobré, hus i prase.

Neprodadíť plátna, mnoho mluvíš.

Vydalby do posledního.

Říkej, drozde, dáli Bůh. (77)

LXXVII. Od příběhů,

v nichž se osoby jmenují, podlé liter abecedy.*)

A.

Na Abrahama volá; t. za milost prosí, jako bohatec onen v pekle, Otče Abrahame, smiluj se nade mnau. Luk. 16.

*) Kom. provedl celou abecedu; my uvádíme jen písmena, při nichž věta.

2066. Viz č. 1605.

2067. Viz č. 1198. a 1311.

2071. Viz č. 1259.

2076. Viz č. 1838. a 2206.

2077. Viz č. 1946. a 2205.

2079. Viz č. 486.

2080. Srn. III, 10, 4.

2081. Srn. III, 10, 10.

2082. Srn. III, 10, 10.

2083. Červ. 357. a 535. Srn IV, 3, 5. Vobý dobrý, . . .

2084. Červ. 171. Mnoho mluvíš, neprodámť plátna. Srn. IV, 3, 10.

2085. Srn. III, 10, 6.

2087. Srn. III, 2, 1. Volá na Abrahama.

Půjde k Abrahamovi; t. umře.
Achabovské pokání; jest pošmaurné a neupřímé. 3. král. 21.
Pravý Achylles, t. smělý.
Aléna, Kateřina, vše jedna materia, řekl kněz. (78)

B.

Bůh opatří.
Bůh štěstím vládne.
Komu Pán Bůh, tomu všickni svatí.
Komu Pán Bůh co dá, S. Petr mu nevezme.
Věc Bohem sauzená nemíjí.
Kde Pán Bůh církev vzdělává, ďábel kaplici.
Pán Bůh s námi, a zlé preč.
Srazí Bůh pyšným rohy.
Pyšným se Bůh protiví.
Drž, Pane Bože, káry, ať se vůz nezvrátí.
Blažkovi dlužen za čepici.
Do Boleslavě dlužen za kosy. (79)

D.

Ďábel opice Boží.
Ďábel v angela světlosti se proměňuje.
Mistr nauze naučil Dalibora hausti; t. z nauze se člověk ledačehos chytí, jako Dalibor nějaký zchudna do muziky se dal a hudbau se živil. *Luk. 15, 14.*

E.

Pravý Epikurus; t. *lhostejný* člověk, *jen o břich pečující.*
Evě není dobře býti samotné. (80)

F.

Pravý Faraon; t. tyran.

G.

Jidášovo políbení. Říká se o nepříteli lstivém, kterýž přítelem se dělaje, zlé obmýšlí.

2093. Viz č. 3.
2094. Srn. I, 1, 1.
2099. Viz č. 591. Srn. II, 10, 10.
2100. Srn. II, 10, 10.
2101. Červ. 385. Pane Bože, drž vůz. Srn. III, 5, 1.
2102. Viz č. 2172. Červ. 547. Dlužen Blažkovi . . . Srn. II, 2, 3. Jest Blažkovi za čepici dlužen.
2106. Červ. 56. Srn. III, 5, 9.

Pravý Goliáš; t. smělý.

Gabaonitská věc; t. sešlá.

Nekausal Jidáše v koleno; říká se o lidech upřímých, kteříž s pokrytstvím nezacházejí.

Jidáš ho vačkem uhodil. (81)

H.

Syt Havel mauky, nedbá otrub.

Heleně by se vrovnala; t. v kráse.

J.

Čemu Janek z mládi zvykne, toho se Jan dokud živ drží; t. zvyk. (82)

K.

Kainovská vlídnost.

Nechci já býti jemu Kainem.

Nebyl, kde Krista zrazovali; t. o nepovědomém.

Slzy krokodýlovy.

*Hlaupý Klíma, dal vejce za žejdlík vína.**)

L.

Ne pro Lazara, než pro Martu. (83)

M.

Mammonu služebník.

Ví S. Martin, zač dává plášť.

K Matce Boží platí vosk; t. kdo se ženy bojí, aneb jest in mandatis.

Mojžíš s Aronem; zn. pomoc.

Získal co Michal na sviních. Michal, pekař Pražský, kaupil byl od slovautného čarodějníka Žita vepřů koliks tučných s zápovědí, aby jich do vody nehonil. On pak, když je domů hnal, a oni se pokáleli, pustil je do řeky, a aj, místo vepřů doškové zplynuli.

Jak Mikeš, tak Anéžka. (84)

---

*) Za tím Kom. napsal: *Od Kyjova, města morského;* přetrž.

2113 Srn. I, 1, 3.

2114. Srn. I, 4, 6. Jidáš uhodil ho vačkem.

2115. Viz č. 917.

2122. Srn. II, 3, 9.

2128. Červ. 15. Srn. I, 8, 1. II, 2, 10. Vyhral jako . . .

P.

Jak se Petr ke dvoru dostal, tak se z něho lotr udělal.
Petr jako Havel.
I v Praze nekaždému blaze.
Praha není za jeden rok vystavena. (85)

R.

Hodilby se do ráje (o zdrželivém).

S.

Pravý Samson; t. rek.

Saul mezi proroky; říkáme, když koho mezi těmi vidíme, mezi něž nepřináleží.

Napadl ho duch Saule proroka; t. zlobivost neb vsteklost ho podjala.

Sardanapál; t. obžerný.

Držel mu Šimona; t. naháněl.

Šimoniti, simulare, vel dissimulare. (Proto že Šimon Petr, kde mu na tuhau šlo, zapíral). (86)

T.

Nedovedeš vody na Tábor.

U.

Uriášovské listy. Bellerophontis literae.

V.

Umí věníky dělati; t. výmluvy, zástěry strojiti.

Poradil se s Vaňkem (87. 88).

2132. Viz č. 2000.
2133 Viz č. 872. a 2001.
2134. Červ. 372. Nehodí se do ráje.
2142. Červ. 435. Dovedeš . . .
2144. Viz č. 1560.

LXXVIII. Přípovídky, vzaté od fabulí.

Berane, nekal vody.

Beran vlku vodu zakalil, dole stoje.

Boha vzývej, a ruky přičiň (Admotâ manu deos invoca).

V bahně vězí.

Oně jest již na břehu.

Fortunatů pytlík, aureum vellus.

My se jablka kaupáme (vel, My jablka plyneme); řekl kobylinec, mezi jablkami po vodě plyna.

Hada za ňadry chováš.

Hauserem vyraziti berana (t. *menšího* něco pro něco *většího. Dat pileum, ut accipiat pallium.*)

Hrnci s kotlem se potýkati těžko.

Kotel hrnec káře, a oba černí. Vae tibi, vae nigrae! dicebat cacabus ollae; aneb: Hrnec kotel káře, oba jako sáze.

Kyselé jsau, t. *hrozny, řekla liška, dosáhnauti jich nemohši.*

Klobásau polet sraziti. O těch se říká, kteříž málo něco obmyslně darovati umějí, aby víc vzali.

Kdo v létě zpíval, nech v zimě tancuje. Aesopus.

Ezopů pes: Přestaň na jednom kusu, aby i toho neztratil.

Pes na seně, sám ho nejí, a krávě nedá. O závistivém.

A v tom sem procítil.

Vytrhl na sucho.

2146. Červ. 210 Zkalil vlku vodu, pod ním stoje. Srn. IV, 2, 6. Beran vlku kalí vodu.

2149. Viz č. 159. a 1148.

2152. Viz č. 543.

2153. Viz č 340.

2155. Viz č 1333.

2156. Červ. 107. Nezraly jsau, nechci jich.

2157. Srn. II, 3, 1. Klobásau srazil polt slanin.

2160. Fl. 57. Zlý pes ani sám snie, ani druhému dá.

2162. Viz č. 1106.

Kde nemůžeš přeskočiti, podlez.

Abychme jeden druhého nezašlapali (řekl kohaut, mezi koňmi se kutaje, když se hníkati začali). Užívá se o těch, kteříž se větším rovnají.

Laupež vlku vydírati.

Ne, vše kusá, *co**) s ocasem; vzaté od lišky a opice.

O kozí srst nesnáz. Horatius.

Vrabci se o cizí proso hádají. Užívá se o těch, kteříž sobě o cizí při nesnáz dělají.

Nadýmá se jako žába (*kteráž chtíc býti tak veliká jako vůl, nadýmala se, až se rozpukla.*) (89)

LXXIX. Přípovídky, udělané z paronomasií, t. podobností slova k slovu a z rytmu.

Rok má krok.

Bohatý, rohatý.

Dlužen Blažkovi za čepici. (Fingitur Blažek kožišník, od něhož kdos kaupil čepici, jenž jest přikrytí hlavy; a míní se, že má hlavu zmotanau bláznovstvím.)

Lepší Tomáš než Adam. (To — máš, já — dám; t. lepší dar daný než slíbený.)

O málo je málo.

Dotud až potud.

Kdo zroste bez kázně, zstará se bez bázně.

Kdo svého nehledí, ten nedlauho dědí.

Vrt sem, vrt tam; o vrtkém, neustavičném.

Pravý vrtoch.

Skoč zhůru neb dolů.

Na tvrdoby skočit přišlo.

---

*) Nad prvními dvěma slovy nadeps.: *Ne tak;* nad *co — jako;* přetrž.

2163. Viz č. 851.
2166. Viz č. 414.
2167. Srn. II, 6, 8. Vadí se o kozí vlnu. Trhají se o kuoži oslovu.
2168. Viz č. 379.
2169. Červ. 51. Nadejmá se co žába.
2170. Viz č. 39.
2171. Viz č. 592.
2172. Viz č. 2102.
2175. Viz č. 67. a 1750
2176. Viz č. 728.
2177. Viz č. 1520. a 2202.
2178. Viz č. 68
2180. Červ. 206. Srn. I, 8, 5.
2181. Červ. 337. Na tvrdoť mu bude skočiti.

Ukazatel.*)

Abraham 94, 2087. 95, 2088
Adam 99, 2173
Achab 95, 2089
Achilles 95, 2090
aksamít 63, 1281
akštein 11, 196
Aléna 95, 2091
Amen 81, 1742
anděl 3, 10. 76, 1616. 95, 2105
Anéžka 96, 2129
apatéka 82, 1761. 1769
Aron 96, 2127
baba 39, 735. 70, 1469. 80, 1695. 82, 1758. 89, 1946. 90, 1964. 94, 2077. 2080. 100, 2205
bahno 98, 2148
báň 18, 334
barva 49, 937—941. 74, 1580
bázeň 38, 728. 72, 1525. 99, 2176
bázlivý 77, 1647. 1649. 1651
bdíti 73, 1546
beran 18, 340. 24, 435. 25, 444—446. 26, 474. 98, 2145. 2146. 2153
berillum 41, 791
berla 83, 1776
bezpraví 73, 1545
běžeti 58, 1160. 1162—1164. 1172. 88, 1936
bible 81, 1732
bič 54, 1096. 81, 1727
bída 89, 1953. 1955
biřic 75, 1598
bíti 77, 1639—1641. 1658. 78, 1659. 80, 1699. 90, 1992. 101, 2212
blaho 91, 2000. 97, 2132
bláto 9, 148. 149. 10, 174. 13, 235. 15, 271
blázen 46, 885. 886. 48, 925. 51, 984. 59, 1201. 67, 1368. 74, 1564. 85, 1845. 1846. 86, 1861. 1862. 89, 1940. 93, 2048. 2049
blázniti 39, 752—753
Blažek 95, 2102. 99, 2172
blecha 28, 523. 524. 29, 537. 538. 32, 580
blízký 70, 1449
blouditi 59, 1178
bohatnouti 72, 1524. 1525
bohatství 93, 2054. 2055
bohatý 32, 592. 59, 1191. 93, 2056. 99, 2171
bok 70, 1471
Boleslav 95, 2103
bolest 33, 615. 70, 1473. 89, 1952. 90, 1994
bořiti 46, 857. 873
bot(a) 61, 1250. 1251. 91, 2015
bouře 8, 118—119
brada 70, 1475
bradýř 64, 1311. 66, 1364
bráti 86, 1861. 87, 1893. 1904. 90, 1981. 95, 2095
bratr 50, 977. 69, 1441—1443
bratrský 73, 1535
brdo 60, 1229
břeh 9, 151. 10, 157—159. 170. 57, 1145. 1147. 1148. 58, 1149. 98, 2149
břevno 84, 1801
břich(o) 24, 436. 36, 676—681. 69, 1432
břísti 57, 1141—1144
břitva 67, 1365
brk 15, 283. 16, 299. 51, 994
brod 58, 1150
brouk 31, 571
brousiti 48, 929. 930
buben 24, 443. 26, 481. 78, 1661
bubeník 78, 1662
Bůh 3, 1—9. 26, 480. 67, 1379. 70, 1456. 74, 1555. 1559. 1578. 76, 1619. 1620. 1632. 77, 1634. 1635. 1656. 82, 1767. 83, 1770. 1777. 1785. 87, 1888. 94, 2086. 95, 2092—2101. 98, 2147
Buchlov 91, 2003. 101, 2214
bydleti 73, 1527
bych 50, 963. 80, 1715
candelares 81, 1731
cena 60, 1216. 1222. 1224. 1225. 69, 1435. 89, 1947
cep 23, 417. 47, 898—900
cesta 39, 750. 46, 867. 56, 1118. 58, 1152. 78, 1667. 80, 1696. 1697
cestování 58, 1151—59. 1183

*) Týká se jen přísloví od Komenského sebraných, nikoli vysvětlivek k nim připojených. První číslo (s čárkou) značí stránku, druhé přísloví.

Neříkej huj, až přeskočíš; ne triumphum ante victoriam.

Šibenice hodný. Culeo dignus.

Katova práce, t. člověk nešlechetný, k šibenici aneb meči rostaucí.

Není se kdy ani ohlednauti (nemá se kdy ani zastaviti); o zaměstkna- 2210
ném člověku, cui nec ad aures scalpendum otium est.

Když se páni svadí, sedláci nastavte vlasů. Quidquid delirant reges, plectuntur Achivi.

Hodmo, bodmo, vše bije. Adverbium starých bylo na **mo**; *ut raniti někoho sečmo, bodmo, řežmo, hodmo (a ještě říkáme řkomo.) Když se tedy před saudcem vymlauval, že nebodl, jen uhodil, saudce, Hodmo, bodmo, vše bije.*

Hedbáví od panny.

Kdo má zlau ženu, veď ju na paut do Kyjova, a z Kyjova do Buchlova, a z Buchlovic do Modřic, napraví se.

2207. Viz č. 815.
2211. Viz č. 1797.
2212. Viz č. 1658.
2213. Viz č. 1951.
2214. Viz č. 2003.

Ukazatel.*)

Abraham 94, 2087. 95, 2088
Adam 99, 2173
Achab 95, 2089
Achilles 95, 2090
aksamít 63, 1281
akštein 11, 196
Aléna 95, 2091
Amen 81, 1742
anděl 3, 10. 76, 1616. 95, 2105
Anéžka 96, 2129
apatéka 82, 1761. 1769
Aron 96, 2127
baba 39, 735. 70, 1469. 80, 1695. 82, 1758. 89, 1946. 90, 1964. 94, 2077. 2080. 100, 2205
bahno 98, 2148
báň 18, 334
barva 49, 937—941. 74, 1580
bázeň 38, 728. 72, 1525. 99, 2176
bázlivý 77, 1647. 1649. 1651
bdíti 73, 1546
beran 18, 340. 24, 435. 25, 444—446. 26, 474. 98, 2145. 2146. 2153
berillum 41, 791
berla 83, 1776
bezpraví 73, 1545
běžeti 58, 1160. 1162—1164. 1172. 88, 1936
bible 81, 1732
bič 54, 1096. 81, 1727
bída 89, 1953. 1955
bičic 75, 1598
bíti 77, 1639—1641. 1658. 78, 1659. 80, 1699. 90, 1992. 101, 2212
blaho 91, 2000. 97, 2132
bláto 9, 148. 149. 10, 174. 13, 235. 15, 271
blázen 46, 885. 886. 48, 925. 51, 984. 59, 1201. 67, 1368. 74, 1564. 85, 1845. 1846. 86, 1861. 1862. 89, 1940. 93, 2048. 2049
blázniti 39, 752—753
Blažek 95, 2102. 99, 2172
blecha 28, 523. 524. 29, 537. 538. 32, 580
blízký 70, 1449
blouditi 59, 1178
bohatnouti 72, 1524. 1525
bohatství 93, 2054. 2055
bohatý 32, 592. 59, 1191. 93, 2056. 99, 2171
bok 70, 1471
Boleslav 95, 2103
bolest 33, 615. 70, 1473. 89, 1952. 90, 1994
bořiti 46, 857. 873
bot(a) 61, 1250. 1251. 91, 2015
bouře 8, 118—119
brada 70, 1475
bradýř 64, 1311. 66, 1364
bráti 86, 1861. 87, 1893. 1904. 90, 1981. 95, 2095
bratr 50, 977. 69, 1441—1443
bratrský 73, 1535
brdo 60, 1229
břeh 9, 151. 10, 157—159. 170. 57, 1145. 1147. 1148. 58, 1149. 98, 2149
břevno 84, 1801
břich(o) 24, 436. 36, 676 - 681. 69, 1432
břísti 57, 1141—1144
břitva 67, 1365
brk 15, 283. 16, 299. 51, 994
brod 58, 1150
brouk 31, 571
brousiti 48, 929. 930
buben 24, 443. 26, 481. 78, 1661
bubeník 78, 1662
Bůh 3, 1—9. 26, 480. 67, 1379. 70, 1456. 74, 1555. 1559. 1578. 76, 1619. 1620. 1632. 77, 1634. 1635. 1656. 82, 1767. 83, 1770. 1777. 1785. 87, 1888. 94, 2086. 95, 2092—2101. 98, 2147
Buchlov 91, 2003. 101, 2214
bydleti 73, 1527
bych 50, 963. 80, 1715
candelares 81, 1731
cena 60, 1216. 1222. 1224. 1225. 69, 1435. 89, 1947
cep 23, 417. 47, 898 - 900
cesta 39, 750. 46, 867. 56, 1118. 58, 1152. 78, 1667. 80, 1696. 1697
cestování 58, 1151—59. 1183

*) Týká se jen přísloví od Komenského sebraných, nikoli vysvětlivek k nim připojených. První číslo (s čárkou) značí stránku, druhé přísloví.

cibule 14, 256. 57, 1133
ciganovati 91, 2006
cikán 91, 2007. 2008
ciňk (= pět) 89, 1939
církev 95, 2097
cizí 75. 1591. 86, 1860. 87, 1896
cknouti 42, 798
clo 75, 1596
Cornelius 81, 1735
couvati 56, 1120
ctnost 40, 773. 81, 1725. 85, 1839. 93, 2054
ctnostný 74, 1553
cvičení 81, 1734
čamrda 89, 1945
čáp 18, 325—327
čára 82, 1749. 1750. 88, 1918
čas 5, 38. 41. 42. 47. 56. 58. 59. 13, 227. 18, 341. 45, 847. 92, 2038
čeládka 71, 1502
čelo 34, 637—640. 59, 1182
čepice 95, 2101
čert 3, 11— 4, 18. 77, 1642. 78, 1670. 100, 2200
červenost 70, 1472
červík 90, 1975
čest 28, 528. 92, 2017. 94, 2066
čípek 35, 663
čižba 10, 969
čuba 81, 1722. 1723
ďábel 95, 2096. 2104. 2105
Dalibor 95, 2106
damaškový 63, 1283
dárce 76, 1632
darmo 60, 1213. 1214. 1223. 72, 1512
dbáti 86, 1880
dcera 69, 1438. 94, 2076 100, 2206
dědek 39, 735. 90, 1964
děditi 72, 1520. 99, 2177. 100, 2202
děkovati 85, 1841. 1843. 100, 2204
denár 59, 1193
dešť 8, 123. 124. 126 - 130
díra 31, 560. 50, 955. 65, 1338
dírka 63, 1289
dítě 71, 1499. 1500. 1503. 80, 1711. 81, 1728. 85, 1846. 93, 2049
dlaň 37, 701. 66, 1369
dlíti 75, 1584
dluh 73, 1537
dlužen 95, 2102. 2103
dno 54, 1073
dobrodiní 81, 1736
dobrý 85, 1834—1839. 100, 2186. 2187. 2189. 2192
dohánětí 78, 1671
dojiti 25, 447
doléhati 100, 2188
doma 71, 1476. 1478. 1480. 1481. 1483. 1488. 72, 1517. 1518. 73, 1551. 80, 1701
domácí 71, 1477
domluva 84, 1815
domnění 48, 924. 87, 1894
Donat 80, 1707
Dorota 25, 461
došky 66, 1339
dotud 99, 2175
dotýkati se 76, 1613
Drbal 71, 1489
drbati 38, 714. 715. 41, 786. 43, 829. 66, 1363
dřevo 11, 200. 12, 207. 208. 211. 214. 217. 92, 2032
drle 83, 1776
drozd 94, 2086
drtšky 52, 1018
drtina 65, 1327
družba 69, 1422
dryák 31, 561
dryje (= tři) 89, 1939
dub 13, 241—243
dudy 89, 1943
duch 76, 1622
dům 71, 1479. 1482. 1486. 1487
duše 32, 593. 38, 725. 39, 732. 44, 835. 836. 84, 1820
dvéře 66, 1345—1353
dvořák 80, 1704. 83, 1774. 86, 1866
dvůr 86, 1865. 97, 2130
dychánek 29, 541
dýchati 90, 1985
dým 7, 90. 91
dýmati 64, 1305
džbán (čbán) 27, 486. 65, 1330. 1331. 72, 1515. 94, 2079
eleborus 82, 1757
Epikurus 95, 2107
erb 84, 1823
eš 89, 1939
Eva 95, 2108
Ezop 98, 2158. 2159
fantasie 39, 744
fara 75, 1601. 1602. 1606
Faraon 95, 2109
fifidlo 39, 753
foch 74, 1581
forman 55, 1096. 1097
formanství 55, 1083. 57, 1109
fortel 79, 1688. 88, 1921
Fortunat 98, 2150
fůra 56, 1113.
Gabaonitský 96, 2112
gejdy 88, 1930
Goliáš 96, 2111
groš 65, 1328. 72, 1522. 75, 1598. 84, 1817. 1818
grunt 75, 1591
had 29, 539—544. 31, 573. 98, 2152
hádati 87, 1890
hadra 63, 1296. 72. 1510
háj 74, 1575
haléř 59, 1191. 84, 1818
hambalky 66, 1344
hanba 40, 770. 49, 938. 76, 1633
harc 78, 1660 1668
hasiti 64, 1308
Havel 48, 917. 96, 2115. 97, 2131
havran 18, 328. 329. 70, 1466
hedbáví 89, 1951. 101, 2213
hedbávný 63, 1282. 90, 1982
Helena 96, 2116
hlad 27, 496
hlas 13, 242. 82, 1744

hlava 16, 303. 20, 368. 30, 551. 31, 569. 33, 602—610. 38, 720. 39, 741. 745. 41, 777. 43, 833. 63, 1284. 66, 1355. 67, 1393. 84, 1803. 1808. 1809. 1813. 1815
hleděti 72, 1504. 1519. 1520. 77, 1650. 99, 2177. 100, 2202
hlemýžď 29, 545
hltati 69, 1421
hluchý 41, 787. 42, 804
hněv 40, 754
hněvati se 86, 1880
hnidy 31, 576
hnísti 62, 1252
hnízdo 15, 280. 22, 393
hodina 5, 51. 52. 92, 2037
hodiny 73, 1535
hoditi se 83, 1790. 84, 1821. 97, 2133
hodmo 101, 2212
hody 68, 1407. 1408 92, 2041
holič 64, 1311. 66, 1363. 1364
holičky 14, 246
holoplíště 16, 289. 290
holub 18, 330—334 50, 973. 51, 980. 986. 993. 54, 1051. 79, 1692
holý 66, 1362. 77, 1641
honiti 77, 1647
hora 10, 178—11, 181. 191. 63, 1297
hoře 89, 1956
hořeti 5, 72. 73, 1533
horký 64, 1307. 66, 1359. 1360
hořký 82, 1755. 90, 1993.
hospoda 55, 1097. 68, 1411
hospodář 25, 451. 46, 863
Hoška 51, 979
houby 14, 264
houf 90, 1986
housle 26, 481. 45, 852
housti 47, 909. 910. 68, 1406. 82, 1742. 1743. 88, 1928
hra 87, 1897—88, 1919
hrách 13, 230. 47, 887. 53, 1028. 1046. 54, 1062. 1063
hráti 89, 1943
hřbet 76, 1609
hrdlo 35, 662. 59, 1188. 69, 1420. 74, 1570.
hrdý 100, 2201
hřešiti 75, 1593
hříbě 94, 2074
hřích 76, 1633
hrncovati se 65, 1335. 83, 1779
hrnec 36, 674. 53, 1037. 1038. 1041. 65, 1332. 1333. 98, 2154. 2155
hrob 91, 1998
hrom 9, 133. 134
hroziti 78, 1663—1665
hrst 37, 699. 700
hruška 14, 253—255. 53, 1029
huba 35, 644—651. 40, 761. 67, 1387
hudec 94, 2078
hůl 27, 498. 499. 31, 562. 49, 946
humence 51, 990
husa 5, 42. 8, 124. 18, 335—341. 88, 1929. 94, 2083. 98, 2153
hvězda 4, 22. 29. 7, 101. 64, 1319
chalupa 71, 1482
chlap 83, 1795. 84, 1796
chléb 28, 510. 512. 32, 587. 35, 659. 661. 49, 934. 67, 1372—1378. 1381. 1389—1391. 71, 1495. 1496. 1498. 87, 1895
chlouba 48, 826. 85, 1833. 87, 1896
chodec 65, 1335. 83, 1775. 1776. 1779
choditi 58, 1153. 1156. 1165. 1169. 1175. 1176. 59, 1181. 62, 1252. 83, 1770. 84, 1821
chomout 57, 1129
chřest 12, 210. 218
chudoba 83, 1784. 92, 2017. 93, 2045
Chudobín 91, 2004
chudý 71, 1486. 72, 1523. 83, 1777. 1780
chut 39, 748. 749. 54, 1060
chůze 40, 756. 43, 823. 85, 1830
chváliti 73, 1532. 85, 1852
chvíle 76, 1625. 92, 2033
chytati 50, 953. 954. 957. 958. 962. 963. 51, 985 993. 997. 998. 1000. 52, 1003—1016
chytrák 88, 1920
jablko 14, 258—260. 98, 2151
jádro 14, 250
jahody 14, 251
jáma 51, 983. 91, 1997. 93, 2064
Jan 96, 2117
Janek 25, 461. 57, 1137. 96, 2117
jazyk 33, 605. 35, 652—657. 43, 834. 57, 1139. 69, 1432. 79, 1678. 85, 1831. 90, 1963
jed 31, 573. 82, 1766
jehla 61, 1246
jelen 22, 397
jelito 52, 1020. 53, 1034. 57, 1129
jeřábek 17, 324. 18, 333
jestřáb 19, 350. 352. 21, 385
jeti 55, 1100. 56, 1103. 1105
jezero 9, 152
ježek 22, 394—396
Jidáš 95, 2110. 96, 2113. 2114
jícha 53, 1031. 1039. 54, 1056.
jilec 77, 1637
jiskra 6, 71. 7, 97
jísti 54, 1055. 1056. 56, 1105 67, 1372—1397. 69, 1420. 1421. 1424. 71, 1503. 82, 1745. 87, 1895. 89, 1942. 100, 2197
jitřiti 82, 1760
kabát 41, 783. 62, 1267—1269.
kabele 83, 1770. 1771
káče 51, 1000
káď 52, 1017
kahanec 7, 102. 81, 1726
kal 52, 1008. 1009
kalendář 81, 1735. 1736
kámen 11, 184. 185. 47, 901. 48, 914. 927. 931. 67, 1375
kamna 46, 861. 862. 66, 1360
káně 18, 341
kanec 27, 487. 91, 2012
kanouti 83, 1786
kantor 80, 1702
kápě 69, 1420
kapitola 76, 1617
kaplan 75, 1600
kaplice 95, 2097
karty 87, 1903. 1910 88, 1916
kaše 68, 1398. 71, 1503
kat 74, 1573. 101, 2209
Kateřina 95, 2091

kavka 19, 343—344
kázeň 38, 728. 99, 2176
kdákati 19, 354—356. 72, 1508
kel 56, 1125
kerchov 90, 1995
keř 21, 374
kladivo 64, 1303. 1309
klamati 86, 1879
klaněti se 76, 1614
klas 5, 42. 18. 341
klášter 91, 2012
klec 15, 274. 275
kleměti 43. 825
klénot 71, 1501. 73, 1529
kleště 64, 1302
kleveta 18, 335. 33, 600. 50, 957
klička 50, 959. 960. 66, 1348. 73, 1541.
Klíma 96, 2122
klín 65, 1322. 1323
klíti 10, 173
klobása 98, 2157
klobouk 33, 609. 63, 1284. 1292. 1293.
klubko 61, 1235. 1245
kněz 75, 1599—1604. 82, 1767. 95, 2091
kniha 75, 1590. 80, 1703
knot 53, 1024
koba (= krkavec) 16, 296
kobliha 28, 508. 509
kobyla 100, 2190
kobylinec 98, 2151
kočka 28, 515. 517. 30, 546—551. 559. 76, 1618
kohout 4, 36 19. 345—350. 22, 398
kohoutek 54, 1069
kojiti se 86, 1862
koláč 27, 490. 38, 720. 42, 809. 69, 1421
koleno 96, 2113
kolo 48, 915. 56, 1110—1112. 92, 2031
komár 23, 415. 30, 552
komín 46, 858
konec 77, 1636. 78, 1672. 81, 1743. 87, 1902
konopí 13, 231. 18, 326
kopa 59, 1192
kopati 51, 983
kopí 38, 716
kopřiva 13, 222—224
kopyto 61, 1250. 1258. 1259. 94, 2071
kord 77, 1632. 78, 1669
koření 82. 1758
kořeniti 52, 1023
korouhvička 8, 116
kos 19, 357
kosa 47, 901. 48, 931. 95, 2103
kost 28, 519. 520. 29, 530. 35, 654. 36, 679
kostel 76, 1607. 1610
kostka 88, 1916. 1934. 89, 1944
kostnice 76, 1607
koš 9, 137
košile 60, 1205. 62, 1266. 1267
kotel 65, 1333. 98, 2154. 2155
kotr (= čtyři) 89, 1939
koule 55, 1082
koupě 59, 1202
kouřiti 54, 1066
kousati 25, 462. 27, 489. 495. 28, 522. 29, 538. 544. 30, 554. 31, 568. 35, 660. 41, 790. 77, 1654. 90, 1980. 96, 2113
kout 65, 1336
kov 63, 1299. 1300
kovář 64, 1302 1304
kovářství 64, 1302—1310
kovati 64, 305 - 1307
koza 14, 262 24, 424. 25, 447—455. 30, 555. 49, 942. 947. 950. 85, 1840. 99, 2167
kožich 31, 579. 32, 581. 62, 1272—63, 1277. 1291
kraj 61, 1234
krajíc 67, 1381
král 4, 2068
králka 89, 1938
krám 60, 1211
kramář 59, 1198
krása 100, 2196
krásti 52, 1017
kratce 45, 852
kráva 25, 463—26, 468. 29, 532. 49, 945. 98, 2160
krčma 66, 1361. 68, 1412
křeč 43, 834. 90, 1963
krejcar 29, 537. 32, 580 59, 1192. 1193. 83, 1775. 84, 1817
krejčovství 61, 1238—1249
křen 45, 848
křest 4, 20. 21
krev 36, 665. 666
křída 80, 1705
křídlo 16, 285. 287. 298
Kristus 96, 2120
křivda 74, 1573
krk 87, 1892
kroj 62, 1264
krok 5, 39. 37, 712. 42, 817. 68, 1411. 99, 2170
krokodil 96, 2121
kroupy 31. 561. 53, 1028. 57, 1129
kroutiti 90, 1975
křtalt 62, 1265
křtíti 75, 1604. 77, 1611. 1612 91, 2012
kruh 65, 1330
kuchař 53, 1027. 54, 1057
kuchařství 52, 1023 54, 1067
kuchyně 28, 506. 53, 1048. 1049
kukla 61, 1242. 89, 1940
kůl 45, 853
kulhavý 59. 1179. 84, 1826
kůň 25, 456 - 461. 47, 896. 50, 962. 55, 1083—1090. 1095. 56, 1105. 1114. 1124—1126. 57, 1135. 1136. 58, 1174. 59, 1181. 77, 1643. 78, 1666. 94, 2072. 2073
kuna 30, 553
kunstlíř 81, 1729
kupec 59, 1198. 60, 1206
kupectví 59, 1184—60, 1227
kupovati 59, 1184. 1190. 1199—1203. 60, 1223
kůra 67, 1374
kuře 19, 358—20, 361
kurva 69, 1443. 94, 2078
kusý 23, 414. 99, 2166

kuše 78, 1670
kuty 88, 1935
kůže 16, 300. 301. 23, 412. 29, 535. 38, 718. 719. 43, 830. 52, 1022. 61, 1237. 75, 1587
kvap 74, 1558
kvapný 46, 859
kvas 68, 1412
kvasiti 48, 932
kvasnice 17, 322. 55, 1079
kvíčala 20, 362
kyj 41, 794. 51, 987. 77, 1631. 78, 1672. 92, 2022
Kyjov 91, 2003. 101, 2214
kyselý 68, 1399. 98, 2156
lačný 58, 1403. 1404
lámati 65, 1324
lán 46, 885
látati 62, 1254—1256
láti 83, 1773
latina 81, 1716
lavice 66, 1341. 72, 1511. 1512. 84, 1801. 91, 2015
Lazar 96, 2123
lazebník 66, 1363
lázeň 66, 1359—1364
led 9, 135. 147. 25, 464. 26, 472
lejno 26, 477. 82, 1768
lékař 82, 1754. 1767
lékařství 69, 1435. 82, 1754—1769. 90, 1973
lekati se 83, 1775
lelek 20, 363
lenivý 76, 1624
lep 51, 982. 52, 1003
les 10, 177. 12, 207—210. 217. 218. 47, 889. 50, 955. 81, 1732
léta (věk) 39, 730. 731. 736
letěti 26, 286—289. 291—294. 298. 20, 364. 21, 384. 30, 558. 45, 856
letničky 76, 1629
léto 98, 2158
lev 23, 413
lež 61, 1244
lhář 93, 2042
lháti 36, 675. 48, 926. 50, 973. 66, 1344. 85, 1832
libový 45, 855. 54, 1064
líčidlo 66, 1358
líčiti 66, 1358. 100, 2196
lína 82, 1751
líska 28, 514
list 58, 1171. 97, 2142
liška 22. 398—407. 23, 414. 50, 954. 51, 981. 61, 1249. 80, 1706. 93, 2065. 98, 2156
lopata 49, 933
losos 17, 315
lotr 69, 1443. 97, 2130
loupež 99, 2165
louže 75, 1605
lov 50, 966. 52, 1005—1009
lučiště 50, 961
lyko 12, 212
lyska 51, 1000
lžíce 67, 1394. 60, 1429. 71, 1497
macecha 74, 1573
máčeti 62, 1275
makovice 84, 1804
malířství 49, 937—941
málo 71, 1492. 99, 2174
malovati 49, 937—941
Mammon 96, 2124
mandel 47, 905
Mandragora 14, 263
manželství 69, 1433. 1434
maršťal 55, 1084
Marta 96, 2123
Martin sv. 96, 2125
máslo 49, 951. 54, 1064. 68, 1401
maso 53, 1047. 54, 1063
mastiti 52, 1019. 54, 1052. 1053
mastný 53, 1036. 68, 1402
materia 95, 2091
matka 69, 1437. 70, 1465. 1470. 1471. 1475. 77, 1651
Matka Boží 96, 2126
mazati 55, 1097. 1100
meč 78, 1676. 79, 1677. 1678
med 23, 408. 31, 567. 573. 574. 82, 1766.
medvěd 23, 408—413. 47, 899. 900. 50, 977. 88, 1919
mech 11, 184
měch 50, 976. 52, 1012. 59, 1203
měchýř 16, 807. 79, 1682
Mělník 51, 979
melodie 81, 1738
měniti se 92, 2033
měsíc 4, 22. 26
městi 66, 1345. 1346. 72, 1513
měšec 60, 1215—1219. 1227. 70, 1457. 1464. 71, 1493. 89, 1947
měšťan 73, 1526
metla 80, 1711. 1713
mez 46, 874
mezera 50, 971
Michal 96, 2128
míjeti 95, 2096
Mikeš 96, 2129
milosrdenství 74, 1573
milost 33, 615. 70, 1472. 1473. 76, 1619. 89, 1952
milý 69, 1445. 70, 1446. 1447. 72, 1516. 100, 2186
mince 59. 1195
míra 48, 919. 920. 60, 1209
mísa 67, 1388
místo 6, 62—69. 34, 640. 56, 1107. 83, 1792. 1793
mistr 80, 1702
mistrovství 45, 843. 46, 868
mladost 39, 729. 730
mladý 74, 1553. 90, 1983
mlátiti 47, 888
mláto 26, 478
mlčeti 41, 796. 797. 799. 803. 804. 56, 1109. 73, 1539. 81, 1719
mléko 26, 468. 30, 549. 70, 1475
mlíti 48, 912—915. 928
mlýn 47, 906—928
mnich 69, 1420. 75, 1606. 91, 2012
moc 11, 195. 79, 1679—1684. 84, 1805
močidlo 7, 97. 32, 582. 583
modla 4, 21. 76, 1626
modlitba 76, 1618

Modřice 91, 2003. 101, 2214
Mojžíš 96, 2127
mol 30, 554. 555
mor 24, 438
moře 9, 153—155. 10, 165. 168 169. 12, 207. 16, 293. 18, 335. 57, 1140. 75, 1591
most 10, 161. 26, 471
mošna 83, 1778
motovidlo 51, 980. 72, 1507. 79, 1693
moudrost 62, 1273. 81, 1722. 1723. 84, 1800
moucha 20, 365. 30, 557. 558
mouka 8, 111. 13, 229. 48, 917. 96, 2115
mouřenín 91, 2005
mozek 19, 353. 33, 606 39, 747
možný 72, 1523. 84, 1807. 87, 1889
mračno 8, 118. 120. 126. 127
mráz 9, 132. 35, 651. 62, 1266
mrcha 91, 1999
mrskati 80, 1712
mrtvý 90, 1989—1992. 1996
mrzeti 86, 1869
mše 76, 1608. 1609
mudrovati 81, 1720. 1721. 94, 2071
můra 58, 1157
muškát 26, 465. 82, 1768
mydliti se 64, 1313. 1314
mýdlo 64, 1312
mýliti 83, 1786
mysl 32, 597. 598. 34, 623. 38, 722. 67, 1388. 75, 1596. 1597
myš 30, 550. 556. 559—31. 561
myšlení 73, 1548
mýti 66 1362. 67, 1370. 91, 2005 2008
nabývati 68, 1415—1417
naděje 53, 1046
nadělití 83, 1770
nadíti se 92, 2024
nádoba 9, 142
nádobí 45, 838
ňadra 29, 543. 31, 578. 42, 811. 812. 93, 2061
nadýmati se 99, 2169
nahý 42, 812. 813. 43, 827. 828. 63, 1294. 78, 1675. 83, 1781
nacházeti 63, 1296. 71, 1502. 72, 1510. 1511
náklonek 55. 1081
nákovadlí 64, 1303
napsati 82, 1752. 94, 2082
narodití se 39, 737
násilí 79, 1686
nastaviti 84, 1797. 101, 2211
nastoupiti 90, 1975
nástraha 52, 1015
nazbyt 72, 1517. 81, 1724
nebe 4, 23. 28. 30. 31. 8, 123. 76, 1618
nebezpečný 84, 1812
nebozíz 65, 1326
necky 51, 986
neděle 100, 2200
nehet 38, 713
z Nemanic 71, 1489. 91, 2004
Němec 30, 555
nemilost 69, 1444
nemoc 89, 1960. 90, 1965. 1993. 92, 2019
němý 42, 802. 804. 43, 831
nenávist 85, 1847
nenechavec 100, 2193
nepřítel 30, 556. 59, 1190. 70, 1452. 1461. 78, 1663. 79, 1685
nesnáz 74, 1562. 1563. 99, 2167
nesrozumění 74, 1563
neštěstí 36, 685. 70, 1467. 84, 1811. 92, 2032. 93, 2044. 2046. 2047. 2058
nevděčný 87, 1892
nevěra 93, 2061
nevěsta 40, 772. 70, 1468
nevěstka 34, 639
nezdara 71, 1500
nezdraví 90, 1966
neznámost 69, 1444
nezvůle 67, 1389
než 86, 1868
nežít 43, 832. 89, 1962
nit 61, 1235. 1245
niva 47, 903
noc 4, 37
noha 15, 266. 25, 457. 26, 466. 27, 503. 505. 30, 556. 37, 705. 707. 711. 43, 819. 58, 1160. 1161. 67, 1389. 73, 1537. 83, 1780.
nos 15, 277. 279. 19, 357. 20, 367. 26, 477. 30, 558. 34, 641—35, 643. 41, 788—792. 43, 823. 58, 1155. 1175
nota 81, 1739
nouze 45, 840. 83, 1783. 1785. 89, 1957
noviny 66, 1361. 86, 1873. 1874
nůž 54, 1057. 89, 1961
oběd 54, 1061. 67, 1392. 71, 1497 76, 1608
obočí 41, 781
obrátiti 56, 1109—1122
obrok 57, 1138
ocas 16, 303. 304. 17, 310. 20, 366. 22, 401. 403. 405. 407. 23, 414. 28, 518. 528. 30, 547. 80, 1706. 93, 2065. 99, 2166
ocet 53, 1032. 1033. 55, 1078. 1079
odestati se 92, 2020
odplata 75, 1592
odpověd 85, 1828. 1834
odpovídati 80, 1713. 85, 1844. 1845
oheň 6, 70—74. 76. 78. 80. 83. 7, 91. 9, 136. 53. 1042. 58, 1156 61, 1237. 63, 1300
ohledání 93, 2059
ohlédnouti se 101, 2210
ochuzení 72, 1524
oj 56, 1109 1122
okenice 65, 1337
okno 46, 861
oko 21, 386. 24, 439 33, 613—34, 630. 37, 706. 40, 757. 776. 41, 778—782. 46, 863. 48, 917. 60, 1215. 70, 1473. 77, 1640. 89, 1952. 90, 1987
okrásti 93, 2042
olej 6, 73. 7, 102. 27, 486. 94, 2079
olovo 11, 189
oltář 76, 1614
onuce 63, 1296. 72, 1509. 1510
opatrnost 81, 1724. 84, 1806
opice 23, 414. 50, 968. 95, 2104
opilý 3, 5. 9, 130. 69, 1423. 85, 1846. 93, 2050
opláceti 85, 1842
oplátka 86, 1871
opovídati se 92, 2039

opravovatel 46, 867
orati 24, 434. 27, 488. 46, 874—876
ořech 14, 249—251. 50, 975
orel 17, 323. 20, 364. 365
osel 26, 469—473. 47, 891. 55, 1095. 80, 1707. 1708. 88, 1931
osnova 60, 1230. 1232
osten 93, 2063
ostří 78, 1676
ostruha 55, 1090—1092
osy 31, 562
ošlejch 57, 1133
oštěp 79, 1687. 91, 2010
otázka 85, 1845
Otčenáš 81, 1727
otec 70, 1470
otruby 48, 917. 96, 2115
outek 60, 1230—1232
ovce 24, 429. 25, 453. 26, 474. 475. 49, 943. 947 948. 80, 1709. 1710.
ovčák 49, 946
oves 47, 896. 55, 1089
ovoce 11, 201. 14, 244—261
ožeh 49, 936
padati 45, 849. 850. 51, 983. 72, 1522
pádlo 88, 1927
páchnouti 53, 1037. 1039
pacholek 91, 2016
Páchovské 69, 1425
palec 88, 1915
palice 65, 1322. 74, 1564. 77, 1656. 79, 1688. 92, 2022
paměť 38, 723
pán 71, 1479. 1496. 78, 1674. 82, 1753. 83, 1794. 1795. 84, 1796—1800. 87, 1886
panna 12, 216. 30, 555. 69, 1440. 89, 1951. 101. 2213
pánvička 65, 1334. 79, 1690
párati 61, 1238—1240
pařiti 52, 1018
pas 37, 687. 43, 824
pastva 49. 944
pastýřství 49, 942—951
pata 37, 706. 708—710. 43, 820. 821. 58, 1166 1168
pátek veliký 33, 601. 76. 1623
páteř 80, 1709 1710
páv 17, 323 20, 366
pazdeří 13, 228. 232
pazour 23, 413
pec 49, 936. 53, 1045. 71, 1484. 1485. 76, 1614
pecen 67, 1381
péci 53, 1043
pečeně 53, 1025. 1035. 1043
pečetiti 75, 1595. 84, 1819
pekař 49, 935
peklo 3, 11. 71, 1482. 76, 1631
peň 12, 213
peníz(e) 59, 1184—1195. 60, 1208. 1225. 69, 1425. 70, 1474. 71, 1493. 81, 1723. 1724. 85, 1856. 93, 2055
pěnkava 20, 367
pepřiti 54, 1054
peprný 54, 1055. 1056. 68, 1395
peří 15, 278. 282. 284. 16, 288. 291. 81, 1727
peřina 94, 2069
pernička 65, 1330
pes 11, 185. 27, 488—29, 531. 50, 952. 966. 967. 51, 1002. 53, 1049. 57, 1137. 71, 1498. 90, 1980. 98, 2159. 2160
pěst 87, 1892
pěstovati 92, 2019
pěšky 56, 1113. 58, 1174. 59, 1181. 76, 1543
Petr 95, 2095. 97, 2130. 2131
petržel 25, 454. 39, 751
pídimužíček 38, 717
pilník 11, 193
písek 11, 187. 188. 46, 865. 866
píseň 71, 1495. 81, 1742. 1743. 87, 1895
pískati 51, 988. 62, 1259. 88, 1929. 89, 1942
píšťalka 13, 233
pištěc 78, 1662
píti 68. 1418. 1419. 69, 1424—1426. 1430. 86, 1872
pivnice 55, 1082
pivo 38, 720. 55, 1076—1080
pláč 39, 735. 40, 762. 763. 60, 1206. 77, 1651. 90, 1764
plášť 8, 114. 62, 1270. 96, 2125
platiti 59, 1204. 60, 1205. 1207. 86, 1872. 89, 1939
plátno 61, 1243. 94, 2084
plésti 45, 854
plevy 46, 879. 47, 893. 894
plíce 36, 673—675. 53, 1038
plniti 85, 1835. 86, 1859. 93, 2051
plot 45, 846. 853
plovati 9, 150. 10, 155. 57, 1146
plýtvati 15, 273. 93, 2057
počátek 42, 810
počet 70, 1459. 81, 1724
počkej 80, 1715
podlézati 45, 851. 99, 2163
podmazati 88, 1915
podobný 44, 837
podsobní 54, 1093
podsport 79, 1689
pohádka 100, 2182
pohlavek 77, 1639
pochybovati 75, 1583
pokání 95 2089
poklička 53, 1040. 1041. 65, 1332.
pokoj 67, 1378. 73. 1531. 76, 1638. 93, 2045
pole 10, 177. 51, 1001
polet 98, 2157
políbení 95, 2110
polívka 53, 1047. 54, 1063
pomeč 51, 985
pomníti 86, 1882
pomorančí 14, 258
pomyje 30, 557
popel 13, 243. 53, 1029. 68, 1398
popouzeti 93, 2052
poskok 58, 1173
posměch 86, 1870
postiti se 42, 818. 68, 1403
posvícení 68. 1409. 76, 1610
pot 42, 805
potěšení 84, 1824
potok 9, 153. 156
potýkati se 77, 1640. 79, 1679

pout 90, 1965. 91, 2003
povětří 8, 109
povinnost 83, 1791
povolovati 75, 1592
povýšiti 84, 1823
pozadu 88, 1936
pozdravovati 85, 1841
poznati 44, 837
požehnání 93, 2062
požehnati se 76, 1615
práce 42, 806—810 68, 1397. 83, 1791
práh 66, 1352
Praha 46, 872. 91, 2000. 2001. 97, 2032. 2033
prach 10, 175. 176. 50, 972
prase 26, 479. 59, 1203. 94, 2083
prášiti 47, 892
pravda 74, 1559. 1574—1578. 1580—1582. 85, 1846. 1847. 90, 1963. 93, 2048—2050
pravidlo 46, 870
právo 73, 1545—1548. 92, 2040
pře 75, 1583
přehlédnouti 87, 1907
premovati 61, 1244
příčes 41, 786
příboda 92, 2018. 2039—2041
přichovávati 86, 1860
přijedek 67, 1393
přijímač 87, 1887
přikrývka 66, 1340
přímo 94, 2068
přísahati 86, 1877
přísti 72, 1514
přítel 60, 1227. 70, 1452—1460. 71, 1487. 85, 1856. 87, 1901
přivázaný 100, 2194
privilegia 90, 1971
přízeň 40, 774—776
prkno 65, 1327
procitnouti 98, 2161
prodávati 44, 836. 59, 1197. 1200. 60, 1210. 88, 1922. 94, 2084
prohlédati 60, 1215
prohrati 87, 1899. 1907
propáliti 72, 1521
propast 11, 182
propéci 65, 1334
prorok 75, 1605. 94, 2066. 97, 2136. 2137.
prositi 83, 1772. 1773. 1778. 93, 2052
proso 21, 379. 99, 2168
proud 9, 150
provaz 11, 188. 57, 1130. 1131. 94, 2081
prst 37, 702—704. 63, 1285. 66, 1349. 89, 1941
prým 62, 1274
psota 56. 1114
ptáčník 51, 988
pták 8, 109. 15, 274—16, 299. 17, 323—22, 393. 35, 657. 51, 985. 987. 988. 991. 997. 52, 1003. 53, 1030
půjčka 86, 1871
půjčovati 60, 1207. 74, 1562. 85, 1842. 85, 1856. 91, 2011
pulpit 80, 1703
punčocha 63, 1292. 1293
půst 28, 516
pýcha 93, 2045
pykati 74, 1552. 86, 1881
pýř 40, 773
pysky 35, 660. 77, 1657
pyšný 73, 1540. 83, 1772. 95, 2099. 2100. 100, 2201
pytel 26. 470. 479. 48, 922—924. 926. 927. 50, 976. 51, 995. 62, 1261. 1262. 87, 1894
řad 88, 1926
rada 30, 556. 557. 73, 1544. 1549. 74, 1552. 1553. 1556. 1561
rádce 74, 1555. 1558
raditi 73, 1542. 1543. 1550. 74, 1554. 1557
ráj 71, 1482. 97, 2133.
rak 17, 316—322
rákosí 52, 1011
rána 70, 1460. 77, 1646. 82, 1760
ráno 5, 46. 54
řeč 10. 161. 162. 15, 278. 32, 586. 39, 739. 41, 794—42, 804. 45, 847. 73, 1538. 1539. 74, 1582. 85, 1828—1835. 91, 2014
řečník 94, 2078
rejdovati 55, 1101. 1102.
řemen 7, 92. 16, 300. 61, 1236. 1237. 63, 1295. 75, 1587
řemeslo 45, 838—843
řepa 75, 1585
řešátko 54, 1050. 72, 1506. 1521
řetěz 28, 511
řezník 52, 1019
řež 13, 229
říčice 9, 142. 48, 921
Řím 94, 2070
řit 25, 453. 49, 947. 54, 1052
robota 61, 1238
rohatý 99, 2171
rohy 16, 305. 306. 308. 22, 397. 23, 417. 25, 445. 448. 26, 480. 32, 590—592. 67, 1376. 1389. 95, 2099
Roudnice 51, 979
roucho 30, 555
rovný 70, 1448
rozkmotřiti se 70, 1462
rozpásati se 63, 1287
rozraziti 72, 1515
rozum 33. 599. 608. 39, 730. 738—753. 40, 755. 69, 1436
rozuměti 81, 1721
rožen 53, 1025
rub 62, 1272
ručnice 51, 999
ruka 33, 615. 36, 682—698. 37, 704. 51, 991. 996. 67, 1375. 70, 1473. 89, 1952. 98, 2147
rukáv 63, 1276—1280. 1290
rukojmě 74, 1570
ruml 88, 1914
růže 13, 225—228. 45, 847
ryba 15, 267—273. 17, 309—315. 30, 546. 555. 52, 1003. 1006. 1007. 1015. 1017. 76, 1616
saditi 87, 1911. 88, 1913
sádlo 28, 507. 29, 531. 54, 1064
sak 15, 272. 17, 311. 312. 52, 1004. 1007. 1010
Samson 97, 2135

Sardanapal 97, 2138
Saul 97, 2136. 2137
sedlák 47, 888. 889. 892. 73, 1526. 84, 1797. 91, 2015
sedlo 27, 482. 56, 1126. 57, 1128
sednouti 92, 2023
sekanina 47, 897
sekati 12. 206. 53, 1044
selhati 79, 1691
sen 40, 766. 769
seno 98, 2160
sestra 69, 1443
shnilý 70, 1447
schovati 71, 1490. 1493. 77, 1655
schovati se 90, 1987
síla 25, 456. 40, 754—756
silnice 58, 1151
síť 51, 998. 52, 1013. 1014
síti 46, 877—880. 885
skáceti 57, 1132
skákati 42, 815. 816. 45, 851. 57, 1138. 1146. 77, 1652. 88, 1925. 1928. 99, 2163. 2180. 2181
skála 11, 183. 186
skok 42, 817. 58, 1163. 1177
skutek 73, 1538. 74, 1576
sladký 68, 1399
sláma 6, 76. 12, 220. 47, 897. 57, 1129. 65, 1337. 66, 1340
slaměný 90, 1982
slanina 27, 501. 30, 548. 54, 1053. 1063
slavíček 20, 370. 371
sleď 17, 315
slepice 19, 351—355. 358. 72, 1508
slepý 39, 750. 41, 782. 42, 804. 49, 940. 59, 1202 92, 2021. 93, 2064
slib 10, 178. 74, 1572. 86, 1862
slíbiti se (= zalíbiti se) 86, 1883
slibovati 74, 1562. 1571. 1572. 86, 1857 až 1859. 93, 2051
slina 35, 648
slíva 14. 255 - 257
slovo 41, 794. 42, 800. 78, 1669. 79, 1687. 84, 1819
sluha 71, 1501. 96, 2124
sluch 13, 241
slunce 4, 22. 24. 25. 32. 34. 7, 101
slyšeti 85, 1832
slza 34, 624. 96, 2121
směna 69, 1435
smetiště 19, 347
smích 40, 758—763
smrděti 82, 1761—1765. 90, 1995. 91, 1999
smrt 5, 39. 29, 536. 50, 952. 90, 1966—1984
smysl 33, 602
sněm 84, 1800
sníh 9, 131. 19, 344
snop 47, 905
sojka 20, 368
sokol 20, 369
soliti 53, 1027. 68, 1396
soukati 60, 1228
soused 70, 1455. 1467. 73, 1528—1533
soustruh 65, 1329
spáliti se 6, 85. 86. 7, 89. 99. 100
spaní 40, 764—769
společný 84, 1824
spolek 87, 1888
spravedlivý 84, 1814
spravedlnost 74, 1559. 75, 1594
spravovati 83, 1789
spřež 47, 890. 55, 1094
sraziti 88, 1917
srdce 24, 441. 34, 625. 35, 649. 36, 667 až 670. 81, 1766
srp 46, 883
srst 15, 278. 16, 302. 24, 426. 427. 432. 25, 446. 452. 453. 27, 498. 49, 949. 99, 2167
sršeň 31, 563—569
stádo 24, 433. 49, 945
stáří 39, 734. 73, 1549
starost 71, 1499. 94, 2075
statek 46, 860. 72, 1516. 91, 2010
stav 62, 1264. 69, 1433
stavěti 46, 857. 860. 865. 867. 872. 873
stéblo 47, 895
stěhovati se 71, 1489
stěna 47. 887. 64, 1319. 66, 1342. 1343. 1356
stezka 58, 1151
stín 7, 107. 108. 25, 460. 40, 766
stoh 30, 556
stolička 72, 1505
stopa 50, 964
stoupa 9, 138. 48, 825
strach 40, 757. 90, 1966. 1967
straka 21, 374—376. 26, 467
strana 74, 1569
strašidlo 47, 904
strašiti 100, 2190
střecha 9, 130. 18, 333. 21, 382. 46, 871. 51, 991. 996. 72, 1522. 73, 1534
(s)třevíc 62, 1252. 1255. 1257. 88, 1932
střevo 24, 437
stříleti 50, 972—974. 979. 980
střízlivý 69, 1423
strniště 52, 1006
strojný 53, 1034
strom 11, 198. 199. 201—203. 216. 14, 259. 260. 45, 845
strýc 70, 1465. 1466
strych (= korec) 60, 1206
stud 12, 216. 40, 770—773. 86, 1866
stůl 67. 1379. 1380. 87, 1903
stýskal 68, 1415
sud 54, 1070. 1072—1074
sucho 56, 1106. 98, 2162
suk 64, 1320. 1321. 65, 1322
suka 52, 1011
sukně 60, 1205. 63, 1279. 1280
sůl 10, 156. 11, 197. 25, 450. 34, 628. 629. 59, 1185. 67, 1372
summa 73, 1536
sváda 68, 1412
svaditi se 84, 1797. 101, 2211
svátost 76, 1613
svatý 95, 2094
svazovati 93, 2065
svědek 74 1566. 1567
svědomí 33, 599. 600. 74, 1567
svět 6, 65. 29, 533. 70, 1463. 74. 1559. 90, 1988. 92, 2030. 2041

světlo 7, 105. 106. 46, 861. 87, 1916. 95, 2105
svíce 7, 104—106
svině 26, 476—487. 39, 751. 54, 1052. 82, 1761. 93, 2056. 94, 2079. 96, 2128
svítání 4, 35. 36
svlékati 42, 813. 63, 1294
svoboda 39, 738
svrběti 38, 714. 41, 786. 43, 829. 830
svůj 84, 1822
sýr 67, 1391
sysel 31, 570
sytý 42, 818. 68, 1404. 83, 1771. 96, 2115
šanc 79, 1694
šatstvo 62, 1261—63, 1296. 67, 1390
šavle 91, 2014
šedivěti 94, 2075
šerm 79, 1688
šermovati 69, 1432
šestinedělka 66, 1361
šev 61, 1240. 62, 1253. 63, 1288
šibenice 83, 1788. 101, 2208
šídlo 62, 1261. 1262
šik 80, 1698
šilhavý 41, 782
Šimon 97, 2139
šimoniti 97, 2140
šip 76, 1671
šiška 14, 247. 54, 1065
šíti 61, 1238. 1243. 1248. 1249—1251
šklubati 51, 997. 53, 1030
škoda 74, 1572. 86, 1870. 89, 1949. 93, 2059
škoditi 78, 1664. 1665
škořepina 14, 249. 29, 545
škorně 63, 1286
šlépěj 58, 1158
šňupka 41, 793. 80, 1700
šňůra 64, 1317. 1318
špaček 20, 372. 373
špic 71, 1491
špička 50, 974. 77, 1687
špina 67, 1370
špižírna 71, 1486
šrot 48, 913
štědrost 11, 196
štěstí 3, 3. 36, 684. 70, 1457. 1467. 88, 1924. 93, 2046. 2053. 95, 2093
štír (souhvězdí) 4, 34; (zvíře) 29, 540
štítiti se 93, 2044
štváti 50, 955. 966—968. 51, 978. 981
štych 61, 1241. 80, 1700
švagr 50, 977
švec 61, 1251. 62, 1258—1260
Tábor 97, 2141
táhnouti 47, 890
tanec 88, 1931. 1932. 98, 2158
tanty vanty 94, 2076. 100, 2205. 2206
tele 19, 354. 29, 532. 534. 50, 970. 71, 1483
tělo 32, 593
temeno 38, 726
teplo 7, 90. 46, 861
tesař 64, 1315
tesati 64, 1316
teta 70, 1463
tetřev 21, 377
těžkost 89, 1954
tkáti 60, 1229
tlampy žvampy! 94, 2077
tlumok 77, 1634
tma 4, 37. 81, 1731
tnouti 64, 1315
tobolka 87, 1888
točiti se 92, 2031
tolar 70, 1474
Tomáš 99, 2173
tonouti 57, 1141. 1145
topol 13, 240. 18, 328
touš 88, 1933. 89, 1939
traňk 82, 1756. 90, 1976
tratiti 71, 1502
tráva 12, 219—221
trdlo 65, 1328. 67, 1366
trefiti 88, 1914. 92, 2022. 2037. 2038. 94, 2067
trestati 75, 1594. 84, 1815
Třešť 46, 885
trh 59, 1185. 60. 1211. 62, 1260
trhati 62, 1270. 1271
tříska 37, 746. 41, 785
trn 9, 143. 13, 236—239. 21, 383. 30, 556. 43, 824
trošt 86, 1863. 1864
trpěti 77, 1635. 86, 1875
třtina 13, 233—235
trubač 82, 1746
truska 63, 1299
tupiti 84, 1825
Turek 91, 2014
tvář 33, 611. 612
tvaroh 89, 1946. 94, 2076. 100, 2205
učiti 71, 1503. 80, 1708—1710. 81, 1717. 1718. 1728. 1731. 82, 1745. 88, 1931
udice 17, 313. 52, 1003
uhlí 6, 75. 81. 82
úhoř 17, 309. 310. 314
ucho 23, 410. 417. 34, 631—636. 39, 746. 41, 783—787. 50, 956. 85, 1819. 1850
uchvátiti 93, 2062
úkrop 10, 163
ulice 73, 1527. 81. 1728
umění 45, 842. 72, 1525. 81, 1719. 1729. 1734
umírati 69, 1437. 83, 1787. 90, 1977. 1978
úmysl 93, 2045
undati se 100, 2197
úřad 83, 1786—1790
Uriášovský 97, 2142
úrok 73, 1536
urozený 84, 1801
ústa 33, 618. 35, 644—651. 37, 697. 54, 1051. 56, 1124. 61, 1243. 64, 1310. 67, 1394. 69, 1429. 81, 1716. 82, 1766. 85, 1848. 92, 2036
ustupovati 83, 1795
utíkati 77, 1647
utráceti 68, 1413
utrpení 84, 1824
uváznouti 57, 1139
uzda 55, 1092. 56, 1123
uzel 60, 1233
váda 74, 1561
vaditi 73, 1543

vadnouti 45. 844
váha 60, 1220. 1221
válka 93, 2045
vandrovati 58. 1170
Vaněk 74, 1560. 97, 2144
varda 31, 578
vařiti 53, 1026. 1028 1040. 1041. 1044. 1046. 54, 1058. 55, 1076. 1080
Vavrda 88, 1935
vážný 84, 1802
včela 31, 572—574
vděk 87, 1892
večer 5. 45. 50. 54
večeře 54, 1061
věchet 27, 484. 65, 1338
vejce 19, 351. 359. 72, 1508. 96, 2122
věk 39, 730—737
velbloud 23, 415—418. 30, 552
věník 54, 1071. 97, 2143
věřiti 86, 1876—1879. 1881. 87, 1886
věřování 60, 1206
ves 59, 1184
veselý 68, 1405. 1406. 81, 1740
veslo 57, 1140
veš 31, 575—579. 581
veta 85, 1855
vhod 86, 1867
viniti 74, 1565
víno 54, 1068. 1070. 70, 1454. 96, 2122
víra 16. 293. 37, 700. 60, 1208. 1209. 76, 1628. 81, 1724. 91, 2013
vítati 100, 2198
vítr 8, 110—117. 120—122. 13, 234. 52, 1004
vláčeti 46, 875
vlas 42, 814. 69, 1436. 75, 1586. 77, 1644. 1645. 84, 1797. 101, 2211
vlast 94, 2066
vlaštovice 21, 391
vlévati 54, 1072. 1075
vlídnost 96, 2118
vlk 15, 278. 20, 371. 22, 400. 23, 419—438 25, 462. 30, 555. 46, 876 49, 943. 950. 50, 955. 956. 962. 970. 80, 1709. 1710. 91, 2012. 98, 2146. 99, 2165
vlna 49, 948
vnada 51, 989
vocalis 80, 1706
voda 9, 136—169. 15, 267—273. 17, 318 319. 30, 546. 47, 907. 908 911. 51, 999. 52, 1005. 1010. 1018. 57, 1146. 58, 1156. 63, 1291. 69, 1428. 72, 1515. 97, 2141. 98, 2146 2151
voditi 58, 1153. 1154
vojsko 78, 1674. 84, 1799
voněti 82, 1762. 1763
vosk 75. 1595. 96, 2126
voziti 56, 1104. 57, 1137
vrabec 17, 324. 21, 379—384. 47, 904. 51, 996. 99, 2168
vraceti se 58, 1169. 59, 1180. 71, 1488
Vracov 91, 2002
vrána 20. 369. 21, 376. 385—390. 51, 992. 996
vrátce 14, 262. 25, 455
vrátný 84, 1816
vrba 21, 375. 51, 995
vrchnost 84, 1804
vrchovatá 69, 1427
vřed 89, 1958. 1959
vrš 52, 1016
vrtati 65, 1325
vrt 99, 2178
vrtoch 99, 2179
vrzati 66, 1354
vstávati 43, 822
vůdce 93, 2064
vůl 29, 533—536. 52, 1022
vůle 38, 720. 67. 1372. 76, 1630. 1631
vůz 55, 1085. 1087. 1097. 56, 1108. 1111 až 1115. 57, 1134. 72, 1511. 85, 1840. 95, 2101
vydělati 71, 1493
vyhraná 87, 1897
vyhrati 88. 1935. 1936. 89, 1937
výklad 81, 1733
výlupek 14, 248
vymlouvati se 74, 1565
vypřáhati 57, 1127
výr 21, 378. 51, 984
výskal 68, 1415
vystříhati 78, 1663
vývratek 27, 492
vyvýšený 84. 1811. 1812
vzrůst 38, 727. 39, 729. 45, 844
vzývati 98, 2147
zabrati se 90, 1986
zadek 84, 1813
zahrada 30, 555. 556. 44, 835
zahradník 25, 451
zachování 87, 1885
zajíc 24, 439—443. 50, 952. 976—978
zajímati 75, 1585
zalehnouti 80, 1697
záloha 78, 1660. 1668
zamknouti 64, 1310
zapisovati 75, 1590. 81, 1736
zapomínati 81, 1718
zapřáhati 56, 1116 1117
zasekávati 80. 1696
zastati 83, 1792. 1793
zastaviti 56, 1121. 60, 1205
zašlapati 99, 2164
zavedená 87, 1897
zavésti 59, 1183
závist 36, 680. 100, 2183
zbojník 83, 1781
zboží 93, 2045
zbrojný 78, 1675
zbývati 83, 1782. 84, 1806
zdařiti se 92, 2029
zdráhati se 40, 772. 70, 1468. 100, 2203. 2204
zdraví 32, 597. 38, 722
zdravý 82, 1754
zed 66, 1355. 73, 1526. 80, 1695
zelí 56, 1104. 69, 1439
země 10, 171. 172. 80, 1699
zevel 22, 392
zima 98 2158
zisk 60, 1226. 89, 1948. 1949
zítřek 5, 43. 44. 55
zívati 85, 1827
zkušenost 45, 842. 81, 1734

zlato 11, 189 192. 63, 1297. 1298. 1301. 70, 1453
zlatý (mince) 59, 1191
zloděj 87, 1887. 93, 2042. 2043
zlost 69, 1435. 85, 1839
zmýliti se 88, 1924
znečistiti 54, 1072
zpěčovati se 93, 2063
zpěv 15, 276. 277
zpívati 68, 1405. 71, 1495. 81, 1737. 1740. 1741. 1743. 82, 1744. 1745. 87, 1895. 98, 2158
zpovídati se 75, 1603
zrazovati 96, 2120
zrno 18, 331. 19, 355. 47, 893
ztráta 60, 1226
ztratiti 87, 1908
zub 28, 513. 526. 32, 583—589. 35, 656. 658 661 90, 1984 1991
zvěřina 52, 1023. 53, 1039. 93, 2056
zvídati 85, 1853. 1854
zvoniti 75, 1606. 76. 1627
zvůle 68, 1400. 83, 1783
žába 15, 272. 17, 321. 18, 325. 25, 452. 32 582. 583. 99, 2169
žák 30, 555. 80, 1701. 1703. 1704
žaludek 36, 671. 672
Žamberk 91, 2016
žebrák 83, 1771. 1772. 1774. 1778
žebřík 45, 856
žejdlík 96, 2122
železo 11, 193—195. 47, 902. 64, 1307. 79, 1684. 84, 1805
žeň 46, 881—883.
žena 25, 461, 60, 1206. 69, 1435. 1437. 1439. 79, 1678. 91, 2003. 101, 2214
ženiti se 70, 1474. 1475
žert 88, 1922. 1923
Žid 4, 21. 91, 2009—2013
židoviny 84, 1804
žíla 35, 664
žíti (žnouti) 46, 877—880
život 5, 39. 39, 733. 75, 1586. 90, 1978. 1982
živý 90, 1989. 1990
žíž (= šest) 89, 1939
žlab 8, 129

Mimo Rozpravy III. třídou vydaná díla:

Dr. *V. Mourek.* Kronika Dalimilova. . . . . Cena 2 K 80 h.
Dr. *V. Vondrák.* Glagolita Clozův. . . . . Cena 6 » — »
Josef Truhlář. Listář Bohuslava Hasišteinského z Lobkovic. Sbírka pramenův ku poznání literárního života v Čechách, na Moravě a v Slezsku. (Skupina II. Číslo 1.) . . . Cena 4 » 40 »
Jan Urban Jarník. Dvě verse starofrancouzské legendy o sv. Kateřině Alexandrinské. . . . . Cena 10 » — »
Dr. *Justin V. Prášek.* Martina Kabátníka cesta z Čech do Jerusalema a Kaira r. 1491 92. Sbírka pramenův etc. (Skupina I. Řada 2. Číslo 1.). . . . . Cena — » 80 »
Adolf Patera. Vzájemné dopisy Josefa Dobrovského a Fortunata Duricha z let 1778—1800. Díl I. Sbírka pramenův etc. (Skupina II. Číslo 2.) . . . . . Cena 5 » 80 »
Dr. *Jan V. Novák.* Staročeská gesta Romanorum. Sbírka pramenův etc. (Skupina I. Řada 2. Číslo 2.) . . . . . Cena 4 » 60 »
Čeněk Zíbrt. Bibliografický přehled českých národních písní. Sbírka pramenův etc. (Skupina III. Číslo 1.) . . . . Cena 5 » 80 »
Dr. *Václav Vondrák.* Frisinské památky . . . . . Cena 3 » 60 »
František Št. Kott. Příspěvky k česko-německému slovníku zvláště grammaticko-fraseologickému. Archiv pro lexikografii a dialektografii. Číslo 1. . . . . Cena 11 » 60 »
Dr. *J. Hanuš.* Život a spisy Václava Bolemíra Nebeského. Cena 1 » 20 »
Josef Truhlář. Dva listáře humanistické. I. Dra. Racka Doubravského. II. M. Václava Píseckého. S doplňkem listáře Jana Šlechty ze Všehrd. Sbírka pramenův etc. (Skup. II. Čís 3.) Cena 2 » — »
Martin Hattala. Besední řeči Tomáše ze Štítného. Sbírka pramenův etc. (Skupina I. Řada 1. Číslo 1.) . . . . . Cena 2 » 40 »
Dr. *V. Flajšhans.* Podrobný seznam slov rukopisu Královdvorského. (Archiv pro lexikografii a dialektologii. — Číslo 2.) Cena 1 » 80 »
Dr. *Jan Kvačala.* Korrespondence Jana Amosa Komenského. (Listy Komenského a vrstevníků jeho.) Nová sbírka. — [Spisy Jana Amosa Komenského. Číslo 1.] . . . . . Cena 3 » — »
Adolf Petr Záturecký. Slovenská přísloví, pořekadla a úsloví. Cena 6 » 80 »
Dr. *Jan V. Novák* a *Adolf Patera.* Jana Amosa Komenského Theatrum universitatis rerum. [Spisy J. A. Komenského. Číslo 2.] . . . . . Cena 1 » 20 »
Dr. *V. Flajšhans.* Knihy české v knihovnách švédských a ruských. Sbírka pramenův etc. — (Skupina III. Číslo 2.) . . Cena 1 » 20 »
Dr. *Jos. Müller.* J. A. Komenského na spis proti Jednotě Bratrské od Sam. Martinia z Dražova sepsaný Ohlášení. Připojen spis Samuele Martinia z Dražova Třicet pět důvodův. [Spisy J. A. Komenského. Číslo 3.]
Dr. *V. J. Nováček.* Františka Palackého korrespondence a zápisky. I. Autobiografie a zápisky do r. 1863. (Sbírka pramenův. Skupina II. Čís. 4.) . . . . . Cena 2 » 80 »
Dr. *Jan Kvačala.* Korrespondence Jana Amosa Komenského. — Svazek II. (Spisy J. A. Komenského. Číslo 1.) . . . Cena 3 » 60 »
Adolf Patera. Žaltář Poděbradský. (Sbírka pramenův etc. Skupina I. Řada 1. Číslo 2. . . . . Cena 4 » 60 »
František Bartoš. Národní písně moravské nově nasbírané. (Díl I.) . . . . . Cena 7 » 30 »
Dr. *V. Flajšhans.* Literarní činnost M. Jana Husi. (Sbírka pramenův. Skupina III. čís. 3.). . . . . Cena 2 » 50 »
Ant. Truhlář. Jana Albína Ezopovy fabule a Brantovy rozprávky. (Sbírka pramenův. Skupina I. Řada 2. Číslo 3.)

TISKEM ALOISA WIESNERA V PRAZE,
KNIHTISKAŘE ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ

53 163ST 5537
04/97 BRI 53-005-00

3 6105 020 258 369

STANFORD UNIVERSITY LIBRARIES
CECIL H. GREEN LIBRARY
STANFORD, CALIFORNIA 94305-6004
(415) 723-1493

All books may be recalled after 7 days

DATE DUE